

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
στο σχέδιο νόμου «Τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής
Δικονομίας»

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

I. Διαδικαστικό Ιστορικό.

1. Με την απόφαση 26152/2012 και στη συνέχεια με την απόφαση 30268/2013 του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνεστήθη για την αναθεώρηση του ΚΠολΔ Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, αποτελούμενη από τους: Ιωάννη Χαμηλοθώρη, Αρεοπαγίτη, ως Πρόεδρο, Πάνο Πετρόπουλο, Αρεοπαγίτη, Κυριάκο Οικονόμου, Πρόεδρο Εφετών, Γεώργιο Ορφανίδη, Καθηγητή Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Χαρίκλεια Απαλαγάκη, Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Στυλιανό Σταματόπουλο, Καθηγητή Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Κωνσταντίνο Κουτσουλέλο, δικηγόρο Αθηνών, Θεόδωρο Σχινά, δικηγόρο Αθηνών, Αντώνιο Βγόντζα, δικηγόρο Αθηνών, ως μέλη.

2. Ένα πρώτο σχέδιο του προτεινόμενου ΚΠολΔ αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4048/2012. Επίσης δόθηκε στους Δικηγορικούς Συλλόγους, καθώς και στον Άρειο Πάγο και σε άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για τη διατύπωση παρατηρήσεων. Το Ανώτατο Δικαστήριο συνεδρίασε σε Ολομέλεια στις 7 Μαΐου 2013 και συζήτησε πάνω στις προτεινόμενες νέες ρυθμίσεις με βάση την εισήγηση του Αρεοπαγίτη Νικολάου Λεοντή. Παράλληλα παρατηρήσεις και σχόλια επί του σχεδίου διατυπώθηκαν και από τους Δικηγορικούς Συλλόγους, τη Συντονιστική Επιτροπή των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος, την Ομοσπονδία Δικαστικών Επιμελητών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

3. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, σε επανειλημμένες εργώδεις συνεδριάσεις της, μελέτησε και έλαβε υπόψη της όχι μόνο το υλικό της θεσμικής διαβούλευσης, αλλά και κάθε άλλη επιστημονική παρατήρηση από τον πλούσιο επιστημονικό διάλογο, που αναπτύχθηκε δημόσια.

II. Ο σκοπός των προτεινόμενων ρυθμίσεων

1. Το δικονομικό δίκαιο λειτουργικά και τελολογικά έχει μια βοηθητική ή εξυπηρετική λειτουργία απέναντι στο ουσιαστικό δίκαιο, αφού κύριος σκοπός της πολιτικής δίκης είναι η προστασία των ουσιαστικών δικαιωμάτων, η οποία πραγματοποιείται με την αναγνώριση, ενδεχομένως τη διάπλωση, όπως επίσης και την πραγμάτωση τους. Βασική προϋπόθεση για να επιτελέσει η πολιτική δίκη τον ανωτέρω σκοπό της είναι η έκδοση ορθής και δίκαιας αποφάσεως, σε συνδυασμό όμως με την ανάγκη για απονομή της δικαιοσύνης σε εύλογο χρόνο με βάση την αρχή της οικονομίας της δίκης. Με γνώμονα την παραδοχή αυτή, πρωταρχικός στόχος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του νέου ΚΠολΔ ήταν να

προτείνει νέες ρυθμίσεις και να επιφέρει βελτιώσεις στον ισχύοντα δικονομικό νόμο, οι οποίες κατά την άποψη της Επιτροπής θα οδηγήσουν σε ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, χωρίς όμως να θυσιάζεται η εξίσου αξια προστασίας ανάγκη για έκδοση ορθής και δίκαιης απόφασης. Οι βασικές αλλαγές που προτείνονται με το νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αφορούν στην τακτική διαδικασία ενώπιον των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων, καθώς και στην αναγκαστική εκτέλεση, όπου εκεί παρατηρούνται και οι μεγαλύτερες χρονικές καθυστερήσεις. Σημαντικές όμως αλλαγές προτείνονται και στα υπόλοιπα κεφάλαια του ΚΠολΔ και ιδιαίτερα στις ειδικές διαδικασίες, η αναδιάρθρωση των οποίων κρίθηκε επιβεβλημένη.

2. Οι σημαντικότερες αλλαγές και καινοτομίες που περιλαμβάνονται στο προτεινόμενο σχέδιο τροποποιήσεων του ΚΠολΔ διατρέχουν σχεδόν ολόκληρο το πεδίο εφαρμογής του και αφορούν κατά κύριο λόγο:

- Το πέμπτο κεφάλαιο του δεύτερου βιβλίου του ΚΠολΔ, αναφορικά με την τακτική διαδικασία στην πρωτοβάθμια δίκη.
- Το τέταρτο βιβλίο του ΚΠολΔ, αναφορικά με τις ειδικές διαδικασίες και τη νέα συστηματική διάρθρωση τους.
- Τα πέμπτο βιβλίο του ΚΠολΔ, αναφορικά με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.
- Το όγδοο βιβλίο του ΚΠολΔ, αναφορικά με το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης.
- Τα υπόλοιπα κεφάλαια του ΚΠολΔ.

III. Η τακτική διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια

1. Η μέχρι σήμερα δικαστηριακή πρακτική έχει δείξει ότι οι μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις στην εκδίκαση των υποθέσεων της τακτικής διαδικασίας οφείλονται - τουλάχιστον στα μεγάλα πρωτοδικεία και ειρηνοδικεία της χώρας, τα οποία είναι επιφορτισμένα και με τον κύριο όγκο των υποθέσεων- κατά πρωτεύοντα λόγο στις μακρινές δικασίμους στις οποίες οι υποθέσεις αυτές προσδιορίζονται και δευτερευόντως στις συναινετικές ή μη αναβολές της δίκης, οι οποίες ζητούνται και δίδονται κατά κανόνα αφειδώς, καθώς και στις ex officio αναβολές, λόγω παρέλευσης του δικαστικού ωραρίου (με γενεσιουργό κατά κανόνα αιτία τον υπερβολικό χρόνο που καταναλώνεται στην εξέταση των μαρτύρων της κάθε δικαζόμενης υπόθεσης). Η δικαστηριακή πρακτική έχει επιπλέον δείξει ότι στην ίδια διαδικασία και προεχόντως στις υποθέσεις του ενοχικού, του εμπορικού, αλλά και του κληρονομικού δικαίου, το κύριο αποδεικτικό υλικό το οποίο εισφέρουν οι διάδικοι και στη βάση του οποίου το δικαστήριο σχηματίζει τη δικανική πεποίθηση του, απαρτίζεται από έγγραφα, ενώ οι μάρτυρες ως αποδεικτικό μέσο σε μικρό βαθμό και κατά κανόνα επικουρικά συνεισφέρουν στην ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας. Έχοντας υπόψη της τα δυο αυτά δεδομένα και με κύριο μέλημα την επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης, η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή πρότεινε σύμφωνα με το υποβληθέν σχέδιο ένα καινοτόμο δικονομικό σύστημα δίκης κατά την τακτική διαδικασία, το οποίο αφενός οδηγεί στην ταχύτερη εκδίκαση των υποθέσεων (πλέον οι υποθέσεις δικάζονται εντός 160 ημερών από την κατάθεση της αγωγής), αφετέρου δίνει προτεραιότητα στην έγγραφη διαδικασία έναντι της προφορικής και αυτό χωρίς να υποβαθμίζει την εμμάρτυρη απόδειξη, η οποία τίθεται επί του ίδιου δικονομικού βήθρου με τα υπόλοιπα αποδεικτικά μέσα και συνεχίζει να διεξάγεται, όταν και εφόσον το δικαστήριο το κρίνει απαραίτητο.

2. Η σημαντικότερη καινοτομία που εισάγεται με το προτεινόμενο σχέδιο είναι η αντικατάσταση της μέχρι σήμερα εν μέρει προφορικής τακτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας (άρθρα 233 επ.), με μια πιο ευέλικτη, απλή και χρονικά συντομότερη έγγραφη διαδικασία (άρθρα 237-238). Με τα νέα άρθρα 237 και 238, η τακτική διαδικασία είναι καταρχήν έγγραφη, εξελίσσεται με βάση τις έγγραφες προτάσεις και τους περιεχόμενους σε αυτές ισχυρισμούς των διαδίκων, ενώ η συζήτηση στο ακροατήριο είναι τυπική, χωρίς να είναι αναγκαία η παρουσία και η συμμετοχή των διαδίκων ή των πληρεξούσιων δικηγόρων τους. Μόνο αν το δικαστήριο κρίνει ότι η υπόθεση δεν έχει διασαφηνιστεί αρκετά ώστε να εκδοθεί επί της ουσίας απόφαση και υφίσταται λόγος εξέτασης μαρτύρων, τότε με απλή πράξη του δικαστηρίου καλείται σε μεταγενέστερο χρόνο μάρτυρας προς εξέταση. Η νέα διαδικασία είναι λιγότερο χρονοβόρα και απλούστερη στην διαμόρφωση της για τον διάδικο, ο οποίος πλέον προβαίνει σε λιγότερες διαδικαστικές πράξεις κατά την εξέλιξη και περάτωση της (λιγότερα διαδικαστικά στάδια). Κατ' αποτέλεσμα εξυπηρετεί καλύτερα την οικονομία της δίκης και ως εκ τούτου την ουσιαστική απονομή της δικαιοσύνης.

3. Η νέα τακτική διαδικασία στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας των άρθρων 237-238 συνδυάζεται συστηματικά με τις διατάξεις των άρθρων 215, 254, 260, 271 επ., 524, 527 και 591. Οι τελευταίες αυτές διατάξεις επίσης τροποποιήθηκαν και καταρτίστηκαν με τρόπο ώστε να εναρμονιστούν με την νέα διαδικασία. Παράλληλα διατάξεις, οι οποίες συστηματικά ανήκουν στο τέταρτο και στο πέμπτο κεφάλαιο του δεύτερου βιβλίου του ΚΠολΔ και θεσπίστηκαν για την μέχρι σήμερα τακτική πρωτοβάθμια διαδικασία, αλλά κατά παραπομπή εφαρμόζονται είτε στις ειδικές διαδικασίες (βλ. άρθρο 591 παρ. 1) είτε στη δευτεροβάθμια δίκη (βλ. άρθρο 524 παρ. 1 και 2) και στη διαδικασία της αναψηλαφήσεως (βλ. άρθρο 548) και της αναίρεσεως (βλ. άρθρο 573), παρέμειναν για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας στην ίδια θέση.

4. Το σχέδιο που υποβλήθηκε αποβλέπει σε σχέση με τη διαγνωστική διαδικασία στην υιοθέτηση ενός προτύπου δίκης που στηρίζεται, όπως ήδη αναφέρθηκε, σε μεγαλύτερο απ' ό τι μέχρι σήμερα βαθμό στην έγγραφη διαδικασία. Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιοποίηση του χρονικού διαστήματος αμέσως μετά την άσκηση της αγωγής. Σήμερα, μεταξύ καταθέσεως και συζητήσεως της αγωγής ή της ανακοπής μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα που είναι δικονομικά αναξιοποίητο. Παρεμβάλλεται μόνο η προσπάθεια συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς, η δυνατότητα του προέδρου του πολυμελούς πρωτοδικείου ή του δικαστή του μονομελούς να λάβει τα μέτρα που αναγράφονται στο άρθρο 232, η δυνατότητα της παρεμπίπτουσας αγωγής, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας της επιδείξεως εγγράφων (άρθρο 451).

5. Η θέση της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής υπαγορεύθηκε, προεχόντως, από την ανάγκη της επισπεύσεως της δίκης και της ορθολογικής χρήσεως των διαθέσιμων μέσων. Η Επιτροπή έλαβε υπ' όψιν της τα εξής δεδομένα:

5.1 Οι δυνατότητες του νομοθέτη για εισαγωγή περαιτέρω απλουστεύσεων - βελτιώσεων στην υπάρχουσα δομή του ΚΠολΔ έχουν πλέον περιορισθεί αν όχι εξαντληθεί. Η αναδρομή, από τις εκτενείς τροποποιήσεις του 1971 έως τις πλέον πρόσφατες, φανερώνει μια σταθερή εξέλιξη προς την κατεύθυνση της μιας και μοναδικής συζητήσεως στην οποία συμπύκνωση συζήτηση της υποθέσεως και αποδεικτική διαδικασία. Είναι το πρότυπο δίκης που έλκει την προέλευσή του από ειδικές διαδικασίες των αρχών του περασμένου αιώνα. Πρόκειται για ένα απλό πρότυπο δίκης. Την άσκηση της αγωγής διαδέχεται η κατάθεση προτάσεων, η συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο, η διεξαγωγή αποδείξεως στο ακροατήριο, η

προσθήκη - αντίκρουση και η αξιολόγηση αποδείξεων. Εξαιρέση υπάρχει στη διαδικασία των πολυμελών δικαστηρίων στα οποία η κατάθεση προτάσεων και η σχετική προσθήκη - αντίκρουση ολοκληρώνεται με την εξαιρέση της δυνατότητας του (παλαιού και πλέον καταργηθέντος) άρθρου 269 παρ. 2 πριν από τη συζήτηση της υποθέσεως. Ο ισχυρισμός που προβάλλεται συχνά για τον περίπλοκο χαρακτήρα των δικαστικών διαδικασιών αποδεικνύεται ως ένας τυχαίως διατυπούμενος ισχυρισμός, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της πολιτικής δίκης είναι κατά βάση η μία και μοναδική συζήτηση σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας. Η εξάντληση των περιθωρίων βελτιώσεως αυτής της διαδικασίας ωθεί στην αναζήτηση μιας άλλης προσεγγίσεως.

5.2 Δε μπορεί να αμφισβητηθεί ότι ένα πρότυπο δίκης δεν μπορεί να καλύψει όλες τις κατηγορίες διαφορών που φέρονται ενώπιον της δικαιοσύνης στη βάση αφηρημένης νομοθετικής ρυθμίσεως. Η διαπίστωση αυτή δεν αναφέρεται στο είδος των υποθέσεων ως εργατικών, μισθωτικών κ.λπ. και στις προβλεπόμενες ειδικές διαδικασίες. Αναφέρεται στην υφή των υποθέσεων. Υπάρχουν υποθέσεις απλές και περίπλοκες. Υποθέσεις που απαιτούν μαρτυρική εξέταση ενώπιον του κρίνοντος δικαστηρίου και υποθέσεις που δεν απαιτούν τέτοια εξέταση. Αρκεί η έγγραφη μαρτυρία ή έγγραφη εξέταση του διαδίκου. Ακόμη, η διαφορά των διαδίκων μπορεί να αναφέρεται στο νομικό ζήτημα, στις συνέπειες που απορρέουν από μη αμφισβητούμενα πραγματικά γεγονότα ή στα πραγματικά γεγονότα. Υπάρχουν υποθέσεις για τις οποίες οι ισχυρισμοί αποδεικνύονται εγγράφως. Η ιδιομορφία της υποθέσεως μπορεί να συνεκτιμηθεί μόνο από το δικαστήριο και μια ικανοποιητική λύση προϋποθέτει αναγνώριση δικονομικών δυνατοτήτων στο δικαστήριο για διαμόρφωση της διαδικασίας με βάση την υφή των υποθέσεων.

5.3 Μία λύση προς αυτή την κατεύθυνση είναι η αναγνώριση στο δικαστήριο της επιλογής μεταξύ της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας με δυνατότητα επίσης ενός συνδυασμού των δύο ειδών διαδικασίας. Στο σημείο αυτό οι θεωρήσεις μπορούν να αποκλίνουν όπως επίσης μπορούν να αποκλίνουν σε σχέση με τον χρόνο επιλογής της έγγραφης ή της προφορικής διαδικασίας. Μπορεί η επιλογή αυτή να γίνει στην αρχή της δίκης, μετά από μια στοιχειώδη ανταλλαγή απόψεων εκ μέρους των διαδίκων και συνεκτίμησή τους εκ μέρους του δικαστηρίου. Δεν απαιτείται δηλαδή η κατάθεση πλήρων προτάσεων. Μπορεί επίσης να γίνεται σε ένα μεταγενέστερο στάδιο στη βάση προβληθέντων ισχυρισμών των διαδίκων. Δεν αποκλείεται επίσης η ανάγκη να υπάρξει μετάβαση από την έγγραφη διαδικασία που έχει επιλεγεί αρχικώς στην προφορική διαδικασία, όταν αυτό αποδεικνύεται αναγκαίο κατά την εξέλιξη της υποθέσεως και τη μελέτη αυτής.

5.4 Πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην ελληνικού ενδιαφέροντος υπόθεση Γλυκαντζή (2012) διαπίστωσε ότι ένας σημαντικός αριθμός κρατών-μελών έχει εισαγάγει απλές διαδικασίες, λ.χ. με την μορφή μονομελών δικαστηρίων, εγγράφων διαδικασιών, ολιγοδάπανων διαδικασιών, μη δημοσίων συνεδριάσεων. Παρότρυνε εμμέσως την Ελλάδα στην υιοθέτηση τέτοιων διαδικασιών.

5.5 Δεν πρέπει να παροράται ότι η προφορική διαδικασία ως πρότυπο δίκης προϋποθέτει ανάπτυξη όλων των κρίσιμων πραγματικών ισχυρισμών κατά τη συζήτηση της υποθέσεως. Μόνο ό,τι αποτέλεσε περιεχόμενο της συζητήσεως μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την έκδοση της αποφάσεως. Αυτή είναι η συνέπεια της διατάξεως του άρθρου 115 παρ. 2 που περιλαμβάνεται στις θεμελιώδεις δικονομικές αρχές και κατά την οποία στον πρώτο βαθμό η προφορική συζήτηση είναι υποχρεωτική. Για το λόγο αυτό επέρχονται και οι συνέπειες της ερημοδικίας όταν απολείπεται ο διάδικος κατά τη συζήτηση, καίτοι έχει καταθέσει

προτάσεις ως προς την ουσία της υπόθεσης. Όπως όμως δεν αμφισβητείται, στην πράξη η αρχή της προφορικής συζητήσεως έχει εδώ και δεκαετίες «φαλκιδευθεί» (έκφραση του αείμνηστου Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου Ευαγ. Κρουσταλάκη). Με την πρώτη τροποποίηση του Κώδικα (1971) την αρχική ρύθμιση «Απλή αναφορά εις τας προτάσεις αντί προφορικής αναπτύξεως δεν επιτρέπεται» (άρθρο 250 παρ. 2/ΚΠολΔ 1968) αντικατέστησε ρύθμιση που επέτρεψε τη συμφωνία των διαδίκων με περιεχόμενο τη δήλωση ότι δεν θα παραστούν κατά την εκφώνηση της υποθέσεως (άρθρο. 241, παλαιό άρθρο 242). Θεσμοθετήθηκε επίσης ρητά η δυνατότητα του διευθύνοντος τη συζήτηση «να απαγορεύσει και την ανάγνωσιν εγγράφων εάν κρίνη ταύτην περιττή» (άρθρ. 234/ΚΠολΔ 1971). Η Αιτ.Εκθ. έκανε λόγο για κατάχρηση «προς παρέλκυσιν της διαδικασίας και άσκοπον καταπόνησιν δικαζόντων και δικαζομένων δια του απολύτου δικαιώματος της αναγνώσεως εγγράφων» (Αιτ.Εκθ. υπό άρθρ. 234 /ΚΠολΔ 1971). Είναι σαφές ότι η συζήτηση στο ακροατήριο αντιμετωπίζεται ως προς τις πτυχές αυτές ως μια κενή περιεχομένου αλλά και επιβαρύνουσα τυπικότητα. Αν έτσι έχει το πράγμα, τότε η απόσταση προς το πρότυπο δίκης, ως κατ' αρχήν επιλογή, που στηρίζεται στην έγγραφη διαδικασία δεν είναι πλέον μεγάλη. Η επιλογή της έγγραφης ή της προφορικής διαδικασίας στο ακροατήριο δεν συνεχεται κατ' ανάγκη με την αποδεικτική διαδικασία. Μπορεί να υφίσταται λ.χ. έγγραφη ή προφορική διαδικασία και διεξαγωγή αποδείξεων ενώπιον εισηγητή ή του δικαστηρίου. Κατά κανόνα όμως η έγγραφη διαδικασία συνεπάγεται και την έγγραφη διεξαγωγή αποδείξεων.

5.6 Η Επιτροπή κινήθηκε στα όρια αυτού που θεωρήθηκε δικονομικά εφικτό με βάση τις δικαιοίκες συνθήκες που επικρατούν στη χώρα. Κρίθηκε ότι δεν υφίστανται ακόμα οι προϋποθέσεις για αναγνώριση στο δικαστή ενός ιδιαίτερου ενεργού ρόλου στη δίκη όπως αυτός ανευρίσκεται σε πολλές ξένες έννομες τάξεις και που συνίσταται στην ανάπτυξη μιας αναίρετικώς ελέγξιμης υποχρέωσης καθοδηγήσεως των διαδίκων και καθιδρύσεως νομικού διαλόγου μεταξύ των παραγόντων της δίκης. Το θέμα αυτό είναι κρίσιμο σε πολλές ενότητες μεταξύ άλλων και για την εξάλειψη του δυσάρεστου φαινομένου της απορρίψεως πολλών ενδίκων βοηθημάτων ως αορίστων ή νόμω αβασίμων, κάτι που έχει συνέπειες και για την υπηρεσιακή επιβάρυνση των δικαστηρίων αλλά και για το εν γένει κύρος του δικαιοκτικού συστήματος της χώρας. Δεν παραβλέπεται επίσης το γεγονός ότι κατ' εξοχήν η καθιέρωση εγγράφου διαδικασίας προϋποθέτει τη διαμόρφωση των σχετικών κανόνων με ελαστικότητα και με την πρωτοβουλία και έμφρονα κρίση του δικαστή.

6. Η έγγραφη διεξαγωγή της δίκης διαφοροποιείται κατά τη δομή της από την προφορική. Η έγγραφη εξελίσσεται στη βάση προθεσμιών και δημιουργεί επί μέρους στάδια: αγωγή, απάντηση στην αγωγή, ενστάσεις, απαντήσεις, επανενστάσεις. Οι διάδικοι ενεργούν μονομερώς, ενώ η συμμετοχή του δικαστηρίου στην αποδοχή των προτάσεων θεωρείται περιττή. Αντίθετα η προφορική διαδικασία αναπτύσσεται στη βάση δικασίμων που προϋποθέτουν τη σύμπραξη δικαστηρίου και διαδίκων. Η συζήτηση είναι προφορική και διμερής (για τα διάδικα μέρη). Βεβαίως, ιστορικά ανευρίσκονται και μεικτές λύσεις, ενός συνδυασμού δηλαδή έγγραφης με προθεσμίες και προφορικής με δικάσιμο, διαδικασίας. Αυτό είναι, όπως μπορεί βέβαια να υποστηριχθεί, και το πρότυπο δίκης στην χώρα μας αν και αυτό δεν έχει αρκετά συνειδητοποιηθεί. Ένα τέτοιο μεικτό σύστημα μπορεί να επιβάλλεται επίσης από την αρχή της δημοσιότητας της δίκης που γνωρίζει σε πολλές έννομες τάξεις όπως και στην ελληνική (άρθρο 93 παρ. 2 και 3 Σ.) συνταγματική κατοχύρωση.

7. Στη θεωρία υποστηρίζεται εδώ και δεκαετίες η άποψη ότι οι διάδικοι έχουν μια αυξημένη

ευθύνη στη δίκη σε σχέση με το δικαιοπρακτικό πεδίο. Θα πρέπει να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη πορεία της δίκης, κάτι που προϋποθέτει μια κατά το μάλλον ή ήττον τυποποιημένη διαδικασία. Για το λόγο αυτό δεν επιτρέπονται αιρέσεις, η ανάκληση διαδικαστικών πράξεων δεν είναι πάντα ελεύθερη, υπάρχουν σύντομες προθεσμίες, εκπώσεις από δυνατότητα επιχείρησης διαδικαστικών πράξεων σε περίπτωση μη συμμορφώσεως των διαδίκων, αυστηρό δίκαιο ενδίκων μέσων σε σχέση με νέα πραγματικά γεγονότα και νέα αποδεικτικά μέσα, πρόβλεψη ακυροτήτων χωρίς στοιχειοθέτηση βλάβης κλπ. Οι αυξημένες απαιτήσεις που θέτει η δίκη είναι και ένας από τους λόγους για την καθιέρωση του θεσμού της υποχρεωτικής συμπράξεως δικηγόρου (άρθρο 96). Περαιτέρω και οι σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες με την ανάγκη για ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, με τα περιορισμένα μέσα που μπορεί να θέσει στην υπηρεσία των πολιτών η πολιτεία, με την ανάγκη για εξορθολογισμό κάθε κρατικής δράσεως προϋποθέτουν ότι ο δικαστικός αγώνας θα πρέπει να εξελίσσεται με ταχύτητα, οικονομικά και με προβλέψιμο κατά το δυνατό τρόπο. Στην ενότητα αυτή μπορεί να υπογραμμισθεί και η θέση ότι η πολιτική δίκη μπορεί μεν να αφορά τα συμφέροντα των συγκεκριμένων διαδίκων, όμως ως κοινωνικό φαινόμενο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια αποκλειστικώς υπόθεση των διαδίκων. Υπάρχει ένα δημόσιο συμφέρον για την ταχεία απονομή της δικαιοσύνης και για την εμπέδωση στη δικαιοσύνη συνείδηση της δίκης ως ενός αποτελεσματικού θεσμού απονομής δικαιοσύνης και επιλύσεως διαφορών. Για το λόγο αυτό αλλοδαπές έννομες τάξεις προβλέπουν ρητά την υποχρέωση των παραγόντων της δίκης, διαδίκων και δικαστηρίου, να συμβάλλουν στην ταχεία και απρόσκοπτη προώθηση της δίκης. Θεωρείται ότι μια τέτοια αντίληψη της δίκης προσφέρει τη νομιμοποιητική βάση για σύντομες προθεσμίες, καθιέρωση πλασμάτων, επιβολή επιζημιών συνεπειών, αναγνώριση μίας ή έστω δύο δυνατοτήτων, όχι όμως απεριορίστων στους διαδίκους στη δίκη, κάτι που είναι κρίσιμο για τη διαμόρφωση των ενδίκων βοηθημάτων και των ενδίκων μέσων. Κατ' εξοχήν μια έγγραφη διαδικασία στηρίζεται και προϋποθέτει την αυξημένη ευθύνη των διαδίκων στη δίκη.

8. Στη λογική αυτή κινείται το υποβληθέν σχέδιο. Χαρακτηρίζεται από την πρόσδοση προτεραιότητας στην έγγραφη διαδικασία και στην επιφύλαξη της δυνατότητας για επιλογή της προφορικής συζητήσεως και της διεξαγωγής αποδείξεων στο ακροατήριο σε ένα μεταγενέστερο στάδιο της δίκης με συνεκτίμηση των μέχρι τότε αποτελεσμάτων της δίκης. Η Επιτροπή δεν παραβλέπει ότι ως προς το σημείο αυτό υπάρχουν και άλλες δυνατές θεωρήσεις όπως λ.χ. η τοποθέτηση του χρονικού σημείου της επιλογής αυτής στην αρχή της δίκης. Κρίθηκε ότι για την λήψη αυτής της αποφάσεως καταλληλότερο είναι εκείνο το σημείο όταν οι διάδικοι θα έχουν υποβάλει μέσω των προτάσεων τους όλους τους κρίσιμους πραγματικούς ισχυρισμούς και έχουν προσκομίσει όλα τα αποδεικτικά μέσα. Η πρόσδοση προτεραιότητας στην έγγραφη διεξαγωγή της δίκης δεν σημαίνει βεβαίως ότι υποβαθμίζεται ο πρωταρχικός σκοπός της δίκης που είναι η έκδοση μιας ορθής αποφάσεως που στηρίζεται στην πραγματική και νομική κατάσταση όπως αυτή υφίσταται εξωδίκως.

IV. Βασικά χαρακτηριστικά της τακτικής διαδικασίας

1. Υπογραμμίζεται το στοιχείο της αυξημένης ευθύνης των διαδίκων με την ένταξη στις θεμελιώδεις δικονομικές αρχές της παρακάτω ρυθμίσεως του άρθρου 116 παρ. 2 : «*Το δικαστήριο, οι διάδικοι, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι και οι νόμιμοι εκπρόσωποι των διαδίκων οφείλουν να συμβάλλουν με την εν γένει δικονομική τους συμπεριφορά και ιδίως με την εμπρόθεση επιχείρηση διαδικαστικών πράξεων, την έγκαιρη προβολή ισχυρισμών και*

προσαγωγή αποδεικτικών μέσων στην επίσπευση της δίκης και στην ταχεία επίλυση της διαφοράς». Επίσης εντάσσεται στις θεμελιώδεις αρχές σε αντιστοιχία με αλλοδαπές έννομες τάξεις η υποχρέωση του δικαστηρίου να ενθαρρύνει την προσφυγή των διαδίκων στις εναλλακτικές μορφές επίλυσεως διαφορών και στη διαμεσολάβηση. Η έγγραφη διεξαγωγή της διαδικασίας δεν σημαίνει ότι δεν υφίσταται χώρος αναπτύξεως για τη διαμεσολάβηση.

2. Προτείνεται η εισαγωγή ενός θεσμού που είναι παρεμφερής με το θεσμό που γνώριζε το προϊσχύσαν δίκαιο για την ανατροπή των δικών. Αν η δίκη δεν προωθείται για ορισμένο χρονικό διάστημα τότε η αγωγή θεωρείται ανακληθείσα. Προβλέπεται επίσης σε συμφωνία και με αλλοδαπές έννομες τάξεις η σύντμηση των καταχρηστικών προθεσμιών για τα ένδικα μέσα, η ενίσχυση των εξουσιών του δικαστή, όπως λ.χ. με τη δυνατότητα να διατάξει το δικαστήριο την προσαγωγή εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή ενός των διαδίκων ή τρίτων.

3. Η προτεινόμενη διαδικασία στα εισαγωγικά δικαστήρια για την τακτική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας στο ειρηνοδικείο, διαμορφώνεται ως εξής:

3.1 Η αγωγή επιδίδεται στον εναγόμενο μέσα σε προθεσμία τριάντα ή εξήντα αντίστοιχα ημερών από την κατάθεσή της. Αν η αγωγή δεν επιδοθεί μέσα στην προθεσμία αυτή, θεωρείται ως μη ασκηθείσα.

3.2 Εντός προθεσμίας εκατό ή αντίστοιχα εκατόν τριάντα ημερών από την κατάθεση της αγωγής οι διάδικοι καταθέτουν τις προτάσεις τους και προσκομίζουν τα επικαλούμενα αποδεικτικά μέσα. Οι αμοιβαίες αντικρούσεις γίνονται εντός προθεσμίας 15 ημερών από τη λήξη της προθεσμίας από την κατάθεση των προτάσεων. Με την συμπλήρωση της προθεσμίας ολοκληρώνεται ο φάκελλος της δικογραφίας. Γεγονότα που λαμβάνουν χώρα μετά την ολοκλήρωση της δικογραφίας θα συνεκτιμηθούν κατ' ανάγκη στο δεύτερο βαθμό ή στο πλαίσιο δίκης ανακοπής σύμφωνα με το άρθρο 933. Με αναγωγή στο χρόνο αυτό ρυθμίζονται δικονομικές ενότητες όπως είναι η παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής.

3.3 Στη συνέχεια και εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών από το κλείσιμο της δικογραφίας ορίζεται, σύμφωνα με τον κανονισμό του δικαστηρίου, ο δικαστής ή η σύνθεση του δικαστηρίου. Το δικαστήριο ορίζει πάραυτα ημέρα και ώρα της συζήτησης της υποθέσεως στο ακροατήριο σε χρόνο που δεν μπορεί να απέχει τις τριάντα ημέρες από την παρέλευση της προθεσμίας για τον ορισμό δικαστή. Η έγγραφη της υποθέσεως στο οικείο πινάκιο γίνεται με πρωτοβουλία του γραμματέα και ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων. Η συζήτηση αυτή παρεμβάλλεται προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της δημοσιότητας. Μπορούν να επιχειρηθούν ορισμένες μόνο διαδικαστικές πράξεις, όπως είναι η παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής, ο δικαστικός συμβιβασμός και η βίαια διακοπή της δίκης. Δεν είναι δυνατή η προβολή νέων ισχυρισμών, έστω και για αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν με τις προτάσεις, οφισγενών ισχυρισμών, ισχυρισμών που αποδεικνύονται με έγγραφα ή ομολογία. Η υπόθεση συζητείται και χωρίς την παρουσία διαδίκων ή πληρεξουσίων δικηγόρων. Δεν επέρχονται οι συνέπειες της ματαιώσεως της συζητήσεως ή της ερημοδικίας.

3.4 Μετά τη συζήτηση εκδίδεται η οριστική απόφαση με βάση τα στοιχεία του φακέλλου της δικογραφίας. Δεν αποκλείεται ωστόσο από τη μελέτη του φακέλλου να κρίνεται απολύτως αναγκαία η εξέταση μαρτύρων στο ακροατήριο. Αυτό γίνεται με απλή διάταξη του δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου και στην περίπτωση του πολυμελούς πρωτοδικείου του προέδρου αυτού μετά από σχετική διάσκεψη της σύνθεσης. Διατάσσεται η επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι μικρότερο των δεκαπέντε

ημερών και η εξέταση μαρτύρων λαμβάνει χώρα ενώπιον του ήδη διορισμένου δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου ή του εισηγητή αν πρόκειται για πολυμελές πρωτοδικείο. Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, επιτρέπεται διακοπή για άλλη ημέρα. Με την ολοκλήρωση της εξέτασης των μαρτύρων θεωρείται κατά πλάσμα δικαίου συντελεσμένη και η επανάληψη της συζήτησης. Οι διάδικοι μπορούν να προβούν σε αξιολόγηση των μαρτυρικών καταθέσεων εντός οκτώ εργασίμων ημερών. Πάντως και εδώ δεν μπορούν να προβληθούν νέοι ισχυρισμοί και να προσκομισθούν νέα αποδεικτικά μέσα.

3.5 Η διάταξη του άρθρου 254 για την επανάληψη της συζήτησης διατηρείται και επεκτείνεται θεματικά. Αν κατά την μελέτη της υποθέσεως ή τη διάσκεψη προκύψει ότι επιβάλλεται η διενέργεια αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης ή η εξέταση των διαδίκων στο δικαστήριο, τότε διατάσσεται η επανάληψη της συζήτησης. Στην περίπτωση των άρθρων 237 και 238 για οικονομία χρόνου και δαπάνης με την ίδια απόφαση διατάσσεται και η μαρτυρική απόδειξη στο ακροατήριο αν αυτό ήθελε κριθεί αναγκαίο. Οι διάδικοι κλητεύονται στην επαναλαμβανόμενη συζήτηση που ορίζεται το συντομότερο δυνατόν, τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτήν.

3.6 Παρεμβάσεις, προσεπικήσεις, ανακοινώσεις και ανταγωγή κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους μέσα σε εξήντα ή κατά περίπτωση ενενήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής, με εξαίρεση την παρέμβαση μετά από προσεπίκληση ή ανακοίνωση που κατατίθεται και επιδίδεται εντός προθεσμίας ενενήντα ημερών από την κατάθεση της αγωγής. Οι προτάσεις κατατίθενται πάντως εντός της γενικής προθεσμίας των 100 ή 130 ημερών αντίστοιχα.

3.7 Διαδικαστικές αποκλίσεις. Αν οι διάδικοι δεν υποβάλλουν προτάσεις, η υπόθεση ματαιώνεται, γεγονός το οποίο σημειώνεται στο πινάκιο κατά την ορισμένη (τυπική) συζήτηση στο ακροατήριο. Θα πρέπει να ζητηθεί ο προσδιορισμός νέας συζητήσεως εντός εξήντα ημερών. Άλλως η υπόθεση διαγράφεται και η αγωγή θεωρείται ως μη ασκηθείσα. Από τον προσδιορισμό της νέας συζητήσεως τίθεται σε κίνηση η προθεσμία για την κατάθεση προτάσεων. Αν η αγωγή δεν επιδόθηκε εμπρόθεσμα, η αγωγή θεωρείται ως μη ασκηθείσα. Η μη κατάθεση προτάσεων επάγεται ερημοδικία ενάγοντος ή εναγομένου. Η συνέπεια της ερημοδικίας είναι το πλάσμα της δικαστικής ομολογίας και της παραιτήσεως.

V. Οι ειδικές διαδικασίες

1. Οι ειδικές διαδικασίες διατηρούνται ως 4ο βιβλίο του ΚΠολΔ, αλλά συστηματοποιούνται πλέον σε 3 βασικές κατηγορίες. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι με κάποιες προσαρμογές και η παρούσα Επιτροπή υιοθέτησε την πρόταση της Επιτροπής του 2009 (υπό την Προεδρία του τότε Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννη Παπανικολάου), η οποία με τη σειρά της είχε δεχθεί σχετική εισήγηση του μέλους της δικηγόρου Πειραιώς Γρηγόρη Τιμαγένη. Είναι πολλοί οι λόγοι που συνηγόρησαν υπέρ της διατήρησης των ειδικών διαδικασιών και στην παρούσα μορφή του ΚΠολΔ, με σημαντικότερους τους ακόλουθους: 1) πρωτίστως την επιτυχή μέχρι σήμερα εφαρμογή τους στην πράξη, 2) την εξειδίκευση των δικαστών, στην επίλυση των συγκεκριμένων διαφορών, 3) στον ικανοποιητικό ρυθμό εκδίκασης των συγκεκριμένων διαφορών, 4) στο γεγονός ότι για το σύνολο περίπου των ειδικών διαδικασιών ισχύει η εξαιρετική, ανεξαρτήτως ποσού, καθ' ύλην αρμοδιότητα των Μονομελών Δικαστηρίων (άρθρα 15 για το ειρηνοδικείο και 16, 17 για το μονομελές πρωτοδικείο). Κατάργηση των ειδικών διαδικασιών θα σήμαινε (με εξαίρεση πάντα τη διαταγή πληρωμής και τη διαταγή αποδόσεως μισθίου) ότι θα έπρεπε αυτές να υπαχθούν

στο γενικό κανόνα του άρθρου 14 και να καθιερωθεί και ως προς αυτές η καθ' ύλην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, επιλογή αντίθετη με την αδήριτη ανάγκη της εξορθολογισμένης επιτάχυνσης της αστικής δίκης.

2. Είναι ακριβές ότι στην αρχική τουλάχιστον μορφή του ΚΠολΔ η κυρίαρχη και ειδοποιός διαφορά των ειδικών διαδικασιών, έναντι της τακτικής διαδικασίας, ήταν η περαίωση της συζήτησεως της υποθέσεως σε μία και μόνη υποχρεωτικά προφορική συζήτηση, χωρίς την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Παρόλα αυτά και παρά τις σταδιακές τροποποιήσεις της τακτικής διαδικασίας και την κατάργηση της προδικαστικής αποφάσεως και σε αυτήν (από το ν. 1478/1984 και στη συνέχεια ιδίως από το νόμο 2915/2001), οι ειδικές διαδικασίες διατηρήθηκαν, και συγχρόνως διατηρήθηκε η σημαντικά ταχύτερη επίλυση των διαφορών που υπάγονται σ' αυτές. Με την ήδη προτεινόμενη ριζική τροποποίηση της τακτικής διαδικασίας από τα νέα άρθρα 237 και 238, δημιουργείται ένας ακόμη λόγος για τη διατήρηση των ειδικών διαδικασιών. Η τακτική διαδικασία μεταβάλλει τη διαδικαστική της φυσιογνωμία με ιδιαίτερη έμφαση στην γραπτή συγκέντρωση των ισχυρισμών των διαδίκων. Δεν θα συνέτρεχε λόγος εφαρμογής μίας ενιαίας διαδικασίας για το σύνολο των διαφορών, και αντίστοιχα κατάργησης των ειδικών διαδικασιών, που διαχρονικά εφαρμόστηκαν με επιτυχία. Η ριζοσπαστική μεταβολή της τακτικής διαδικασίας, με έμφαση τη γραπτή διεξαγωγή της δίκης με την τυπική κατά κανόνα προφορική συζήτηση της υποθέσεως δεν προκρίθηκε και για τις ειδικές διαδικασίες, και ορθά, αφού η νέα τακτική διαδικασία μένει να δοκιμαστεί στην πράξη, ενόψει μάλιστα και των πρακτικών ζητημάτων, που θα ανακύψουν κατά τη μετάβαση από το ένα διαδικαστικό σύστημα στο άλλο. Το μεγαλύτερο ωστόσο εμπόδιο για την αθρόα μεταφορά ιδιωτικού δικαίου διαφορών από τις ειδικές διαδικασίες στη μία και μόνο δηλαδή την τακτική, βρίσκεται στην ίδια τη σύνθεση των δικαστηρίων. Όσο διατηρούμε τις πολυμελείς συνθέσεις, τόσο παραμένουμε και στη διάκριση τακτικής προς ειδικές διαδικασίες. Διότι μία και μόνη διαδικασία θα προϋπέθετε και κατανομή μεταξύ ειρηνοδικείων και πρωτοδικείων μονομελούς και πολυμελούς συνθέσεως, και κατανομή με βάση αμιγώς ποσοτικά κριτήρια. Και η πολιτική δικαιοδοσία δεν φαίνεται έτοιμη για μία τέτοια κατανομή, ούτε για την κατάργηση των δικαστηρίων πολυμελούς συνθέσεως. Αυτός είναι ίσως και ο βασικότερος λόγος. Θα ξανατεθεί η συζήτηση για την διατήρηση ειδικών έναντι της τακτικής μόνο όταν επιλυθεί το μείζον αυτό θέμα. Ένας δεύτερος λόγος, ήσσονος πάντως σημασίας είναι ότι συχνά, ειδικοί νόμοι, υπάγουν ορισμένες διαφορές σε μία από τις ήδη υφιστάμενες ειδικές διαδικασίες, για λόγους ευνόητους ταχύτητας όπως έγινε στο πιο πρόσφατο σχετικά παρελθόν με την ειδική διαδικασία του άρθρου 681Δ. Θα έπρεπε, επομένως, να υπάρχει ένα διαδικαστικό πλαίσιο υποδοχής για όσες περιπτώσεις ειδικοί νόμοι επιλέγουν μία διαφορετική σε σχέση με την τακτική διαδικασία. Τα κύρια χαρακτηριστικά των ειδικών διαδικασιών είναι τα ακόλουθα:

3. Η βασική διαδικαστική φυσιογνωμία όλων των ειδικών διαδικασιών αποτυπώνεται κατά βάση στην εισαγωγική για το τέταρτο κεφάλαιο διάταξη του άρθρου 591. Η διάταξη παραπέμπει στις διατάξεις του Γενικού Μέρους (όπως και μέχρι σήμερα), όπου αυτές δεν αντιβαίνουν στις ειδικές διαδικασίες. Κατά τα λοιπά ρυθμίζει όλα τα διαδικαστικά ζητήματα που αφορούν τις ειδικές διαδικασίες από την άσκηση της αγωγής, και των παρεπόμενων ή συναφών διαδικαστικών πράξεων, την προθεσμία κλητεύσεως, την κατάθεση των προτάσεων, την εισαγωγή της αγωγής για συζήτηση στο ακροατήριο (που είναι υποχρεωτικά προφορική) την προβολή ισχυρισμών, τη διαδικασία στο ακροατήριο, τις τυχόν συμπληρωματικές αποδείξεις, και το σύνολο των ενδίκων μέσων (τακτικών και έκτακτων). Η άσκηση της αγωγής διαφοροποιείται έναντι της τακτικής διαδικασίας. Στην

τακτική διαδικασία η αγωγή πρέπει να επιδοθεί εντός 30 ή 60 ημερών από την κατάθεσή της, διότι διαφορετικά θεωρείται μη ασκηθείσα, επειδή η διεξαγωγή της δίκης είναι κατά βάση γραπτή και οι διάδικοι προβάλλουν στην τακτική διαδικασία τους ισχυρισμούς τους και προσκομίζουν τα αποδεικτικά τους μέσα, μέσα σε συγκεκριμένη προθεσμία από την άσκηση της αγωγής (βλ. άρθρα 237 και 238). Τέτοια ανάγκη δεν συνέτρεχε για τις ειδικές διαδικασίες. Η αγωγή ασκείται βέβαια και σ' αυτές με κατάθεση και επίδοση, ως σύνθετη διαδικαστική πράξη (βλ. και άρθρο 215), αλλά επειδή η υπόθεση εκδικάζεται σε μία και μόνο προφορική συζήτηση, ο χρόνος επιδόσεως αυτής και κατά συνέπεια και ο χρόνος κλητεύσεως ορίζεται με σημείο αναφοράς τη συζήτηση της υποθέσεως. Η αλήθεια είναι ότι με τον τρόπο αυτό διαφοροποιείται η επίδοση της αγωγής στην τακτική και στις ειδικές διαδικασίες αλλά αυτή η διαφοροποίηση είναι επιβεβλημένη και αναπόφευκτη λόγω των σημαντικών πλέον διαδικαστικών αποκλίσεων της τακτικής έναντι των ειδικών διαδικασιών. Ενδεχομένως να υπάρχει αντίλογος ως προς αυτή τη διαφοροποίηση ιδίως σε όσες περιπτώσεις δεν επιλεγεί αρχικά η σωστή διαδικασία, οπότε είναι δύσκολο να εφαρμοστούν οι κανόνες της τακτικής. Καταβλήθηκε και στις ειδικές διαδικασίες κάθε προσπάθεια να αποφευχθεί η παρέλκυση της δίκης, ιδίως επειδή οι παρεμβάσεις προσεπικλήσεις κ.λπ. ασκούνται υποχρεωτικά 10 μέρες πριν τη συζήτηση, αλλά υπάρχει ειδικότερη ρύθμιση της προθεσμίας για την παρέμβαση, που ασκείται από τρίτο λόγω προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως δίκης. Γενικά θεωρήθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή ως νομοτεχνικά άρτια και διαδικαστικά ασφαλής η ρύθμιση όλων των θεμάτων από τον πρώτο βαθμό και σε όλα τα επόμενα διαδικαστικά στάδια σε μία κεντρική διάταξη.

4. Νομοτεχνικά οι ειδικές διαδικασίες, κατανέμονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες και ο αριθμός των επιμέρους διατάξεων περιορίζεται δραστικά. Πιο συγκεκριμένα:

4.1 Η πρώτη κατηγορία καλύπτει τις προσωπικές διαφορές από την οικογένεια γενικότερα, δηλαδή κατά βάση από το γάμο και τις διαφορές γονέων και τέκνων, αλλά και τις διαφορές από την ελεύθερη συμβίωση (άρθρα 592 έως 613). Προστέθηκε στις διαφορές αυτές το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, λόγω της λειτουργικής του προσέγγισης προς το γάμο, ενώ διατηρήθηκε η ελεύθερη εκτίμηση της ομολογίας στις γαμικές διαφορές. Η ιθαγένεια των συζύγων διατηρείται ως επικουρικός σύνδεσμος δικαιοδοσίας, σε αρμονία άλλωστε και με τον Κανονισμό 2201/2003, ενώ για την ερμηνευτικά αμφίβολη διάταξη του άρθρου 615 (που αναριθμείται σε άρθρο 607) υιοθετήθηκε η διατύπωση της νομολογίας ότι δηλαδή η υπαίτια άρνηση τεκμαίρει την ύπαρξη βιολογικών στοιχείων, που καθιστούν πιθανή ή σφόδρα πιθανή την πατρότητα ή αντίστοιχα την μητρότητα.

4.2 Η δεύτερη (εκτενέστερη) κατηγορία αφορά τις περιουσιακές διαφορές (άρθρα 614 έως και 622B). Το άρθρο 614 είναι μία κεντρική διάταξη που αφορά όλες τις περιουσιακές διαφορές. Νομοτεχνικά ήταν αναπόφευκτη η έκταση που προσέλαβε το άρθρο 614. Η διάταξη είναι πράγματι εξαιρετικά σχοινοτενής, αλλά δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, αφού είναι προτιμότερο να έχει κανείς συνολική εποπτεία για την κατάσταση των υπαγόμενων διαφορών και επίσης ήταν αναπότρεπτο να περιγραφούν με πληρότητα, και για την αποφυγή αμφισβητήσεων οι διαφορές αυτές. Συγχρόνως, όμως, διατηρούνται ορισμένες καίριες για τις επιμέρους περιουσιακές διαφορές ρυθμίσεις όπως λ.χ. στις μισθωτικές διαφορές η αξίωση επανεγκαταστάσεως, η κατάργηση της δίκης με την καταβολή των μισθωμάτων. Αποτελούσε μάλλον καθολικό αίτημα της θεωρίας η κατάργηση της παλιάς διατάξεως του άρθρου 651, ώστε το δεδικασμένο για το σύνολο των προδικαστικών ζητημάτων, που ανακύπτουν σε μία μισθωτική διαφορά, να δημιουργείται και ως προς τα προδικαστικά ζητήματα, υπό τις γενικές προϋποθέσεις του άρθρου 331,

και για το λόγο αυτό ο περιορισμός του άρθρου 651 καταργήθηκε. Διατηρούνται αντίστοιχα οι επιμέρους ρυθμίσεις στις εργατικές διαφορές όπως η άσκηση παρεμβάσεως από επαγγελματικά σωματεία σε διαφορές των μελών τους, η εκδίκαση της υποθέσεως ωσει παρόντος του διαδίκου (μόνο για τις εργατικές διαφορές). Επίσης η απαγόρευση ασκήσεως ανταγωγής στις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους, και η αδυναμία ασκήσεως (αιτιολογημένης) ανακοπής ερημοδικίας στις διαφορές αυτές.

4.3 Στη διαταγή πληρωμής (άρθρα 623 επ.) οι όποιες τροποποιήσεις προτείνονται έχουν ως σκοπό είτε να καταργήσουν κωλύματα ως προς την έκδοσή της, που δεν συνάδουν ιδίως με την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής (Κανονισμός 1896/2006), είτε να επιλύσουν νομολογιακές διακυμάνσεις ως προς τη δικαιοδοσία για την έκδοση της διαταγής πληρωμής, είτε να διευκολύνουν την κοινή εκδίκαση της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής, με την ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτελέσεως, η οποία επισπεύδεται με εκτελεστό τίτλο τη διαταγή πληρωμής. Ειδικότερα:

4.4 Στο άρθρο 623 ρητά πλέον ορίζεται ότι η έκδοση διαταγής πληρωμής από τους δικαστές των πολιτικών δικαστηρίων, προϋποθέτει ιδιωτικού δικαίου διαφορά. Με τη σαφή αυτή διατύπωση ενδεχομένως να επαναλαμβάνουμε την συνταγματική πρόβλεψη του άρθρου 94 παρ. 2 του Συντάγματος, ή τη γενική διάταξη του άρθρου 1 του ΚΠολΔ, ότι δηλαδή η δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων προϋποθέτει ιδιωτικού δικαίου διαφορά, ωστόσο επιλύεται μία νομολογιακή αμφισβήτηση ως προς την «δικαιοδοσία» των δικαστών των πολιτικών δικαστηρίων να εκδίδουν διαταγές πληρωμής για διαφορές με υποκείμενη αιτία δημοσίου δικαίου διαφορά, η οποία προέκυψε με τη σειρά της από την έλλειψη αντίστοιχης πρόβλεψης για την έκδοση διαταγής πληρωμής από τους δικαστές των Διοικητικών Δικαστηρίων (βλ. ενδεικτικά μόνο ΑΠ 1859/2009). Σκοπός της ρητής αναφοράς σε ιδιωτικού δικαίου διαφορές είναι να επιλύσει τη σχετική διχογνωμία και να επιτρέψει την έκδοση διαταγής πληρωμής μόνο για όσες «ιδιωτικές διαφορές» η ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής υπάγεται στη δικαιοδοσία των Πολιτικών Δικαστηρίων. Ορθή θεωρήθηκε στην ίδια διάταξη η προσθήκη που είχε ήδη γίνει από το ν. 4055/2012 ως προς τη δυνατότητα εκδόσεως διαταγής πληρωμής όταν υπάρχει εξώδικη ομολογία, ζήτημα που αποκτά πρακτική σημασία ιδίως όταν η εξώδικη ομολογία έχει δοθεί στο πλαίσιο εγγραφής συναινετικής προσημειώσεως από τον οφειλέτη υπέρ του δανειστή του (βλ. για το ίδιο θέμα και ΑΠ 790/1999). Η συγκεκριμένη εξώδικη ομολογία αποδεικνύει, τουλάχιστον, την ύπαρξη της απαιτήσεως.

4.5 Αίρεται το κώλυμα για την έκδοση διαταγής πληρωμής για πρόσωπα που κατοικούν στο εξωτερικό, ή δεν είναι γνωστής διαμονής, αλλά έχουν νόμιμα διορισμένο αντίκλητο.

4.6 Οριοθετείται η αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής από τις επιπλέον διαδικαστικές δυνατότητες του άρθρου 724. Πράγματι, η δυνατότητα του δανειστή να προχωρήσει στην εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης, ή στην επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως δεν επηρεάζεται από τυχόν αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής, για όσο χρόνο διαρκεί η προθεσμία ασκήσεώς της και ο οφειλέτης είναι κάτοικος εξωτερικού, η έχει άγνωστη διαμονή, ή για όσο χρόνο δεν επιτρέπεται, λόγω της δικαστικής αναστολής της εκτελεστότητάς της (βλ. άρθρα 631 και 632), η διενέργεια πράξεων αναγκαστικής εκτελέσεως. Με τη ρύθμιση αυτή εξισορροπούνται τα συμφέροντα δανειστή και οφειλέτη, και εμποδίζεται η εκτέλεση, χωρίς να αναιρείται η εξασφάλιση του δανειστή. Η προθεσμία και η άσκηση της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής δεν αποδυναμώνουν την εκτελεστότητά της, με εξαίρεση τη διαταγή πληρωμής, που έχει εκδοθεί και επιδοθεί στον αντίκλητο, οπότε η προθεσμία της ανακοπής αναστέλλει την

εκτελεστότητά της, για προφανείς λόγους προστασίας του οφειλέτη, που δεν έχει γνωστή διαμονή, ή δεν διαμένει στην ημεδαπή. Η δυνατότητα σωρεύσεως της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής στο ίδιο δικόγραφο με την ανακοπή κατά της εκτελέσεως, όταν αυτή επισπεύδεται με εκτελεστό τίτλο τη διαταγή πληρωμής, συμβάλλει στην οικονομία της δίκης και αποτρέπει τις περιττές δίκες είτε αυτές είναι δίκες ανακοπής, είτε είναι δίκες αναστολής.

4.7 Επιπροσθέτως επαναφέρεται η καθ' ύλην αρμοδιότητα και του Πολυμελούς Πρωτοδικείου στην εκδίκαση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής, με κριτήρια καθ' ύλην αρμοδιότητας και ορίζεται ως εφαρμοστέα διαδικασία αυτή των περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 επ. Βεβαίως όταν η απαίτηση για την οποία αυτή εκδόθηκε προέρχεται από πιστωτικούς τίτλους, εφαρμοστέα είναι και η διάταξη του άρθρου 622B. Σημαντική είναι η ως προς την ερημοδικία ρύθμιση καθώς ο ανακόπτων αντιμετωπίζεται πλέον ως ερημοδικών ενάγων. Τέλος η διαταγή αποδόσεως μισθώσεως διατήρησε την αρχική της φυσιογνωμία, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί μετά τις τροποποιήσεις του ν. 4055/2012.

VI. Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων

1. Οι διατάξεις του πέμπτου βιβλίου του ΚΠολΔ, που περιλαμβάνονται στα άρθρα 682-738 και διαρθρώνονται σε οκτώ συνολικά κεφάλαια, ρυθμίζουν την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας με ασφαλιστικά μέτρα στον χώρο του ιδιωτικού δικαίου και στο πλαίσιο της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Το πρώτο κεφάλαιο συγκροτούν οι διατάξεις των άρθρων 682-703, οι οποίες είναι γενικές, ενώ στα επόμενα κεφάλαια (δεύτερο ως όγδοο) περιέχονται οι διατάξεις των άρθρων 704-738, που αφορούν συγκεκριμένα ασφαλιστικά μέτρα. Στην εκουσία δικαιοδοσία ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να ληφθούν κατά το άρθρο 781.

2. Οι ειδικές συνθήκες κάθε περιπτώσεως και ιδίως η βραδύτητα, με την οποία διεξάγεται κατά κανόνα η κύρια διαγνωστική δίκη, δημιουργούν ως την περάτωση της ανεπανόρθωτες ή μη ευχερώς αναστρέψιμες καταστάσεις, που ματαιώνουν τον πρακτικό σκοπό της και αποδυναμώνουν τη δραστηριότητα της οριστικής δικαστικής προστασίας. Τις συνέπειες αυτές αποσκοπεί να αποτρέψει η προσωρινή δικαστική προστασία.

3. Η κατ' άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος δημόσια αξίωση ένδικης προστασίας περιλαμβάνει, όλες τις μορφές παροχής έννομης προστασίας, από την στάδιο της αναγνώρισης, μέχρι και αυτό της πραγμάτωσης των δικαιωμάτων, δηλαδή τόσο την οριστική δικαστική προστασία στα πλαίσια της διαγνωστικής δίκης στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, όσο και την προσωρινή δικαστική προστασία, καθώς και την αναγκαστική εκτέλεση. Η παρεχόμενη δικαστική προστασία, όπως αυτή εκφράζεται και θεμελιώνεται στην ανωτέρω συνταγματική διάταξη, καθώς και στο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, δεν αρκεί να είναι μόνο δίκαιη, όπως η τελευταία διάταξη επιτάσσει, αλλά είναι αναγκαίο να είναι και αποτελεσματική, συνεπώς και ταχεία (βλ. σχετ. μόνο Βελλή, Ο ρόλος και η σπουδαιότητα των ασφαλιστικών μέτρων, σ. 26 επ., στον τόμο: Η σύγχρονη δυναμική των ασφαλιστικών μέτρων, 1999). Την ανάγκη αυτή εξυπηρετεί η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, η οποία σκοπεύει στη διασφάλιση των αμφισβητούμενων δικαιωμάτων των διαδίκων προς αποτροπή επικείμενου κινδύνου έως την οριστική κρίση της διαφοράς ή η προσωρινή ρύθμιση κατάστασης λόγω συνδρομής επείγουσας περίπτωσης (άρθρο 682 παρ. 1). Συνεπώς είναι μεγάλη η πρακτική σπουδαιότητα τους, εφόσον μέσω ταχείας διαδικασίας προσαρμόζονται ευχερώς στην ιδιομορφία της περιπτώσεως και αντιμετωπίζουν αμέσως τα

προβλήματα της καθημερινότητας.

4. Η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε πλήρη ικανοποίηση του ασφαλιστέου δικαιώματος (άρθρο 692 παρ. 4), υπόκειται σε ανάκληση (άρθρα 696-698, άρθρο 702 παρ. 2 εδ. Β') και ισχύει προσωρινώς, χωρίς να επηρεάζει την κύρια δίκη (άρθρο 695).

5. Δεν αποτελούν ασφαλώς υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων οι υποθέσεις που δικάζονται με τη διαδικασία των άρθρων 682-703 προς οριστική επίλυση της διαφοράς. Γι' αυτό και στις υποθέσεις αυτές αναγνωρίζεται η δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων.

6. Τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να διακριθούν συστηματικώς σε συντηρητικά και ρυθμιστικά. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται τα εκείνα που δεσμεύουν προσωρινώς περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, για να διασφαλίσουν την πιθανολογούμενη απαίτηση του δανειστή από τον κίνδυνο μη ικανοποιήσεως, όταν στο άμεσο μέλλον εξοπλισθεί με εκτελεστό τίτλο, ενώ στη δεύτερη εντάσσονται τα ασφαλιστικά μέτρα που ρυθμίζουν προσωρινώς την κατάσταση, έως ότου κριθούν οριστικώς οι αμφισβητούμενες έννομες σχέσεις, ως προς τις οποίες υπάρχει άμεση ανάγκη να ενεργοποιηθούν έως τότε ή, αναλόγως, να αδρανοποιηθούν, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ανεπανόρθωτων ή δυσβάστακτων συνεπειών σε σχέση με το πιθανολογούμενο αποτέλεσμα της κυρίας δίκης.

VII. Η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης

1. Σε αντίθεση με τη διαγνωστική δίκη, η αναγκαστική εκτέλεση δεν εξελίσσεται σε μια τυπική σχέση αντιδικίας μεταξύ δανειστή και οφειλέτη, αφού ο σκοπός της εκτελεστικής διαδικασίας αποβλέπει στην υλοποίηση του περιεχομένου του εκτελεστού τίτλου και η ουσιαστικού δικαίου αξίωση του δανειστή έχει ήδη (κατά κανόνα με δύναμη δεδικασμένου) διαγνωστεί. Εντούτοις μολονότι δεν υφίσταται εκκρεμής δίκη, μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις παρατηρούνται και εδώ στην εξέλιξη και περάτωση της διαδικασίας με αποτέλεσμα η πραγμάτωση της εξοπλισμένης με εκτελεστό τίτλο αξίωσης του δανειστή να απομακρύνεται σημαντικά. Οι καθυστερήσεις αυτές οφείλονται κατά μείζονα λόγο στον μεγάλο χρόνο που απαιτείται για τον προσδιορισμό και την εκδίκαση των ανακοπών του άρθρου 933 κατά της επισπευδόμενης εκτέλεσης, με τις οποίες ανοίγει κάθε φορά νέα διαγνωστική δίκη και μέχρι την έκδοση τελεσίδικης ή αμετάκλητης απόφασης σε συνδυασμό με την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας. Αποδίδονται όμως και σε άλλους δευτερεύοντες λόγους, όπως ο μεγάλος αριθμός ενδίκων βοηθημάτων και ρυθμιστικών μέτρων που παρέχονται κατά περίπτωση στον επισπεύδοντα, στον οφειλέτη και σε οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, η πληθώρα πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας και κοινοποιήσεων, οι οποίες πολλές φορές οδηγούν σε δικονομικές ακυρότητες, η παρέλκυση της διαδικασίας ιδίως κατόπιν συμπαιγνίας οφειλέτη και επισπεύδοντος ιδιαίτερα στη φάση του πλειστηριασμού, κ.ο.κ. Με σκοπό την βελτίωση και απλοποίηση του συστήματος της αναγκαστικής εκτέλεσης και την ταχύτερη διεξαγωγή της εκτελεστικής διαδικασίας, η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή πρότεινε και ενσωμάτωσε στο προτεινόμενο σχέδιο σημαντικές και αλλαγές, οι οποίες κατά την άποψη της Επιτροπής συμβάλλουν στην ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης και ως εκ τούτου στην πληρέστερη ικανοποίηση της αξίωσης του δανειστή.

2. Η γενική γραμμή στο πεδίο της αναγκαστικής εκτέλεσης ακολουθεί δύο βασικές κατευθύνσεις: Η πρώτη, θέλει να περιορίσει τον αριθμό των ενδίκων βοηθημάτων που

μπορούν να ασκηθούν κατά τη διενέργεια των πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας και η δεύτερη να περιορίσει τον χρόνο που απαιτείται για να ολοκληρωθεί η υλοποίηση στην πράξη των εκτελεστών τίτλων. Το ισχύον σύστημα προβλέπει πλήθος ανακοπών και αναστολών που μπορεί να ασκήσουν οι ενδιαφερόμενοι, προκειμένου να προβάλουν τους ισχυρισμούς τους κατά την αναγκαστική εκτέλεση, ενώ η διαδικασία που ακολουθείται προβλέπει τη δυνατότητα στη συνέχεια άσκησης ένδικων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται σχετικά, ώστε πολλές φορές ο χρόνος που απαιτείται για να ολοκληρωθεί το στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης να είναι ίσης διάρκειας με εκείνον που απαιτήθηκε, όταν ο εκτελεστός τίτλος είναι δικαστική απόφαση, για να εκδοθεί η τελευταία.

3. Η ικανοποίηση των δύο αυτών αναγκών μπορεί να επιτευχθεί με το ακόλουθο σύστημα: όλα τα παράπονα που μπορούν να προβληθούν για πλημμέλειες της εκτελεστικής διαδικασίας θα ασκούνται μόνο σε δύο χρονικά σημεία:

3.1 Το πρώτο θα βρίσκεται πριν τον πλειστηριασμό και θα περιλαμβάνει όλα ανεξαιρέτως τους λόγους, για τους οποίους τα μέρη της διαδικασίας ισχυρίζονται ότι η τελευταία πάσχει σε κάποιο σημείο της και το δεύτερο μετά τον πλειστηριασμό. Ειδικότερα, αμέσως μετά την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση και την επιβολή της κατάσχεσης θα διενεργούνται σε πολύ μικρό χρονικό πλαίσιο όλες οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις και κοινοποιήσεις της διαδικασίας του πλειστηριασμού και ο τελευταίος θα προσδιορίζεται να διενεργηθεί μέσα σε λίγους μήνες από την ημέρα της κατάσχεσης. Αφού, λοιπόν, όλες οι πράξεις θα ενεργούνται αμέσως μετά την κατάσχεση, ο ενδιαφερόμενος διάδικος θα μπορεί αλλά και θα πρέπει να συγκεντρώσει όλα τα παράπονά του κατά της μέχρι τώρα εκτελεστικής διαδικασίας σε μια ανακοπή, που θα εκδικάζεται πριν από τη διενέργεια του πλειστηριασμού. Η διαδικασία που θα τηρείται θα είναι εκείνη των περιουσιακών διαφορών και θα επιτρέπεται στη συνέχεια η άσκηση μόνο έφεσης κατά της απόφασης που θα εκδίδεται, χωρίς να αναστέλλεται η περαιτέρω διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Θα υπάρχει όμως η δυνατότητα υπό προϋποθέσεις της άσκησης αίτησης αναστολής στο δικαστήριο του ένδικου μέσου, το οποίο θα μπορεί να διατάξει την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης. Με τον τρόπο αυτό πριν από τον πλειστηριασμό θα έχουν λυθεί όλα τα ζητήματα που ενδεχομένως θα έχουν ανακύψει σε αυτό το πρώτο στάδιο και δεν θα υπάρχει ο κίνδυνος καθυστερήσεων μέσω της άσκησης πολλών ένδικων βοηθημάτων, τα οποία μέχρι τώρα συνοδεύουν την άσκηση των ανακοπών κατά της εκτέλεσης.

3.2 Το δεύτερο στάδιο προσβολής της εκτελεστικής διαδικασίας τοποθετείται μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού και θα περιλαμβάνει τη δυνατότητα άσκησης ανακοπής για όλα τα παράπονα για ενδεχόμενες πλημμέλειες, οι οποίες εμφιλοχώρησαν από την πράξη του πλειστηριασμού μέχρι την τελευταία που είναι η σύνταξη έκθεσης πλειστηριασμού και κατακύρωσης. Έτσι, με την άσκηση μιας δεύτερης - και τελευταίας - ανακοπής θα επιλύονται πάλι αποτελεσματικά και γρήγορα όλα τα ζητήματα, τα οποία αφορούν το δεύτερο στάδιο της εκτελεστικής διαδικασίας. Με τη συνολική αυτή ρύθμιση μέσα σε διάστημα ενός χρόνου το μέγιστο θα έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, γεγονός το οποίο αποτελεί μεγάλη χρονική βελτίωση σε σύγκριση με το σημερινό καθεστώς.

3. Ένα ιδιαίτερο πρόβλημα που μπορεί να εμφανιστεί είναι εκείνο που αφορά τις περιπτώσεις άσκησης ανακοπής, όταν η αναγκαστική εκτέλεση που επισπεύδεται δεν στηρίζεται σε δικαστική απόφαση ως εκτελεστό τίτλο ή σε διαταγή πληρωμής που είναι εξοπλισμένη με δεδικασμένο, αλλά σε κάποιον άλλο τίτλο από εκείνους που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 904 παρ. 2. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις εκτελεστών τίτλων μέχρι

την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής κρίσης η αξίωση που στηρίζεται σε αυτούς. Γι' αυτή, λοιπόν, την κατηγορία εκτελεστών τίτλων επιλέγεται η λύση να εκδικάζονται αυτές οι διαφορές με την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών και η πρωτοβάθμια απόφαση που θα εκδίδεται σχετικά θα είναι προσωρινώς εκτελεστή, ώστε σε περίπτωση νίκης του δανειστή, αυτός να μπορεί να συνεχίσει την εκτελεστική διαδικασία, παρέχοντας όμως ισόποση με την εκτελούμενη αξίωση εγγύηση. Με τον τρόπο αυτό, ο οφειλέτης θα είναι εξασφαλισμένος για την περίπτωση, κατά την οποία αργότερα ανατραπεί η πρωτοβάθμια προσωρινώς εκτελεστή απόφαση. Άλλωστε, αυτή τη λύση γνωρίζει ο δικονομικός νομοθέτης στη διάταξη του άρθρου 911, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα κήρυξης μιας πρωτοβάθμιας απόφασης ως προσωρινώς εκτελεστής υπό τον όρο παροχής εγγύησης από το διάδικο που νίκησε. Στην κατηγορία αυτή των εκτελεστών τίτλων θα επιτρέπονται κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης όλα τα ένδικα μέσα πλην της ανακοπής ερημοδικίας.

4. Αναφορικά με τις δικαστικές αποφάσεις ως εκτελεστούς τίτλους δεν δημιουργείται κάποιο σοβαρό ζήτημα, αφού όλα τα παράπονα κατά της απαίτησης θα καλύπτονται από το δεδικασμένο της απόφασης και το μόνο που θα απομένει να αντιμετωπιστεί θα είναι η εξόφληση της εκτελούμενης απαίτησης, για την απόδειξη της οποίας θα πρέπει να παραμείνει η ανάγκη άμεσης απόδειξης, κατά την έννοια του άρθρου 933 παρ. 4 εδ. α'.

VIII. Οι ρυθμίσεις στα υπόλοιπα κεφάλαια του ΚΠολΔ

1. Εκτός από τις ανωτέρω συνοπτικά αναφερόμενες καινοτομίες που περιλαμβάνει το προτεινόμενο σχέδιο ΚΠολΔ, η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή προχώρησε σε βασικές αλλαγές και στα υπόλοιπα κεφάλαια του ΚΠολΔ, οι σημαντικότερες των οποίων είναι οι κάτωθι:

- Σωρευτική και όχι επικουρική η λήψη υπόψη και αποδεικτικών μέσων που δεν πληρούν τους όρους του νόμου (άρθρο 340 παρ. 1, παλαιό άρθρο 270 παρ. 2).
- Αναλυτικές διατάξεις για το επώνυμο αποδεικτικό μέσο των ενόρκων βεβαιώσεων. Διεύρυνση και πειθάρχηση της χρήσης του αποδεικτικού μέσου και συστηματική κατάταξη των διατάξεων στο δίκαιο της αποδείξεως του 12^{ου} κεφαλαίου του ΚΠολΔ (άρθρα 421-424).
- Πρόβλεψη διετούς πλέον καταχρηστικής προθεσμίας για την άσκηση εφέσεως και αναιρέσεως σε περίπτωση μη επίδοσης της απόφασης (άρθρα 518 παρ. 2 και 564 παρ. 3 αντίστοιχα) και αντίστοιχα πενταετούς προθεσμίας για την αναψηλάφηση (άρθρο 545 § 5).
- Επέκταση των αναιρετικών λόγων στις αποφάσεις κατωτέρων δικαστηρίων (άρθρο 560), με την προσθήκη δύο νέων λόγων αναιρέσεως κατά αποφάσεων των Ειρηνοδικείων καθώς και των αποφάσεων των Πρωτοδικείων που εκδίδονται σε αντίστοιχες εφέσεις.
- Κατάργηση της εισηγητικής εκθέσεως στη διαδικασία ενώπιον του ΑΠ και επαναφορά του συστήματος «φιλτραρίσματος» των αιτήσεων αναιρέσεως που ίσχυε προ του ν. 3994/2011 (άρθρο 574).
- Εγγραφή προσημείωσης υποθήκης και επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης εκτός από τη διαταγή πληρωμής και με βάση οριστική απόφαση (άρθρο 724 παρ. 1).
- Επαναφορά υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας στην αρμοδιότητα του μονομελούς

πρωτοδικείου (άρθρο 740 παρ. 1). Ως προς τις συνέπειες της ερημοδικίας προβλέπεται ότι μπορεί να συνεχιστεί η συζήτηση αίτησης που υποβάλλεται στην εκουσία δικαιοδοσία ακόμα και αν δεν εμφανιστεί ο αιτών, αν έχει εμφανιστεί ο καθ' ου η αίτηση ή ο τρίτος που έχει κλητευθεί ή έχει παρέμβει. Με αυτήν την ρύθμιση επιδιώκεται να περιοριστεί το φαινόμενο αδικαιολόγητης υποβολής αιτήσεων, με μόνο το στόχο διατήρησης μιας εξαιρετικά ενοχλητικής εκκρεμοδικίας (άρθρο 754).

- Στη εκουσία δικαιοδοσία η ευθύνη των διορισμένων μελών της προσωρινής διοίκησης και των εκκαθαριστών περιορίζεται στις πράξεις ή παραλείψεις των κατά τη διάρκεια της θητείας τους (άρθρο 786 παρ. 4) και ρυθμίζεται αναλυτικά η δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων για την τέλεση της υιοθεσίας (άρθρο 800).

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ-ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

I. Βιβλίο πρώτο – Γενικές διατάξεις (κεφ. 1 έως 23).

1. **Άρθρο 14:** Προστίθεται νέα περίπτωση γ' στο άρθρο 14 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία διαφορές που αφορούν κοινόχρηστες δαπάνες και υπάγονται στην καθ' ύλην λόγο ποσού αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων δικάζονται από τα δικαστήρια αυτά. Οι διαφορές αυτές δεν δημιουργούν πολύπλοκα νομικά ζητήματα, ώστε να υπάγονται συλλήβδην χωρίς διαφοροποιήσεις ανάλογα με την αξία του αντικειμένου τους στην αποκλειστική αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου σύμφωνα με το άρθρο 17 § 3. Οι υπόλοιπες διαφορές του άρθρου 17 § 3, εν όψει των συχνά δυσχερών νομικών θεμάτων που παρουσιάζουν, συνεχίζουν να εκδικάζονται αποκλειστικά από το μονομελές πρωτοδικείο.
2. **Άρθρα 16 και 200:** Λόγω της ουσιαστικής εξαφάνισης του θεσμού των δικολάβων, κρίθηκε σκόπιμο να καταργηθούν και οι αντίστοιχες διατάξεις του ΚΠολΔ που προέβλεπαν ειδικές ρυθμίσεις για τους δικολάβους και συγκεκριμένα αυτές των άρθρων 16 παρ. 7 (για τις αμοιβές των δικολάβων) και 200 (για το ευεργέτημα της πενίας και την δικαστική πληρεξουσιότητα). Να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με τον προγενέστερο (ν.δ. 3026/1954), ο νέος Κώδικας Δικηγόρων (ν. 4194/2013) δεν περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τους δικολάβους.
3. **Άρθρο 17:** Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση και τίθεται στην παρ. 3 η επιφύλαξη, λόγω της προσθήκης της ειδικής ρύθμισης στο άρθρο 14 παρ. 1 παρ. γ'.
4. **Άρθρο 47:** Βελτιώθηκε λεκτικά και τροποποιήθηκε εν μέρει το περιεχόμενο του, ώστε για λόγους οικονομίας της δίκης και προς αποφυγή παρέλκυσης της, να μην είναι δυνατή η προσβολή με ένδικο μέσο της απόφασης κατώτερου δικαστηρίου που παραπέμπει την απόφαση σε ανώτερο. Το ανώτερο δικαστήριο ως τέτοιο διαθέτει κατά τεκμήριο τα εκέγγυα ορθής δικαστικής κρίσης.
5. **Άρθρο 79 παρ. 1:** Με τη νέα παρ. 1 του άρθρου 79 περιορίζεται η δικονομική δυνατότητα άσκησης κυρίας παρέμβασης μόνο στον πρώτο βαθμό. Με την ισχύουσα ρύθμιση που επιτρέπει την κύρια παρέμβαση σε κάθε στάση της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας διαδικασίας, είναι συχνός ο αιφνιδιασμός των αρχικών διαδίκων όταν η αντιποίηση του επίδικου πράγματος ή δικαιώματος γίνεται από τρίτον απευθείας στον δεύτερο βαθμό και ως εκ τούτου η δικονομική στάση των αρχικών διαδίκων και τα μέσα

επίθεσης και άμυνας αυτών κατά κανόνα είναι ήδη γνωστά. Με την προτεινόμενη ρύθμιση αποτρέπεται το φαινόμενο αυτό.

6. **Άρθρο 89:** Καταργήθηκε η πρόβλεψη για άσκηση της προσεπίκλησης το αργότερο ως τη συζήτηση στο ακροατήριο, με σκοπό την εναρμόνιση των διατάξεων της τακτικής διαδικασίας και των ειδικών διατάξεων που εφαρμόζονται για την άσκηση της.
7. **Άρθρο 91:** Τέθηκε η επιφύλαξη του άρθρου 238, καθόσον στο άρθρο αυτό και εν όψει της δομής της νέας τακτικής διαδικασίας του άρθρου 237, τίθενται συγκεκριμένα χρονικά όρια για τη συμμετοχή τρίτων στη δίκη στην τακτική διαδικασία στο μονομελές και στο πολυμελές πρωτοδικείο.
8. **Άρθρο 94:** Απαλείφθηκε η πρόβλεψη στην παρ. 1 για υποχρεωτική παράσταση των διαδίκων με πληρεξούσιο δικηγόρο για την κατάρτιση της έγγραφης συμφωνίας του συναινετικού διαζυγίου. Από τον κανόνα της υποχρεωτικής παράστασης με πληρεξούσιο δικηγόρο εξαιρούνται στην παρ. 2 μόνο οι μικροδιαφορές, λόγω της φύσης και του ύψους του αντικειμένου των εκδικαζόμενων διαφορών, καθώς και οι περιπτώσεις αποτροπής επικείμενου κινδύνου. Η ασφαλιστική δικλείδα της παρ. 3 παραμένει.
9. **Άρθρο 115:** Τέθηκε στην παρ. 2 η επιφύλαξη των άρθρων 237 και 238, δεδομένου ότι η τακτική διαδικασία στα μονομελή και πολυμελή πρωτοδικεία είναι κατά κανόνα έγγραφη. Προς γενική ενίσχυση της έγγραφης διαδικασίας και στα ειρηνοδικεία, η κατάθεση έγγραφων προτάσεων είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τη νέα παρ. 3 ενώπιον όλων των δικαστηρίων. Από την υποχρέωση αυτή, λόγω του μικρού οικονομικού αντικειμένου της διαφοράς και της εν γένει απλότητας των υποθέσεων, εξαιρούνται οι μικροδιαφορές, στις οποίες ούτως ή άλλως επιτρέπεται η παράσταση των διαδίκων χωρίς την παρουσία πληρεξουσίων δικηγόρων.
10. **Άρθρο 116 παρ. 2:** Με την διάταξη του άρθρου 116 παρ. 2, η οποία εντάσσεται συστηματικά στο πλαίσιο των θεμελιωδών δικονομικών αρχών, υπογραμμίζεται το στοιχείο της αυξημένης ευθύνης των διαδίκων, με την καθιέρωση γνήσιας δικονομικής υποχρέωσης τους να συμβάλλουν με την εν γένει δικονομική τους συμπεριφορά και ιδίως με την επιμελή διεξαγωγή της δίκης, την εμπρόθεσμη επιχείρηση διαδικαστικών πράξεων, την έγκαιρη προβολή ισχυρισμών και προσαγωγή αποδεικτικών μέσων στην επίσπευση της δίκης και στην ταχεία επίλυση της διαφοράς.
11. **Άρθρο 116Α:** Με το άρθρο 116Α εντάσσεται στις θεμελιώδεις αρχές του δικονομικού δικαίου και σε αντιστοιχία με αλλοδαπές έννομες τάξεις η υποχρέωση του δικαστηρίου να ενθαρρύνει την προσφυγή των διαδίκων στις εναλλακτικές μορφές επιλύσεως διαφορών και στη διαμεσολάβηση. Η ρύθμιση αυτή αναλύεται στο άρθρο 214 Γ.
12. **Άρθρα 117, 118, 305, 630, 955 παρ. 2, 995 παρ. 4:** Προστέθηκαν στα υποχρεωτικά στοιχεία που πρέπει να αναφέρονται στις εκθέσεις, στα δικόγραφα, στις δικαστικές αποφάσεις, στις διαταγές πληρωμής, στις κατασχετήριες εκθέσεις και στα αποσπάσματα αυτών, ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) και η ακριβής διεύθυνση των διαδίκων και των εν γένει συμμετεχόντων στη δικονομική διαδικασία μερών. Σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι η ακριβής και επαρκής ταυτοποίηση τους, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια και η τυπικότητα της διαδικασίας και να διευκολύνεται η πραγμάτωση της αξίωσης του ενάγοντος και γενικότερα η ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Ο ΑΦΜ είναι μοναδικός για κάθε φυσικό και νομικό πρόσωπο και δεν αλλάζει και ως εκ τούτου το πρόσωπο αυτό προσδιορίζεται με ασφάλεια. Η υποχρεωτική αναγραφή ισχύει για όλους τους διαδίκους και τα υπόλοιπα πρόσωπα που είναι παρόντα και συμπράττουν κατά τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων (άρθρο 117). Με αυτόν τον τρόπο ο ενάγων, αιτών κ.λπ. θα υποχρεούται να αναφέρει στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο που καταθέτει

το δικό του ΑΦΜ και τα υπόλοιπα ως άνω αναγκαία στοιχεία, ο εναγόμενος, καθ' ου στις προτάσεις, ανταγωγή, ανακοπή κ.λπ. τα δικά του στοιχεία, τα οποία θα συμπεριληφθούν στην απόφαση που θα εκδοθεί. Σε περιπτώσεις βέβαια ερημοδικίας ή εκδόσεως διαταγής πληρωμής η αναγραφή των στοιχείων του εναγομένου και καθ' ου αντίστοιχα θα πραγματοποιηθεί, μόνο εάν τα στοιχεία αυτά είναι με κάποιον τρόπο γνωστά. Στις εκθέσεις αναγκαστικής κατάσχεσης και στα αντίγραφα αυτών, η συμπλήρωση των παραπάνω στοιχείων προσδιορισμού των διαδίκων είναι ευχερέστερη, καθόσον η αναγκαστική εκτέλεση επισπεύδεται με εκτελεστό τίτλο, ο οποίος κατά κανόνα στηρίζεται σε δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής. Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΦΜ στις παραπάνω περιπτώσεις διευκολύνει σημαντικά την προάσπιση των δικαιωμάτων του Δημοσίου, δεδομένου ότι οι αρμόδιες Δ.Ο.Υ. θα μπορούν να προσδιορίζουν με μεγαλύτερη ευκολία τους πλειστηριασμούς, στους οποίους πρέπει να αναγγέλλονται.

13. **Άρθρο 119:** Προβλέπεται ρητά στην παρ. 1 ότι τα δικόγραφα περιέχουν τις διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των πληρεξουσίων δικηγόρων. Παράλληλα διευκρινίζεται προς αποφυγή παρερμηνειών στην παρ. 4 ότι με ηλεκτρονικά μέσα μπορούν να κατατεθούν όλα τα δικόγραφα (λ.χ. προτάσεις, προσθήκη-αντίκρουση) και όχι μόνο τα εισαγωγικά της δίκης, καθώς και τα αποδεικτικά μέσα που επικαλούνται με τις προτάσεις τους οι διάδικοι.
14. **Άρθρο 128:** Καταργήθηκε η πρόβλεψη για επίδοση των εγγράφων σε υπηρέτες, διότι η ορολογία αυτή είναι απαξιωτική και δεν συμβαδίζει με τις σημερινές κοινωνικές δομές και βελτιώθηκε νομοτεχνικά η ρύθμιση. Σε περίπτωση απουσίας του παραλήπτη η επίδοση μπορεί να γίνει σε οποιονδήποτε σύνοικο (εδώ εννοιολογικά εντάσσεται και το «υπηρετικό προσωπικό» της ισχύουσας ρύθμισης), υπό τις σωρευτικές προϋποθέσεις ότι αυτός είναι ενήλικος, έχει συνείδηση των πραττομένων και δεν συμμετέχει στη δίκη ως αντίδικος του παραλήπτη. Σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι η διασφάλιση της εγκυρότητας των επιδόσεων και ως εκ τούτου έμμεσα το δικαίωμα της δικαστικής ακρόασης του διαδίκου, το οποίο υλοποιείται με την γνωστοποίηση του δικογράφου μέσω της ασφαλέστερης κατά το δυνατό επίδοσης.
15. **Άρθρο 147:** Διορθώθηκαν οι παραπομπές στις νέες λόγω της αναρίθμησης διατάξεις και προστέθηκαν στις προθεσμίες που αναστέλλονται κατά τον μήνα Αύγουστο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 147 οι εξής γνήσιες δικονομικές προθεσμίες ενέργειας που αφορούν την τακτική διαδικασία: α) του άρθρου 215 παρ. 2 (προθεσμία επίδοσης της αγωγής), β) του άρθρου 237 παρ. 1 (προθεσμία για την κατάθεση προτάσεων, διαδικαστικών εγγράφων και αποδεικτικών μέσων), γ) του άρθρου 238 παρ. 1 (προθεσμία παρέμβασης, προσεπίκλησης, ανακοίνωσης, ανταγωγής και παρέμβασης μετά από προσεπίκληση ή ανακοίνωση). Η αναστολή αυτή των ιδιαίτερα στενών προθεσμιών που προβλέπει η νέα τακτική διαδικασία, εξυπηρετεί τα συμφέροντα των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους. Για τον ίδιο λόγο προστίθεται στις διατάξεις του άρθρου 147 παρ. 2 και το άρθρο 997 παρ. 2, ως προς τις προθεσμίες επίδοσης αντιγράφου της κατασχετήριας έκθεσης, οι οποίες επίσης αναστέλλονται κατά το μήνα Αύγουστο. Οι δικαστικές διακοπές που διαρκούν από 1^η Ιουλίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου αποτελούν λόγο αναστολής μόνο της προθεσμίας αναστολής κατά της εκτέλεσης του (νέου) άρθρου 1011Α παρ. 2 εδ. γ', το οποίο συνιστά εξαιρετική ρύθμιση και αφορά στον πλειστηριασμό πλοίων.

16. Άρθρο 148: Με τη νέα διατύπωση προβλέπεται δικονομική δυνατότητα παράτασης των νόμιμων ή των δικαστικών προθεσμιών και από τον ίδιο το δικαστή (χωρίς δηλαδή κοινή πράξη των διαδίκων), μετά από στάθμιση των περιστάσεων.
17. Άρθρο 190: Διευκρινίζεται ότι στις περιπτώσεις της τακτικής διαδικασίας των άρθρων 237 και 238 ο κατάλογος των εξόδων υποβάλλεται μόνο με τις προτάσεις και όχι κατά τη διάρκεια της συζήτησης της παρ. 4 του άρθρου 237. Είναι αυτονόητο ότι οι αντιρρήσεις του διαδίκου ως προς τον κατάλογο που υπέβαλε ο αντίδικος του μπορούν να υποβληθούν και με την προσθήκη, ώστε να παρέχεται πάντοτε χρόνος σε αυτόν να διατυπώσει τις αντιρρήσεις του.
18. Άρθρο 192: Γίνεται η ορθή παραπομπή στη νέα διαδικασία των περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 επ.
19. Άρθρα 204, άρθρο 205, 232 παρ. 2: Στο άρθρο 205 αυξήθηκαν τα κατώτατα και τα ανώτατα όρια των χρηματικών ποινών (1.500-2.500 ευρώ), ούτως ώστε η πάταξη της στρεψοδίκης δικονομικής συμπεριφοράς να εξυπηρετείται επαρκέστερα. Σε όλες πλέον τις ρυθμίσεις τα χρηματικά ποσά περιέχονται στο δημόσιο ως δημόσιο έσοδο, το οποίο λαμβάνει γνώση για την επιβολή της χρηματικής ποινής με τη γνωστοποίηση της απόφασης που την διατάσσει, η οποία επιτυγχάνεται με επιμέλεια της γραμματείας του δικάζοντος δικαστηρίου.
20. Άρθρο 207 παρ. 2: Τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 207 λόγω της θεσμοθέτησης νέου Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013), ο οποίος δεν συμπεριέλαβε στις ρυθμίσεις του τις καταργούμενες περιπτώσεις.

II. Βιβλίο δεύτερο – Διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια (κεφ. 1 έως 11).

1. Άρθρο 208: Καταργήθηκε η υποχρέωση απόπειρας συμβιβασμού του ειρηνοδίκη, η οποία ούτως ή άλλως ως *lex imperfecta* δεν συνοδευόταν από κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης της. Δικαιολογητικός λόγος της κατάργησης είναι ο εξορθολογισμός της συμβιβαστικής επέμβασης του ειρηνοδίκη, η οποία εξετάζεται και εντάσσεται συστηματικά στις αμέσως επόμενες διατάξεις του κώδικα.
2. Άρθρο 209: Με την εισαγόμενη τροποποίηση και εν όψει της κατάργησης του παλαιού άρθρου 208 και της εισαγωγής του άρθρου 214B για τη δικαστική μεσολάβηση στο πρωτοδικείο με το ν. 4055/2012, η αίτηση συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς μπορεί να υποβληθεί μόνο στον αρμόδιο καθ' ύλη και κατά τόπο ειρηνοδίκη.
3. Άρθρο 210: Με σκοπό την επιτάχυνση της δίκης, καταργήθηκε η δικονομική εξουσία που παρεχόταν στον ειρηνοδίκη να αναβάλει τη συζήτηση για τον συμβιβασμό ή να ορίσει άλλη ημερομηνία για τη συμβιβαστική του επέμβαση. Συγχρόνως απαλείφθηκε η πρόβλεψη για απόπειρα του συμβιβασμού και λόγω της κατάργησης του άρθρου 208.
4. Άρθρο 211: Με το άρθρο 14 παρ. 1 ν. 2915/2001 καταργήθηκε ο όρκος ως αποδεικτικό μέσο. Μετά την κατάργηση αυτή το άρθρο 211 ήταν ούτως ή άλλως ανεφάρμοστο και έπρεπε να καταργηθεί.
5. Άρθρα 212, 213: Λόγω της κατάργησης της απόπειρας για συμβιβασμό στα παλαιά άρθρα 208 και 210, η γραμματική διατύπωση των άρθρων 212 και 213 άλλαξε αντίστοιχα.
6. Άρθρο 214 Γ: Εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις για τον θεσμό της διαμεσολάβησης, ο οποίος με το άρθρο 116Α εντάχθηκε για πρώτη φορά στις θεμελιώδεις αρχές του δικονομικού δικαίου.
7. Άρθρο 215 παρ. 2: Θεσπίζεται προθεσμία για την επίδοση της αγωγής στην τακτική διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, η οποία καθορίζεται σε τριάντα (30) ημέρες

από την κατάθεση της αν ο εναγόμενος διαμένει στην Ελλάδα και σε εξήντα (60) ημέρες αν ο εναγόμενος ή κάποιος από τους ομοδίκους του διαμένει στην αλλοδαπή. Η διάταξη αυτή συνδυάζεται συστηματικά με τις ρυθμίσεις των άρθρων 237 και 238, οι οποίες εισάγουν τον κανόνα της έγγραφης διαδικασίας και εκμεταλλεύονται χρονικά προς εξυπηρέτηση της οικονομίας της δίκης τον μέχρι σήμερα «νεκρό» χρόνο από την κατάθεση της αγωγής και μέχρι τη συζήτηση της. Αν ο ενάγων δεν εκπληρώσει το δικονομικό αυτό βάρος, τότε η αγωγή θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε και ως εκ τούτου δεν παράγει δικονομικές έννομες συνέπειες. Οι ουσιαστικού δικαίου συνέπειες βεβαίως διατηρούνται.

8. **Άρθρο 226:** Εν όψει των εξαιρετικά σημαντικών συνεπειών της μη κατάθεσης προτάσεων στην τακτική διαδικασία ενώπιον των ειρηνοδικείων, των μονομελών και των πολυμελών πρωτοδικείων (ερημοδικία των διαδίκων) και προς όφελος των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους, τίθεται ειδική πρόβλεψη στο άρθρο 226 παρ. 2 εδ. Β' για τη σημείωση με επιμέλεια του γραμματέα στο πρωτότυπο της αγωγής και στα αντίγραφα της, της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων, καθώς και ότι εκπρόθεσμες προτάσεις δεν λαμβάνονται υπόψη. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η διάταξη του άρθρου 226, πλην του ανωτέρω εδαφίου, δεν έχει εφαρμογή στην τακτική διαδικασία των άρθρων 237 και 238. Εφαρμόζεται στις λοιπές διαδικασίες του ΚΠολΔ (ειδικές διαδικασίες των άρθρων 591 επ.,) και όπου γίνεται ρητή παραπομπή στην συγκεκριμένη διάταξη και πάντοτε υπό την επιφύλαξη ύπαρξης ειδικότερης ρύθμισης.
9. **Άρθρο 228:** Η επιφύλαξη για διαφορετική ρύθμιση, τέθηκε πρωτίστως για τις ειδικότερες διατάξεις των άρθρων 237 και 238.
10. **Άρθρο 232:** Επεκτείνεται και εξειδικεύεται η κατ' άρθρο 232 εξουσία του δικαστηρίου να ζητήσει προσκομιδή εγγράφων από τους διαδίκους ή, πλέον, και από τρίτους. Η διάταξη αυτή, η οποία υπήρχε εξ αρχής στον ΚΠολΔ (από το 1968), είχε ως αποδέκτες της διαταγής να προσκομίσουν έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή τους (αδιακρίτως) τους διαδίκους. Συνεπώς υπόχρεος ήταν και είναι και ο αντίδικος αυτού που φέρει το βάρος απόδειξης ενός ισχυρισμού. Η διάταξη περιέχει αντίστοιχη ρύθμιση με αυτήν του άρθρου 142 ΖΠΟ (γερμανικός ΚΠολΔ). Τυχόν άρνηση των διαδίκων ή των τρίτων να εκπληρώσουν την γνήσια αυτή δικονομική υποχρέωση τους, εκτιμάται μεν ελεύθερα από το δικαστήριο, αλλά επιφέρει ως κύρωση την καταδίκη τους στα δικαστικά έξοδα και σε χρηματική ποινή, υπέρ του δημοσίου, το οποίο λαμβάνει γνώση της καταδίκης με τη γνωστοποίηση της σχετικής απόφασης (με επιμέλεια της γραμματείας).
11. **Άρθρα 237 και 238:** 1. Όπως και κατά τον ισχύοντα ΚΠολΔ, η αγωγή ασκείται με κατάθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου (άρθρο 215) και επίδοση στον εναγόμενο, η οποία λαμβάνει χώρα μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών και κατά περίπτωση εξήντα από την κατάθεσή της. Αφετηρία και σταθερό σημείο όλων των διαδικαστικών πράξεων των μερών της έννομης σχέσης της δίκης αποτελεί σύμφωνα με την προτεινόμενη ρύθμιση η κατάθεση της αγωγής. Το χρονικό αυτό σημείο προκρίθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή ως ασφαλέστερο και απλούστερο για τους διαδίκους και το δικαστήριο για τον υπολογισμό των περαιτέρω (αποκλειστικών) προθεσμιών σε σχέση με αυτό της επίδοσης της αγωγής. Αν η αγωγή δεν επιδοθεί μέσα στην παραπάνω προθεσμία, θεωρείται ως μη ασκηθείσα και ως εκ τούτου δεν παράγει δικονομικές έννομες συνέπειες (άρθρο 215 παρ. 2). 2. Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω στο γενικό μέρος της παρούσας, μέσα σε εκατό ή κατά περίπτωση εκατόν τριάντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής οι διάδικοι φέρουν το δικονομικό βάρος να καταθέσουν στον αρμόδιο υπάλληλο της γραμματείας τις προτάσεις τους με τις οποίες προβάλλουν

τους ισχυρισμούς τους (μέσα επίθεσης και άμυνας), και να προσκομίσουν όλα τα αποδεικτικά μέσα και τα διαδικαστικά έγγραφα που επικαλούνται με αυτές (άρθρο 237 παρ. 1). Μέσα στις επόμενες δεκαπέντε ημέρες γίνονται οι αμοιβαίες αντικρούσεις με προσθήκη στις προτάσεις. Με την παρέλευση και αυτής της προθεσμίας κλείνει ο φάκελος της δικογραφίας. Εκπρόθεσμες προτάσεις και προσθήκες δεν λαμβάνονται υπόψη (άρθρο 237 παρ. 2). 3. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από το κλείσιμο του φακέλου της δικογραφίας με πράξη του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου ή του αρμόδιου δικαστή και σύμφωνα με τις προβλέψεις του κανονισμού του δικαστηρίου, ορίζεται ο δικαστής και για τις υποθέσεις αρμοδιότητας του πολυμελούς πρωτοδικείου η σύνθεση του δικαστηρίου για την εκδίκαση της υπόθεσης, καθώς και ο εισηγητής. Συγχρόνως ορίζεται ημέρα και ώρα συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι μεγαλύτερο των τριάντα ημερών από την παρέλευση της αμέσως πιο πάνω δεκαπενθήμερης προθεσμίας ή στον απολύτως αναγκαίο χρόνο, εάν ο προβλεπόμενος από τον κανονισμό του δικαστηρίου αριθμός υποθέσεων, που ανατίθεται σε κάθε δικαστή, καλυφθεί. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή επέλεξε τη συγκεκριμένη γραμματική διατύπωση («στον απολύτως αναγκαίο χρόνο»), για να τονίσει και να υποδείξει την αναγκαιότητα προσδιορισμού της συζήτησης της υπόθεσης, κατά απόλυτη προτεραιότητα στην πρώτη δυνατή δικάσιμο. Η εγγραφή της υπόθεσης στο οικείο πινάκιο, το οποίο μπορεί να τηρείται και ηλεκτρονικά, γίνεται με πρωτοβουλία του γραμματέα και ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων. Η πρόβλεψη για ηλεκτρονική τήρηση τόσο του πινακίου, όσο και της καταχώρισης της διάταξης για επανάληψη της συζήτησης, έγινε -σε αρμονία με τις ειδικές διατάξεις του ΚΠολΔ για ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων- προς εξυπηρέτηση και αποφυγή ταλαιπωρίας των πληρεξουσίων δικηγόρων για «επιτόπιο» έλεγχο των σχετικών έντυπων βιβλίων. Η υλοποίηση της πρόβλεψης αυτής, είναι και εύκολη με τα σημερινά τεχνολογικά μέσα, αλλά και επιβεβλημένη στην σύγχρονη εποχή της ηλεκτρονικής πληροφόρησης και της ευρείας χρήσης του διαδικτύου. 4. Στη δικάσιμο αυτή δεν εξετάζονται μάρτυρες και η υπόθεση συζητείται και χωρίς την παρουσία των διαδίκων ή των πληρεξουσίων δικηγόρων τους. Όπως έχει ήδη τονιστεί παραπάνω στο γενικό μέρος της παρούσας, η «τυπική» αυτή συζήτηση προβλέφθηκε προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της αρχή της δημοσιότητας των συνεδριάσεων του δικαστηρίου που προστατεύεται συνταγματικά από το άρθρο 93 Σ., αλλά και για να παρασχεθεί η δυνατότητα ενέργειας ορισμένων διαδικαστικών πράξεων, όπως είναι η βία διακοπή της δίκης (άρθρο 287), ο δικαστικός συμβιβασμός (άρθρο 293) και η παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής (άρθρο 296). Αναβολή της συζήτησης, κατά το άρθρο 241 δεν είναι επιτρεπτή. Ως εκ τούτου το άρθρο 241 το οποίο παρέμεινε στο προτεινόμενο σχέδιο του ΚΠολΔ, καθόσον εξυπηρετεί άλλες διαδικασίες, στις οποίες η αναβολή είναι επιτρεπτή (λ.χ. στις ειδικές διαδικασίες) δεν εφαρμόζεται εδώ. Σε αντιδιαστολή, οι λόγοι αναβολής των άρθρων 265 (αναβολή της συζήτησης σε περίπτωση πρόωρης αγωγής κατά κληρονόμου) και 266 (αναβολή της συζήτησης λόγω προσεπίκλησης), εφαρμόζονται και προβάλλονται νόμιμα και στη διαδικασία του άρθρου 237 με την έκδοση της αντίστοιχης μη οριστικής απόφασης, όπως και κατά το ισχύον δικονομικό σύστημα. Ομοίως πεδίο εφαρμογής έχουν και τα άρθρα 247 επ. Η μη εφαρμογή του άρθρου 241 στην τακτική διαδικασία προκρίθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για λόγους επιτάχυνσης της δίκης και πάταξης παρελκυστικών τακτικών, ιδιαίτερα συνηθισμένων κατά το μέχρι σήμερα ισχύον δικονομικό σύστημα, όπου αναβολές χορηγούνταν (και συχνά πέραν της μιας), χωρίς οποιονδήποτε έλεγχο της βασιμότητας του αιτήματος. Άλλωστε η χορήγηση αναβολής

δεν είναι συμβατή με το προτεινόμενο σύστημα των άρθρων 237 και 238, σύμφωνα με το οποίο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι προτάσεις έχουν ήδη κατατεθεί και ο φάκελος της δικογραφίας έχει κλείσει. Να σημειωθεί εδώ ότι αν υπάρχουν περιστάσεις που θα δικαιολογούσαν την αναβολή της συζήτησης, οι διάδικοι επαρκώς προστατεύονται με τη δικονομική δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας κατά το άρθρο 148, η οποία πλέον μπορεί να δοθεί και αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή. 5. Μετά την ανωτέρω (τυπική) συζήτηση εκδίδεται η οριστική απόφαση με βάση τα στοιχεία του φακέλου της δικογραφίας (άρθρο 237 παρ. 4 και 5 ΚΠολΔ). Αν από τη μελέτη του φακέλου της δικογραφίας, το δικαστήριο δεν μπορεί να αποφασίσει επί της ουσίας της υπόθεσης και να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση και κρίνει προς την κατεύθυνση αυτή απολύτως αναγκαία την εμφάνιση απόδειξης, τότε με απλή διάταξη του δικαστηρίου, ως ειδική πρόβλεψη, διατάσσεται η επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι συντομότερο των δεκαπέντε ημερών, για την εξέταση των μαρτύρων (ενός από κάθε πλευρά) ενώπιον του ήδη ορισμένου δικαστή, στον τόπο και στην ημέρα και ώρα που ορίζεται με τη διάταξη αυτή μέσα στο ίδιο δικαστικό έτος, εκτός εάν αυτό είναι χρονικά αδύνατο. Αυτονόητο είναι ότι στην περίπτωση των πολυμελών συνθέσεων, η διάταξη, η οποία εκδίδεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, ακολουθεί κατόπιν διασκέψεως. Ο ήδη ορισμένος δικαστής, κατά την πρόβλεψη της συγκεκριμένης διάταξης, είναι αυτός που έχει οριστεί παραπάνω (βλ. άρθρο 237 παρ. 4 εδ. α' και β') για την εκδίκαση της υπόθεσης και η δικογραφία, την οποία αυτός έχει χρεωθεί, τον ακολουθεί μέχρι την έκδοση της απόφασης. 6. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης των μαρτύρων θεωρείται συντελεσμένη και η επανάληψη της συζήτησης (άρθρο 237 παρ. 6 ΚΠολΔ). Δεν αποκλείεται η επανάληψη της συζήτησης, σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρου 254, η οποία μπορεί να έχει και ως αντικείμενο τη διενέργεια αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης ή εξέτασης των διαδίκων και ενδεχομένως, μαζί με αυτά, την εξέταση μαρτύρων στο ακροατήριο. Μέσα σε οκτώ εργάσιμες ημέρες από την εξέταση των μαρτύρων οι διάδικοι δικαιούνται με προσθήκη να προβούν σε αξιολόγηση των αποδείξεων αυτών. Νέοι ισχυρισμοί και νέα αποδεικτικά μέσα δεν λαμβάνονται υπόψη και δεν κατατίθενται νέες προτάσεις, ή προσθήκη. Μετά την περάτωση της δίκης οι διάδικοι οφείλουν να αναλάβουν όλα τα σχετικά έγγραφα τους. Ο γραμματέας βεβαιώνει στις προτάσεις κάθε διαδίκου ότι ανέλαβε τα έγγραφα του (άρθρο 237 παρ. 7 και 8). 7. Κατά το άρθρο 238, παρεμβάσεις, προσεπικήσεις, ανακοινώσεις και ανταγωγές κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους μέσα σε εξήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Παρεμβάσεις μετά από προσεπικήση ή ανακοίνωση κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους, μέσα σε ενενήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Οι παραπάνω προθεσμίες παρατείνονται κατά τριάντα ημέρες για όλους τους διαδίκους αν ο αρχικός εναγόμενος ή κάποιος από τους ομοδίκους του διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστος διαμονής. Η κατάθεση των προτάσεων και της προσθήκης σε αυτές, γίνεται και στην τελευταία περίπτωση μέσα στις προθεσμίες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 237. Μέσα στην προθεσμία της κατάθεσης των προτάσεων προσκομίζονται και όλα τα επικαλούμενα με αυτές αποδεικτικά μέσα και διαδικαστικά έγγραφα.

12. Άρθρο 244: Καταργήθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή λόγω της μη εφαρμογής του.
13. Άρθρο 254: Εισάγεται στην παρ. 1 του άρθρου 254 ειδική ρύθμιση, ώστε να καθίσταται δυνατή κατά την τακτική διαδικασία των άρθρων 237 και 238, όπου η συζήτηση στο ακροατήριο είναι «τυπική», η εξέταση των διαδίκων ή η διενέργεια

αυτοψίας ή πραγματογνωμοσύνης, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από το δικαστήριο. Σε συμπλήρωση της ρύθμισης αυτής και με σκοπό την οικονομία της δίκης προστίθεται νέο τέταρτο εδάφιο στην ίδια παράγραφο, ώστε σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο από το δικαστήριο και να καταφύγει σε κάποιο από τα παραπάνω αποδεικτικά μέσα, αλλά και να εξετάσει μάρτυρα κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 237 παρ. 6, να το πράξει αυτό «*uno actu*» με την απόφαση για την επανάληψη της συζήτησης και να μην απαιτείται ξεχωριστή διάταξη του δικαστή.

14. **Άρθρο 260 παρ. 2 και 3:** Στο άρθρο 260 παρ. 2 ρυθμίζονται οι συνέπειες της μη κανονικής συμμετοχής όλων των διαδίκων στη δίκη που διεξάγεται κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του ειρηνοδίκου, του μονομελούς ή του πολυμελούς δικαστηρίου. Διευκρινίζεται εδώ ότι μη κανονική συμμετοχή με συνέπεια τη ματαίωση της υπόθεσης, αποτελεί η μη κατάθεση ή η μη εμπρόθεσμη κατάθεση προτάσεων από όλους τους διαδίκους. Αντίθετα η μη κανονική συμμετοχή κάποιου μόνο από τους διαδίκους επιφέρει κατά περίπτωση τις συνέπειες της ερημοδικίας κατά τα ειδικότερα στα άρθρα 271 επ. προβλεπόμενα. Με σκοπό επίσης, την εκκαθάριση των πινακίων από τις αδρανείς υποθέσεις, την ταχεία επίλυση της διαφοράς και την εξυπηρέτηση της ασφάλειας του δικαίου ορίζεται ότι αν εντός εξήντα ημερών από την ματαίωση δεν γίνει (από τον επιμελέστερο διάδικο) νέος προσδιορισμός για τη συζήτηση της υπόθεσης, τότε η αγωγή θεωρείται ως μη ασκηθείσα και ως εκ τούτου δεν παράγει (δικονομικού δικαίου) συνέπειες. Ο χρόνος με βάση τον οποίον υπολογίζεται η προθεσμία των εξήντα ημερών είναι ο χρόνος της τυπικής συζήτησης της αγωγής (άρθρο 237 παρ. 4), κατά την οποία και κηρύσσεται η ματαίωση. Ως προσδιορισμός της συζήτησης νοείται η κατάθεση της κλήσης για τη νέα συζήτηση, η οποία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 119 παρ. 4. Οι προθεσμίες επίδοσης της κλήσης και κατάθεσης των προτάσεων και της προσθήκης είναι αυτές των άρθρων 215 παρ. 2 και 237 παρ. 1 και 2, τα οποία εφαρμόζονται αναλόγως. Οι υπόλοιπες διαδικαστικές πράξεις που πρέπει να ακολουθήσουν και οι προθεσμίες που πρέπει να τηρηθούν ορίζονται στο άρθρο 215 παρ. 2. Έτσι η κλήση πρέπει να επιδοθεί εντός προθεσμίας τριάντα ή εξήντα ημερών από τον προσδιορισμό της νέας συζήτησης και οι διάδικοι υποχρεούνται να καταθέσουν προτάσεις εντός της προθεσμίας εκατό ή εκατόν τριάντα ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της κλήσης αντίστοιχα. Η κατάθεση της αίτησης μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα, όπως προβλέπεται για το εισαγωγικό της δίκης και τα υπόλοιπα δικόγραφα.
15. **Άρθρο 263:** Τα διαδικαστικά κωλύματα του άρθρου 263 μπορούν προταθούν μόνο με τις προτάσεις στις περιπτώσεις των άρθρων 237 και 238, διαφορετικά είναι απαράδεκτα. Ο περιορισμός αυτός τέθηκε, λόγω της διαδικαστικής εξέλιξης της έγγραφης διαδικασίας, στην οποία αφενός τα μέσα επίθεσης και άμυνας των διαδίκων προτείνονται με τις προτάσεις, αφετέρου η συζήτηση του άρθρου 237 παρ. 6 είναι «*τυπική*».
16. **Άρθρο 268 παρ. 4:** Ρητά ορίζεται ότι η ανταγωγή ασκείται μόνο με χωριστό δικόγραφο και όχι με τις προτάσεις.
17. **Άρθρα 271-277:** Τροποποιήθηκαν οι διατάξεις για την ερημοδικία των διαδίκων (και τρίτων που ενδεχομένως συμμετέχουν στη δίκη), ώστε να εναρμονιστούν με τη νέα έγγραφη διαδικασία των άρθρων 237 και 238. Επαναλαμβάνεται εδώ ότι ως κανονική συμμετοχή στη δίκη νοείται στην τακτική διαδικασία η (εμπρόθεσμη) κατάθεση προτάσεων και σημειώνεται ότι η διατήρηση της κλήσης στο άρθρο 271 αφορά τις περιπτώσεις που υπάρχει κλήση προς συζήτηση (ειδικές διαδικασίες, προσδιορισμός

νέας συζήτησης με κλήση σύμφωνα με το άρθρο 260 παρ. 2, προσδιορισμός της επανάληψης της συζήτησης, σύμφωνα με το άρθρο 254 κ.ο.κ). Ερημοδικία του ενάγοντος, δηλαδή μη κανονική συμμετοχή αυτού στη δίκη, έχει ως συνέπεια την απόρριψη της αγωγής (άρθρο 272 παρ. 1). Αν ο εναγόμενος δεν λάβει μέρος κανονικά στη δίκη, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως, αν η αγωγή (και η κλήση για συζήτηση, όπου αυτή προβλέπεται) επιδόθηκαν σε αυτόν νόμιμα και εμπρόθεσμα. Αν η αγωγή και η κλήση για συζήτηση δεν επιδόθηκαν νόμιμα και εμπρόθεσμα, η αγωγή θεωρείται ως μη ασκηθείσα. Διαφορετικά συζητεί την υπόθεση ερήμην του εναγομένου (άρθρα 271 παρ. 1 και 2).

18. **Άρθρο 286:** Στην αρχή του άρθρου αυτού γίνεται αναφορά απλώς στη συζήτηση, έτσι ώστε να περιληφθεί και η «τυπική» συζήτηση των άρθρων 237 και 238.
19. **Άρθρο 287:** Με την προσθήκη που έγινε στο άρθρο 287, η βίαιη διακοπή της δίκης μπορεί έγκυρα να γνωστοποιηθεί στον αντίδικο και με τις προτάσεις. Μολονότι οι προτάσεις δεν επιδίδονται, ο αντίδικος λαμβάνει γνώση αυτών και του λόγου διακοπής της δίκης που περιλαμβάνουν. Η ρύθμιση αυτή εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο τη νέα έγγραφη διαδικασία των άρθρων 237 και 238, όπου στην τυπική συζήτηση του άρθρου 237 η παρουσία των διαδίκων και των πληρεξούσιων δικηγόρων τους δεν είναι αναγκαία. Μπορεί βέβαια οι διάδικοι να παρασταθούν στο ακροατήριο κατά την τυπική συζήτηση και να γνωστοποιήσουν εκεί το λόγο της διακοπής.
20. **Άρθρο 293:** Λόγω της πρόβλεψης εισηγητή δικαστή στη διαδικασία των άρθρων 237 και 238, ο δικαστικός συμβιβασμός μπορεί να γίνει και ενώπιον του εισηγητή δικαστή.
21. **Άρθρα 294 και 297:** Η παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής και από το δικαίωμα που ασκείται με αυτήν έγκυρα πραγματοποιείται και με τις προτάσεις, μολονότι αυτές δεν επιδίδονται (όπως τα δικόγραφα) στον αντίδικο. Με τη ρύθμιση αυτή επιλύεται νομοθετικά το ζήτημα που είχε δικάσει τη θεωρία και τη νομολογία αν είναι έγκυρη η παραίτηση που γίνεται με τις προτάσεις.
22. **Άρθρο 305:** Διαγράφηκε το επάγγελμα από τα υποχρεωτικώς αναγραφόμενα στην δικαστική απόφαση στοιχεία των διαδίκων. Η ρύθμιση αυτή έχει περιπέσει σε αχρησία αφού σχεδόν ποτέ δεν αναφέρεται το στοιχείο αυτό στις δικαστικές αποφάσεις, ενώ η αναγραφή του επαγγέλματος σε τίποτα δεν προσθέτει στην ταυτοποίηση των διαδίκων που είναι αναγκαία για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.
23. **Άρθρο 317 παρ. 3:** Επέρχεται η αναγκαία αναδιατύπωση, ώστε να καλύπτονται και οι περιπτώσεις των άρθρων 237 και 238.

III. Βιβλίο δεύτερο - Διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια (κεφ. 12 απόδειξη).

1. **Άρθρο 340:** Σύμφωνα με την μέχρι σήμερα ισχύουσα διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 «το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα αποδεικτικά μέσα που πληρούν τους όρους του νόμου, σύμφωνα με την προβλεπόμενη αποδεικτική του καθενός. Συμπληρωματικά μπορεί να λαμβάνει υπόψη και να εκτιμά ελεύθερα και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, με την επιφύλαξη των άρθρων 393 και 394». Η νόθευση αυτή που πραγματοποιείται στο δεύτερο εδάφιο της παραπάνω διάταξης στο σύστημα της αυστηρής απόδειξης που καθιερώνει το πρώτο εδάφιο, με την πρόβλεψη της «συμπληρωματικότητας» ερμηνεύθηκε από τη θεωρία ποικιλοτρόπως. Κατά μια άποψη λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αποδεικτικά μέσα του άρθρου 339 και αν ο δικαστής δεν σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση από αυτά, τότε και τα μη πληρούντα. Κατά μια άλλη άποψη κρατούσα και στη νομολογία λαμβάνονται υπόψη σωρευτικά και

παράλληλα με τα επώνυμα αποδεικτικά μέσα του άρθρου 339. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή τάχθηκε υπέρ της δεύτερης από τις ανωτέρω θέσεις, η οποία δέχεται πληρούντα και μη πληρούντα αποδεικτικά μέσα σωρευτικά. Έτσι στο άρθρο 340 προστίθεται παρ. 1 στην οποία επαναδιατυπώνεται η παρ. 2 του παλαιού άρθρου 270 ώστε να μη δημιουργούνται προβλήματα κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τα αποδεικτικά μέσα που πληρούν τους όρους του νόμου και αξιολογεί αυτά κατά την αποδεικτική δύναμη που έχει το καθένα σύμφωνα με τον νόμο. Λαμβάνει όμως υπόψη του σωρευτικά και παράλληλα και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, με τις εξαιρέσεις που ισχύουν για το μη επιτρεπτό της εμφάνισης απόδειξης, τα οποία και εκτιμά ελεύθερα.

2. **Άρθρο 370:** Γίνεται αναρρύθμιση των παρ. 2 και 3 σε 1 και 2 αντίστοιχα μετά την κατάργηση της παρ. 1 από το άρθρο 14 παρ. 1 του Ν. 2915/2001.
3. **Άρθρο 393:** Συγχωνεύονται στην παρ. 1 οι παρ. 1 και 3 και η παλιά παρ. 3 αναριθμείται σε 2. Επίσης αυξάνεται το χρηματικό όριο του μη επιτρεπτού της εμφάνισης απόδειξης από 20.000 σε 30.000 ευρώ.
4. **Άρθρο 394:** Γίνεται σαφέστερο ότι το άρθρο αυτό αποτελεί εξαιρετική ρύθμιση.
5. **Άρθρο 396:** Με το άρθρο 396, το οποίο είχε καταργηθεί με το άρθρο 14 παρ. 1 του Ν. 2915/2001 προβλέπεται, -με την επιφύλαξη των οριζομένων στα άρθρα 237 και 238, τα οποία περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για την εμφάνιση απόδειξης- ότι το δικαστήριο υποχρεούται να εξετάσει έναν τουλάχιστον μάρτυρα από τους προτεινόμενους από κάθε πλευρά. Σε περίπτωση ομοδικίας μπορεί να εξετασθεί μάρτυρας από κάθε ομόδικο εφόσον το δικαστήριο κρίνει ότι υφίστανται μεταξύ των ομοδικών διαφορετικά συμφέροντα. Η τελευταία αυτή περίπτωση ισχύει και για τη διαδικασία των άρθρων 237 και 238 και για το λόγο αυτό δεν τίθεται η σχετική επιφύλαξη και στο εδάφιο αυτό της διάταξης.
6. **Άρθρο 400:** Στο άρθρο 400 καταργείται η παρ. 3 και έτσι μπορεί να εξετάζονται ως μάρτυρες και πρόσωπα που έχουν συμφέρον από τη δίκη, των οποίων βέβαια η κατάθεση σταθμίζεται από το δικαστήριο.
7. **Άρθρα 421-424:** Με τα νέα άρθρα 421-424 προβλέπεται με αναλυτικές ρυθμίσεις το επώνυμο αποδεικτικό μέσο των ενόρκων βεβαιώσεων, το οποίο προστέθηκε στον κατάλογο του άρθρου 339 με το άρθρο 36 του Ν. 3994/2011. Με τις διατάξεις αυτές προβλέπεται: α) ότι οι ενόρκες βεβαιώσεις, μέχρι πέντε τον αριθμό, συντάσσονται από ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφο προαποδεικτικά, β) απαιτείται προηγούμενη (προ 2 ημερών) κλήτευση του αντιδίκου με το περιεχόμενο που ορίζει το άρθρο 422, γ) μπορούν κατά την εξέταση των ενόρκως βεβαιούντων να παρίστανται οι διάδικοι και σε περίπτωση που προβάλλουν ενστάσεις καταχωρίζονται μεν στο προοίμιο της βεβαίωσης, αλλά κρίνονται από το δικαστήριο στο οποίο θα υποβληθούν, δ) οι όροι και περιορισμοί που ισχύουν για τους μάρτυρες στις διατάξεις των άρθρων 393, 394, 398 παρ. 2, 399, 400, 402, 405, 407, 408, 409 παρ. 2, 411 και 413 εφαρμόζονται ανάλογα και στους ενόρκως βεβαιούντες. Σε περίπτωση τέλος που δεν τηρηθούν όλες οι ανωτέρω διατυπώσεις δεν λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο ούτε στην έμμεση απόδειξη. Οι ενόρκες βεβαιώσεις διαδραματίζουν βασικό ρόλο και στην αποδεικτική διαδικασία των άρθρων 237 και 238, αφού ως μάρτυρας σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία η εμφάνιση απόδειξης καλείται ένας (από κάθε πλευρά) από τους ενόρκως βεβαιώσαντες. Με αυτόν τον τρόπο, προσδοκείται ότι θα αναβαθμιστεί παράλληλα και το ουσιαστικό περιεχόμενο των ενόρκων βεβαιώσεων και θα μειωθούν οι περιπτώσεις ψευδορκίας,

αφού πλέον αυτός που την παρέχει γνωρίζει ότι η αξιοπιστία της μαρτυρίας του ενδέχεται να υποβληθεί σε προφορικό έλεγχο εκ μέρους του δικαστή.

8. **Άρθρο 461:** Λόγω της υποχρεωτικής κατάθεσης προτάσεων σε όλα τα δικαστήρια (βλ. άρθρο 115 παρ. 3) καταργείται η δικονομική δυνατότητα προφορικής υποβολής της ένστασης πλαστογραφίας.
9. **Άρθρο 468:** Με την τροποποίηση που επέρχεται στην παρ. 1 γίνεται σαφές ότι δεν επιτρέπεται πλέον προφορική άσκηση της αγωγής ενώπιον του ειρηνοδικείου για μικροδιαφορές. Αν και η κατάθεση προτάσεων στις μικροδιαφορές δεν είναι υποχρεωτική, κατά τη νέα διατύπωση του άρθρου 115 παρ. 3, σε περίπτωση που ο διάδικος επιλέξει να καταθέσει προτάσεις θα το πράξει το αργότερο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο.
10. **Άρθρο 472:** Το άρθρο 472 που προέβλεπε τη δικονομική δυνατότητα αντιπροσώπευσης του διαδίκου από συγκεκριμένα πρόσωπα καταργείται.
11. **Άρθρο 484:** Τροποποιείται, λόγω της κατάργησης της περιλήψης της κατασχετήριας έκθεσης.

IV. Βιβλίο τρίτο - Ένδικα μέσα και ανακοπές (κεφ. 1 έως 6).

1. **Άρθρο 495 παρ. 3:** Αναγκαία συνέπεια της κατάργησης της προφορικής άσκησης αγωγών κ.λπ στο ειρηνοδικείο, αποτελεί η κατάργηση της προφορικής άσκησης ένδικων μέσων κατά των αποφάσεων των ειρηνοδικείων, η οποία προβλεπόταν στην παρ. 3 του άρθρου 495.
2. **Άρθρο 495 παρ. 4:** Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση.
3. **Άρθρο 498 παρ. 2:** Έγινε σύντμηση των προπαρασκευαστικών προθεσμιών κλήτευσης των διαδίκων σε εναρμόνιση με τις αντίστοιχες προθεσμίες του άρθρου 228. Οι προθεσμίες αυτές κρίνονται επαρκείς, λαμβανομένου υπόψη ότι ακόμα και στην περίπτωση εφέσεως σε απόφαση που εκδόθηκε ερήμην στον πρώτο βαθμό, οι προτάσεις κατατίθενται έως την έναρξη της συζήτησης.
4. **Άρθρα 518 παρ. 2 και 564 παρ. 3:** Η μεταβολή της καταχρηστικής τριετούς προθεσμίας των άρθρων 518 παρ. 2 και 564 παρ. 3 για την άσκηση έφεσης και αναίρεσης αντίστοιχα στις περιπτώσεις μη επίδοσης της απόφασης, έγινε διότι η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή θεώρησε ότι η προθεσμία των τριών ετών υπήρξε υπερβολικά μεγάλη και έπρεπε να περιορισθεί σε διετή για την ταχεία περάτωση των δικών.
5. **Άρθρο 524:** Στο άρθρο 524 η προσαρμογή κατέστη αναγκαία μετά τις μεταβολές στην τακτική διαδικασία ενώπιον των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων. Η προφορική συζήτηση είναι υποχρεωτική μόνο στην περίπτωση ερηνοδικίας του άρθρου 528. Σε μια τέτοια περίπτωση δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 237, αλλά οι προτάσεις κατατίθενται έως την έναρξη της συζήτησης και η προσθήκη εντός του τριημέρου, όπως ισχύει και στην περίπτωση της κατ' αντιμωλίαν διεξαγωγής της πρωτοβάθμιας δίκης στις ειδικές διαδικασίες. Στην παρ. 3 επανέρχεται η παλαιότερη διατύπωση.
6. **Άρθρο 527:** Στο άρθρο 527 η προσαρμογή, αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς στην δευτεροβάθμια δίκη, κατέστη αναγκαία μετά την κατάργηση του άρθρου 269, οι διατάξεις του οποίου επαναφέρθηκαν στο άρθρο αυτό. Στην τακτική διαδικασία των άρθρων 237 και 238 το χρονικό σημείο για την παραδεκτή προβολή οψιγενών ισχυρισμών είναι αυτό της παρέλευσης της προθεσμίας για την κατάθεση προτάσεων, κατά τους ορισμούς του άρθρου 237 παρ. 1. Αν οι σχετικοί ισχυρισμοί γεννήθηκαν πριν το χρονικό σημείο αυτό και δεν συντρέχουν οι υπόλοιπες προϋποθέσεις

του άρθρου 527 (αριθμοί 3 έως 6), τότε δεν μπορούν να προβληθούν παραδεκτά στη δευτεροβάθμια δίκη. Λόγω της δυνατότητας άσκησης κύριας παρέμβασης μόνο στον πρώτο βαθμό, καταργήθηκε η σχετική πρόβλεψη που υπήρχε στην διάταξη αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς του κυρίως παρεμβαίνοντος (το πρώτον) στη δευτεροβάθμια δίκη.

7. **Άρθρο 538:** Επανέρχεται η παλαιά διάταξη ως είχε πριν την τροποποίηση που υπέστη από το άρθρο 45 παρ. 1 του Ν. 3994/2011. Σε προσβολή με αναψηλάφηση υπόκεινται οι αποφάσεις του Αρείου Πάγου (ολομέλειας και τμημάτων) μόνο όταν δικάζει κατ' ουσίαν και όχι ως ακυρωτικό. Η εξαίρεση του κανόνα αναφορικά με το επιτρεπτό αναψηλάφησης όταν στηρίζεται στον λόγο του αριθμού 10 του άρθρου 544 (δωροληψία ή εκ προθέσεως παράβαση καθήκοντος συμπράττοντος στην έκδοση της απόφασης δικαστή) καταργήθηκε από την Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή.
8. **Άρθρο 544 αριθμ. 6:** Με σκοπό την πληρότητα της διάταξης, προστίθεται στον λόγο αναψηλάφησης του αριθμού 6 ο ψευδής όρκος ενόρκως βεβαιώσαντος, δεδομένου ότι οι ένορκες βεβαιώσεις αποτελούν επώνυμο αποδεικτικό μέσο του καταλόγου του άρθρου 339.
9. **Άρθρο 546 παρ. 1:** Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση.
10. **Άρθρο 548:** Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση. Στην διαδικασία της κατ' αναψηλάφησης δίκης η κατάθεση των προτάσεων γίνεται έως την έναρξη της συζήτησης και η κατάθεση της προσθήκης σε αυτές έως τη δωδέκατη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας μετά τη συζήτηση, κατά ρητή παραπομπή στο άρθρο 524 παρ. 1 εδ. β'.
11. **Άρθρο 560:** Στο άρθρο 560 διευρύνθηκαν οι λόγοι αναίρεσης αποφάσεων του ειρηνοδικείου με την προσθήκη δυο νέων λόγων, με σκοπό την ενότητα της νομολογίας και την εξασφάλιση ορθότερης δικαστικής κρίσης. Προστέθηκαν ως λόγοι αναίρεσης αν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, και αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης.
12. **Άρθρο 562 παρ. 4:** Λόγω της κατάργησης της εισηγητικής έκθεσης στον Άρειο Πάγο, η διάταξη της παρ. 4 τροποποιήθηκε αντίστοιχα.
13. **Άρθρο 564 παρ. 2:** Στο πλαίσιο τη γενικότερης σύντμησης των δικονομικών προθεσμιών και σε εναρμόνιση με την προθεσμία επίδοσης της αγωγής στην αλλοδαπή σύμφωνα με το άρθρο 215 παρ. 2, η αντίστοιχη προθεσμία επίδοσης της αναίρεσης συντμήθηκε σε εξήντα (60) ημέρες.
14. **Άρθρο 565:** Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση.
15. **Άρθρο 568 παρ. 2 στ. γ':** Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή εισηγητής αρεοπαγίτης προς τον οποίον διαβιβάζεται ο φάκελος της δικογραφίας, ορίζεται μόνο για να κρίνει το απαράδεκτο της αναίρεσης ή το απαράδεκτο ή το προδήλως αβάσιμο όλων των λόγων της (αρχικών και προσθέτων), κατά τα ειδικότερα στο άρθρο 571 οριζόμενα.
16. **Άρθρο 569 παρ. 2:** Σε περίπτωση προσθέτων λόγων, αντίγραφο του δικογράφου που τους περιέχει παραδίδεται από τη γραμματεία του Αρείου Πάγου και στον εισηγητή της υπόθεσης για τους σκοπούς του άρθρου 571.
17. **Άρθρο 571:** Η κατάργηση της εισήγησης του άρθρου 571 κρίθηκε αναγκαία για τη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ που αφορούν καταδίκες για παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων λόγω της εισηγήσεως και για εξοικονόμηση χρόνου

μάταιης εργασίας. Μετά την κατάργηση της εισήγησης κατέστη αναγκαία η προσαρμογή των άρθρων 562 παρ. 4, 565 παρ. 2, 569 παρ. 2, 574 και 575. Παράλληλα εισάγεται εκ νέου η διάταξη που ίσχυε πριν το ν. 3994/2011 αναφορικά με το «φιλτράρισμα» των αναιρέσεων στον Άρειο Πάγο. Εισηγητής δικαστής πλέον ορίζεται μόνο για να κρίνει σε πρώτο στάδιο περιπτώσεις απαραδέκτου της αναίρεσης ή απαραδέκτου ή προδήλως αβασίμου (όλων) των λόγων αυτής. Σε μια τέτοια περίπτωση ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 571.

18. Άρθρο 574: Λόγω της κατάργησης της εισηγητικής έκθεσης το άρθρο 574 τροποποιείται αντίστοιχα. Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων αγορεύουν μόνο εφόσον το ζητήσουν.
19. Άρθρο 575: Λόγω της κατάργησης της εισηγητικής έκθεσης το άρθρο 574 τροποποιείται αντίστοιχα.
20. Άρθρο 580 παρ. 3: Με το άρθρο 580 παρ. 3 αποσαφηνίζεται ότι μετ' αναίρεση η υπόθεση, όταν συντρέχει περίπτωση να συζητηθεί στον Άρειο Πάγο, εισάγεται δια κλήσεως στο ίδιο τμήμα.
21. Άρθρο 581 παρ. 2: Διευκρινίζεται ότι η κατάθεση των προτάσεων στο δικαστήριο της παραπομπής γίνεται μέχρι την έναρξη της συζήτησης, σύμφωνα με το άρθρο 524 παρ. 1 εδ. Β'.
22. Άρθρο 585 παρ. 2: Σε συμφωνία με τις προθεσμίες της τακτικής διαδικασίας των άρθρων 237 και 238, οι νέοι λόγοι ανακοπής προτείνονται με πρόσθετο δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται και επιδίδεται στον αντίδικο εντός εξήντα ημερών από την κατάθεση της ανακοπής. Στις ειδικές διαδικασίες η προθεσμία των οκτώ ημερών πριν από τη συζήτηση διατηρείται.

V. Βιβλίο τέταρτο – Ειδικές διαδικασίες (κεφ. 1 έως 4).

1. Άρθρα 591 έως 645 (γενικά): Στις ειδικές διαδικασίες, στις οποίες η εμφάνιση απόδειξη έχει μεγαλύτερη δικονομική βαρύτητα και η αμεσότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, λόγω της ειδικής φύσης των επιμέρους διαδικασιών, παραμένει σε ισχύ η προφορική διαδικασία. Τα άρθρα 1 έως 590 εφαρμόζονται και εδώ, εκτός αν αντιβαίνουν προς ειδικές διατάξεις. Η εφαρμοστέα διαδικασία περιγράφεται στο άρθρο 591 παρ. 1-7 και περιληπτικά έχει ως εξής: Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων είναι τριάντα (30) ημέρες και, αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, εξήντα (60) ημέρες πριν από τη συζήτηση. Οι προτάσεις κατατίθενται το αργότερο κατά τη συζήτηση. Οι διάδικοι το αργότερο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα και μπορούν έως τη δωδέκατη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις τους, με την οποία αξιολογούνται οι αποδείξεις, προτείνονται ισχυρισμοί και προσκομίζονται ένορκες βεβαιώσεις, έγγραφα και γνωμοδοτήσεις κατά το άρθρο 390 μόνο για την αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν. Με σκοπό την απλοποίηση του υπάρχοντος συστήματος των ειδικών διαδικασιών και την ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, οι ειδικές διαδικασίες ενοποιήθηκαν και κατατάχθηκαν συστηματικά σε τρεις ευρύτερες κατηγορίες, όπως ήδη αναφέρθηκε στο γενικό μέρος της παρούσας: α) Στις διαφορές από την οικογένεια, το γάμο και την ελεύθερη συμβίωση (άρθρα 592-613), β) στις περιουσιακές διαφορές (άρθρα 614-622B) και γ) στις διαταγές (άρθρα 623-646). Η ενοποίηση αυτή κρίθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή επιβεβλημένη, καθόσον η πληθώρα των μέχρι σήμερα ειδικών διαδικασιών, οι οποίες μάλιστα εκδικάζονται από τα αρμόδια δικαστήρια κατά

ενιαίο τρόπο με την ίδια δικονομική διαδικασία, δεν φαίνεται να προσφέρει κάποιο πλεονέκτημα στην ουσιαστική απονομή της δικαιοσύνης. Αντίθετα το διαιδαλώδες ισχύον σύστημα των ειδικών διαδικασιών και οι χωρίς ουσιαστικό λόγο ενυπάρχουσες σε αυτό δικονομικές αποκλίσεις, περιπλέκουν περισσότερο, παρά βοηθούν το έργο των συμμετεχόντων στην κάθε δίκη διαδίκων, πληρεξούσιων δικηγόρων και δικάζοντος δικαστή.

2. Άρθρα 592 έως 613: Στην πρώτη κατηγορία των οικογενειακών διαφορών υπήχθησαν συστηματικά οι γαμικές διαφορές και οι διαφορές που προκύπτουν από το νόμο 3719/2008 για την ελεύθερη συμβίωση (άρθρο 592 § 1), οι διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων (άρθρο 592 § 2) και οι λοιπές οικογενειακές διαφορές (άρθρο 592 § 3). Σύμφωνα με τη διάρθρωση του καταρτισθέντος σχεδίου, για τις διαφορές αυτές προβλέπονται αρχικά κοινές διατάξεις (άρθρα 593-602) και στη συνέχεια ακολουθούν οι ειδικές διατάξεις (άρθρα 603- 605: γαμικές διαφορές, άρθρα 606-609: διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άρθρα 610-613: λοιπές οικογενειακές διαφορές). Οι διατάξεις αυτές αποδίδουν κατά βάση στην ουσία τους το ισχύον δίκαιο.
3. Άρθρα 614 έως 622B: Στη δεύτερη κατηγορία των περιουσιακών διαφορών υπήχθησαν συστηματικά οι μισθωτικές διαφορές (άρθρο 614 § 1), οι διαφορές από οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία (άρθρο 614 § 2), οι εργατικές διαφορές (άρθρο 614 § 3), οι διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (άρθρο 614 § 4), οι διαφορές από αμοιβές (άρθρο 614 § 5), οι διαφορές για ζημιές από αυτοκίνητα (άρθρο 614 § 6), οι διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές (άρθρο 614 § 7) και οι διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (άρθρο 614 § 8). Από τις ανωτέρω περιουσιακές διαφορές, λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους ξεχωριστή ρύθμιση με ειδικές διατάξεις προβλέπεται για τις μισθωτικές διαφορές (άρθρα 615-620: το άρθρο 620 αφορά και στις διαφορές από οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία), για τις εργατικές διαφορές (άρθρα 621-622), για τις διαφορές από αμοιβές (άρθρο 622A), καθώς και για τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (άρθρο 622B).
4. Άρθρο 621 παρ. 2 εδ. Β': Ως προς τις εργατικές διαφορές διατηρείται η ισχύουσα ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία αν κάποιος από τους διαδίκους δεν εμφανιστεί κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο ή εμφανιστεί και δεν λάβει νόμιμο μέρος στη συζήτηση, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι. Για τις υπόλοιπες περιουσιακές διαφορές ισχύει πλέον ο κανόνας των άρθρων 271 επ., στα οποία γίνεται παραπομπή με το άρθρο 591 παρ. 1.
5. Άρθρο 665 (καταργηθέν): Αναφορικά με τις εργατικές διαφορές καταργείται το ισχύον άρθρο 665 και συνεπώς πλέον αφενός ισχύει ο γενικός κανόνας του άρθρου 94 ως προς την υποχρεωτική παράσταση με δικηγόρο, αφετέρου η πληρεξουσιότητα δίνεται μόνο κατά τα ειδικότερα στο άρθρο 96 οριζόμενα. Παράλληλα καταργείται η δικονομική δυνατότητα εκπροσώπησης του εργαζομένου από άλλον εργαζόμενο και του εργοδότη από υπάλληλο του.
6. Άρθρα 623-645: Στην τρίτη κατηγορία των διαταγών υπήχθησαν συστηματικά η διαταγή πληρωμής (άρθρα 624-636) και η διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου (άρθρα 637-646). Η διαταγή πληρωμής ρυθμίζεται ειδικότερα στα άρθρα 623-636. Η διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου ρυθμίζεται ειδικότερα στα άρθρα 637-645. Ειδικά ως προς την τελευταία κατηγορία δικαστικών διαταγών, η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, διατήρησε τις ρυθμίσεις του ν. 4055/2012, οι οποίες φαίνεται ότι διατηρούν μια δικαιότερη ισορροπία ανάμεσα στα συμφέροντα των μισθωτών και των εκμισθωτών επιφέροντας μικρές μόνο νομοτεχνικές βελτιώσεις.

7. Άρθρο 623: Ορίζεται ρητά πλέον ότι η έκδοση διαταγής πληρωμής από τους δικαστές των πολιτικών δικαστηρίων, προϋποθέτει ιδιωτικού δικαίου διαφορά.
8. Άρθρο 624 παρ. 2: Αίρεται το κώλυμα για την έκδοση διαταγής πληρωμής για πρόσωπα που κατοικούν στο εξωτερικό, ή δεν είναι γνωστής διαμονής, αλλά έχουν νόμιμα διορισμένο αντίκλητο.
9. Άρθρα 631, 632 παρ. 3: Οριοθετείται η αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής από τις επιπλέον διαδικαστικές δυνατότητες του άρθρου 724. Η δυνατότητα του δανειστή να προχωρήσει στην εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης, ή στην επιβολή συντηρητικής κατασέσεως δεν επηρεάζεται από τυχόν αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής, για όσο χρόνο διαρκεί η προθεσμία ασκήσεώς της και ο οφειλέτης είναι κάτοικος εξωτερικού, η έχει άγνωστη διαμονή, ή για όσο χρόνο δεν επιτρέπεται, λόγω της δικαστικής αναστολής της εκτελεστότητάς της η διενέργεια πράξεων αναγκαστικής εκτελέσεως. Η προθεσμία και η άσκηση της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής δεν αποδυναμώνουν την εκτελεστότητά της, με εξαίρεση τη διαταγή πληρωμής, που έχει εκδοθεί και επιδοθεί στον αντίκλητο, οπότε η προθεσμία της ανακοπής αναστέλλει την εκτελεστότητά της, για προφανείς λόγους προστασίας του οφειλέτη, που δεν έχει γνωστή διαμονή, ή δεν διαμένει στην ημεδαπή.
10. Άρθρο 632 παρ. 1: Επαναφέρεται η καθ' ύλην αρμοδιότητα και του Πολυμελούς Πρωτοδικείου στην εκδίκαση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής, με κριτήρια καθ' ύλην αρμοδιότητας και ορίζεται ως εφαρμοστέα διαδικασία αυτή των περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 επ. Βεβαίως όταν η απαίτηση για την οποία αυτή εκδόθηκε προέρχεται από πιστωτικούς τίτλους, εφαρμοστέα είναι και η διάταξη του άρθρου 622B, ως ειδικότερη ρύθμιση.
11. Άρθρο 632 παρ. 6: Προβλέπεται η δικονομική δυνατότητα σωρεύσεως της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής στο ίδιο δικόγραφο με την ανακοπή κατά της εκτελέσεως, όταν αυτή επισπεύδεται με εκτελεστό τίτλο τη διαταγή πληρωμής, εφόσον βέβαια πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις της αντικειμενικής σώρευσης (βλ. και άρθρο 218).
12. Άρθρο 632 παρ. 7: Ο ανακόπτων αντιμετωπίζεται πλέον ως ερημοδικών ενάγων. Συνεπώς αν ο ανακόπτων δεν λάβει μέρος κανονικά στη δίκη, το δικαστήριο συζητεί την υπόθεση χωρίς αυτόν και απορρίπτει την ανακοπή.

VI. Βιβλίο πέμπτο - Ασφαλιστικά μέτρα (κεφ. 1 έως 8).

1. Άρθρο 682: Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι η ύπαρξη δικαιώματος του αιτούντος, που προκύπτει από το ουσιαστικό δίκαιο. Το δικαίωμα, σύμφωνα με την ήδη ισχύουσα διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 682, μπορεί να τελεί υπό αίρεση (αναβλητική) ή προθεσμία. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει το δικαίωμα να είναι «γεννημένο», έστω και αν τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία, να έχει, δηλαδή, συντελεστεί ο νομικός λόγος παραγωγής του. Δεν καλύπτονται υπό την ισχύουσα διάταξη οι μελλοντικές απαιτήσεις, των οποίων ο λόγος παραγωγής δεν έχει ακόμη συντελεστεί. Η τελευταία αυτή περίπτωση δεν εξομοιώνεται με γεννημένο δικαίωμα υπό αναβλητική αίρεση, αφού δεν έχουν ακόμη υπάρξει οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη γέννηση της απαίτησης. Στο στάδιο αυτό το μόνο που υπάρχει είναι απλώς ένα δικαίωμα προσδοκίας, δηλαδή μια πλήρως μελλοντική απαίτηση (βλ. Μιχ. Σταθόπουλου, Γεν. Ενοχ. Δίκαιο, 2004, παρ. 27, σελ. 1383-1384). Χαρακτηριστική περίπτωση τέτοιας μελλοντικής απαίτησης είναι εκείνη της συμμετοχής στα αποκτήματα μετά την έγερση αγωγής διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή της έναρξης διάστασης των συζύγων, αλλά πριν από την αμετάκλητη λύση ή ακύρωση του

γάμου ή τη συμπλήρωση διετούς διάστασης, Για να καλυφθούν από το εύρος της διάταξης του άρθρου 682 παρ. 1 και αυτές οι περιπτώσεις, τίθεται η προτεινόμενη ρύθμιση ότι το ασφαλιστέο δικαίωμα μπορεί να αφορά και μέλλουσες απαιτήσεις. Οι εν λόγω απαιτήσεις θα πρέπει, βέβαια, να τελούν υπό τον αυτονόητο όρο του οριστού τόσο του οφειλέτη, όσο και του περιεχομένου τους.

2. **Άρθρο 686:** Για την πληρέστερη προετοιμασία κατά την υποβολή των αιτήσεων δικαστικής προστασίας, την αποφυγή αοριστιών και ακυροτήτων, ως και την διασφάλιση της βεβαιότητας της διαδικασίας επιβάλλεται η έγγραφη κατάρτιση των δικογράφων και στα ειρηνοδικεία. Καταργείται προς τούτο το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1, καθώς και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 5. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 προβλέπεται ότι γνωστοποίηση του τόπου και του χρόνου της συζήτησης της αιτήσεως μπορεί να γίνεται, εκτός των άλλων τρόπων, και με ηλεκτρονικά μέσα. Με την νέα ρύθμιση παρέχεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός νέου, ταχέως, άμεσου, αποτελεσματικού και λιγότερο δαπανηρού μέσου. Εξ άλλου, στην παρ. 6 ορίζεται ότι στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων μόνο η πρόσθετη παρέμβαση μπορεί πλέον να ασκηθεί και προφορικά, όχι και η κυρία, λόγω της σοβαρότητας του δικαιώματος που εισάγεται προς διάγνωση.
3. **Άρθρο 689:** Κατά την ισχύουσα διάταξη η επέμβαση του Υπουργού Δικαιοσύνης στην διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εις βάρος αλλοδαπού δημοσίου, με την έκδοση εκ μέρους του σχετικής άδειας, αναφέρεται στην εκ μέρους του στάθμιση της σκοπιμότητας της λήψεως των μέτρων αυτών από της πλευράς της μη διαταράξεως ή της εξυπηρέτησεως των καλών σχέσεων της Χώρας με την οικεία αλλοδαπή Πολιτεία. Με την νέα ρύθμιση το ζήτημα τίθεται σε ορθότερη βάση, ως συνάρτηση του επειγόντος χαρακτήρα των ασφαλιστικών μέτρων και της δυνατότητας εκτελέσεώς τους στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή. Έτσι δεν είναι απαράδεκτη η αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά αλλοδαπού δημοσίου χωρίς προηγούμενη άδεια του Υπουργού της Δικαιοσύνης, και συνακόλουθα η έκδοση σχετικής αποφάσεως, αλλά κωλύεται η εκτέλεση του εις βάρος του αλλοδαπού δημοσίου διαταχθέντος ασφαλιστικού μέτρου (πρβλ. άρθρο 923). Η ως άνω άδεια απαιτείται πλέον για την εκτέλεση της αποφάσεως που διατάσσει ασφαλιστικό μέτρο. Η άνευ αδειας διενεργουμένη εκτέλεση είναι άκυρη. Η ακυρότητα επέρχεται σύμφωνα με το άρθρο 159 αρ. 1 χωρίς την ανάγκη ύπαρξης δικονομικής βλάβης.
4. **Άρθρο 690:** Μετά τις μεταρρυθμίσεις που επέφερε ο ν. 2915/2001 δεν εκδίδεται απόφαση που να διατάζει αποδείξεις. Έτσι η αναφορά περί προαποδείξεως στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων καθίσταται περιττή και δεν έχει πλέον θέση η συγκεκριμένη ρύθμιση στην παρ. 1 του άρθρου. Ούτως ή άλλως οι διάδικοι υποχρεούνται σε προαποδεικτική προσκόμιση όλων των αποδεικτικών τους μέσων και προσαγωγή των μαρτύρων, ανεξάρτητα αν πρόκειται για κύρια απόδειξη ή ανταπόδειξη. Στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αρκεί πιθανολόγηση. Για τη διαδικασία συλλογής του αποδεικτικού υλικού έχει τούτο ιδιαίτερη σημασία, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 347, στις περιπτώσεις που ο νόμος αρκείται σε πιθανολόγηση, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τους κανόνες που ρυθμίζουν την αποδεικτική διαδικασία. Δηλαδή, με μέτρο την ανάγκη ταχείας παροχής της ζητούμενης προσωρινής δικαστικής προστασίας, ο δικαστής θα κρίνει ελεύθερα, κάθε φορά, αν θα εφαρμόσει μια από τις γενικές διατάξεις που συνθέτουν την αποδεικτική διαδικασία, στο πλαίσιο της διαγνωστικής δίκης. Εξ άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 347, ο δικαστής δεν δεσμεύεται από τον κατάλογο του άρθρου 339 που απαριθμεί τα αποδεικτικά μέσα. Εδώ ισχύει ελεύθερη

απόδειξη, στο πλαίσιο της οποίας ο δικαστής έχει την ευχέρεια να στηριχτεί σε οποιαδήποτε «πρόσφορα μέσα», τα οποία είναι σε θέση να πιθανολογήσουν την αλήθεια των κρίσιμων πραγματικών γεγονότων.

5. Άρθρο 691: Για λόγους αρτιότερης νομοτεχνικής διατύπωσης, στις διατάξεις του άρθρου 691 περιλαμβάνονται μόνο οι ρυθμίσεις που αφορούν την απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, ενώ ρυθμίσεις για την προσωρινή διαταγή, αποσπώνται και εντάσσονται στο επόμενο άρθρο. Η υφιστάμενη ρύθμιση που περιέχεται στην παρ. 1 («και με την απόφασή του δέχεται ή απορρίπτει ολόκληρη ή εν μέρει την αίτηση») καταργείται διότι είναι περιττή. Ο κώδικας του 1968 όριζε ότι η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων καταχωριζόταν στα πρακτικά, στα οποία αναγραφόταν το διατακτικό και σύντομη σημείωση του σκεπτικού (735 § 1 ΚΠολΔ/1968). Όμως, με το ν.δ. 958/1971 καταργήθηκε ο τρόπος αυτός έκδοσης της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων, όπως επίσης έπαψε να είναι υποχρεωτική η τήρηση πρακτικών. Ήδη η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων καταχωρίζεται σε αυτοτελές διαδικαστικό έγγραφο. Τέλος η προθεσμία των σαράντα οκτώ ωρών ή των τριάντα ημερών αντίστοιχα για τη δημοσίευση της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων, υπολογίζεται με χρονικό σημείο τη λήξη της προθεσμίας για υποβολή σημειώματος, εφόσον βέβαια έχει δοθεί τέτοια προθεσμία στους διαδίκους.
6. Άρθρο 691Α: Για λόγους καλύτερης νομοτεχνικής διατύπωσης και σαφέστερης κατάστρωσης των ρυθμίσεων δημιουργείται νέο άρθρο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι υφιστάμενες διατάξεις που αφορούν την προσωρινή διαταγή. Στην παρ. 2 του άρθρου αντικαθίστανται οι αδόκιμοι όροι «αντίδικος» και «εκδικάζει» της παλαιάς ρυθμίσεως με την ορθότερη διατύπωση «καθ' ου η αίτηση» και «δικάζει».
7. Άρθρο 693: Η παρ. 1 του άρθρου 693 ΚΠολΔ τροποποιείται και διατυπώνεται στην μορφή που είχε πριν από την τροποποίησή του με το άρθρο 105 παρ. 3 ν. 4172/2013. Ο δικαιοπολιτικός λόγος της τροποποίησης υπαγορεύεται από την ανάγκη επιταχύνσεως της πολιτικής δίκης μέσω της μείωσης των αγωγών που ασκούνται, κατ' επιταγή του νόμου. Η υποχρεωτική άσκηση αγωγής παραμένει αμετάβλητη στις ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις των άρθρων 715 παρ. 5, 727, 729 παρ. 5 ΚΠολΔ. Περαιτέρω, η άσκηση αγωγής και η προθεσμία ασκήσεώς της επαφίεται στην ευχέρεια του δικαστηρίου που εκδικάζει την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Οι διατάξεις του άρθρου 693 ΚΠολΔ ως ίσχυαν προ της τροποποίησής του με τον ως άνω νόμο έχουν λειτουργήσει επί σειρά ετών και είναι οικείες στο νομικό κόσμο. Ο κίνδυνος διαιωνίσεως αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, ελλείψει διατάξεως του δικαστηρίου περί ασκήσεως αγωγής, σταθμίζεται ως λίαν περιορισμένος σε σχέση με την ανάγκη επιταχύνσεως. Ακόμη και εάν δεν διαταχθεί άσκηση αγωγής εντός ορισμένης προθεσμίας, ο ηττηθείς διάδικος διαθέτει παραδεδεγμένους τρόπους αντιμετώπισεως του κινδύνου αυτού (λ.χ. άσκηση αρνητικής αναγνωριστικής αγωγής από τον ηττηθέντα στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων διάδικο, ανάκληση της αποφάσεως των ασφαλιστικών μέτρων επί τη βάση μεταβολής συνθηκών ή και άνευ αυτής εάν έχει ασκηθεί αρνητική αναγνωριστική αγωγή). Με την νέα ρύθμιση της παρ. 2 απαιτείται όχι μόνο η έκδοση, αλλά και η επίδοση της διαταγής πληρωμής, ώστε να λαμβάνει γνώση και να καθορίζει την περαιτέρω στάση του εκείνος εις βάρος του οποίου διετάχθη το ασφαλιστικό μέτρο. Το δεύτερο εδάφιο για την υποβολή νέας αιτήσεως καταργείται, διότι η υφιστάμενη ρύθμιση κρίνεται περιττή.
8. Άρθρο 696: Η παρ. 2 του άρθρου 696 καταργείται, καθόσον τυγχάνει περιττή.

9. **Άρθρο 697:** Η διάταξη δεν θέτει περιορισμούς για την ανάκληση ή τη μεταρρύθμιση αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων που δεν εκδόθηκε από το δικαστήριο κύριας δίκης και προπάντων δεν απαιτεί μεταβολή των πραγμάτων. Έτσι η ανάκληση ή μεταρρύθμιση ενεργεί ως υποκατάστατο των καταρχήν απαγορευμένων από το άρθρο 699 ενδίκων μέσων, δηλαδή, μπορεί να βασίζεται και σε νομικά ή ουσιαστικά σφάλματα της αποφάσεως, εξ αιτίας των οποίων δεν είναι πλέον δικαιολογημένη η συνέχιση των μέτρων που διέταξε. Ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος επιβάλλει τον έλεγχο αποφάσεως που απέρριψε ασφαλιστικό μέτρο προς αποκατάσταση της ισότητας των όπλων μεταξύ των διαδίκων. Έτσι, με την προτεινόμενη συμπληρωματική ρύθμιση, το δικαστήριο της κυρίας δίκης έχει την δυνατότητα και ευχέρεια, εκτιμώντας το ενώπιον του εισφερθέν αποδεικτικό υλικό να καταστήσει ανενεργό, εν όλω ή εν μέρει, την απόφαση που εσφαλμένως απέρριψε το ασφαλιστικό μέτρο και να διατάξει, κατόπιν σχετικώς υποβληθέντος αιτήματος, την λήψη νέου ή τροποποιημένου ασφαλιστικού μέτρου.
10. **Άρθρο 702:** Στην παρ. 3 του άρθρου αντικαθίσταται ο αδόκιμος όρος «*πείθεται*» και τίθεται ο ορθός «*πιθανολογεί*».
11. **Άρθρο 724:** Το άρθρο 724 υπό την υφισταμένη (πριν από την τροποποίηση) ρύθμιση καθιερώνει τη διαταγή πληρωμής ως τίτλο για την αυτοδύναμη εγγραφή προσημείωσης υποθήκης και την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης. Η διαταγή πληρωμής στηρίζεται μόνο στο πραγματικό και αποδεικτικό υλικό που προσκόμισε ο δανειστής, χωρίς οποιαδήποτε δυνατότητα ακρόασης του οφειλέτη επομένως δεν παρουσιάζει περισσότερα εχέγγυα ορθής κρίσης από την οριστική απόφαση που δέχθηκε την αγωγή και διέγνωσε την ισχύ της επικαλούμενης χρηματικής αξίωσης του δανειστή. Μολονότι αποτελεί η διαταγή πληρωμής εκτελεστό τίτλο εν τούτοις με την παρεχομένη δυνατότητα αναστολής της εκτελεστότητας της (άρθρο 632 § 2) δεν διαφοροποιείται από την μη κηρυχθείσα προσωρινώς εκτελεστή οριστική απόφαση, της οποίας μεταγενέστερα διατάχθηκε αναστολή της προσωρινής εκτελεστότητας. Υπάρχει λοιπόν όχι μόνον απόλυτη ομοιότητα ανάμεσα στη διαταγή πληρωμής και στην οριστική απόφαση, αλλά υπεροχή της τελευταίας. Επί πλέον, με βάση την οριστική, και μη καταστάσα τελεσίδικη, απόφαση μπορούν να επιβληθούν αυτοδύναμα ασφαλιστικά μέτρα (άρθρα 519 § 1 και 521 § 1), προδήλως τα ίδια ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπει και το άρθρο 724. Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή της παρούσας ρύθμισης, με την οποία καθιερώνεται η οριστική απόφαση ως τίτλος για την αυτοδύναμη εγγραφή προσημείωσης υποθήκης και την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης.
12. **Άρθρο 727:** Στόχος του άρθρου 727 είναι να διασφαλίσει την κοινή νομοθετική ρύθμιση όλων των ασφαλιστικών μέτρων που συνίστανται στην υλική και νομική δέσμευση αντικειμένων, ανεξάρτητα από το εάν αυτά αποβλέπουν στην εξασφάλιση της μελλοντικής έμμεσης αναγκαστικής εκτέλεσης για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων (κάτι που επιδιώκεται με τη συντηρητική κατάσχεση) ή στην εξασφάλιση της μελλοντικής άμεσης αναγκαστικής εκτέλεσης μη χρηματικών απαιτήσεων (στην οποία αποβλέπει η δικαστική μεσεγγύηση). Η διάταξη αυτή παραπέμπει σε διατάξεις της συντηρητικής κατάσχεσης, που εφαρμόζονται και στη δικαστική μεσεγγύηση, προσαρμοσμένες αναλόγως στις ιδιαιτερότητές της. Με την εισαγομένη νέα ρύθμιση κρίνεται ότι, πλην των ήδη προβλεπομένων, εφαρμοστέα στη δικαστική μεσεγγύηση τυγχάνουν και τα άρθρα 713 και 714 του Κώδικα για την επιβολή της συντηρητικής κατάσχεσης πλοίων, αεροσκαφών και ακινήτων με απλή επίδοση προς τον τρίτο της απόφασης που διέταξε την κατάσχεσή τους. Σε περίπτωση δικαστικής μεσεγγύησης απαιτείται οπωσδήποτε αφαίρεση των δεσμευόμενων αντικειμένων, παράδοσή τους στο

μεσεγγυούχο και σύνταξη σχετικής έκθεσης από το δικαστικό επιμελητή, στην οποία πρέπει να περιγραφούν λεπτομερώς. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν είναι απαραίτητη η επίδοση της απόφασης στον τρίτο και στις δημόσιες αρχές που τηρούν τα βιβλία κατασχέσεων για ακίνητα, πλοία ή αεροσκάφη, όμως το ζήτημα τούτο ρυθμίζεται με την παραπομπή του άρθρου 727 στο άρθρο 715.

13. **Άρθρο 729:** Προκειμένου να μην αιφνιδιάζονται οι διάδικοι και χάνουν τα διαδικαστικά αποφάσεως προσωρινώς κτηθέντα δικαιώματα αυξάνεται η προβλεπόμενη στην παρ. 5 του άρθρου 729 προθεσμία ασκήσεως τακτικής αγωγής για τη συγκεκριμένη αξίωση σε εξήντα ημέρες και ως αφητηρία τίθεται όχι η δημοσίευση αλλά η επίδοση της απόφασης που επιδικάζει προσωρινά απαίτηση ή μεταρρυθμίζει προσωρινά απόφαση κατά το άρθρο 728 παρ. 2.
14. **Άρθρο 729Α:** Κρίνεται ότι η υφισταμένη ρύθμιση τυχάνει ανεφάρμοστη στην πράξη, και ως εκ τούτου δεν έχει πλέον λόγο υπάρξεως και καταργείται.
15. **Άρθρο 730:** Για την ικανοποίηση της αξίωσης προς απόδοση των προσωρινώς καταβληθέντων μπορεί κατ' ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου να επιτραπεί και η κατάσχεση ακατάσχετων, στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται για απαιτήσεις διατροφής συζύγου, δηλαδή επιτρέπεται να κατασχεθούν ως το μισό απαιτήσεις μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών παροχών, οι οποίες αλλιώς είναι ακατάσχετες (982 παρ. 3 σε συνδ. με παρ. 2 δ). Με τη νέα ρύθμιση στην παράγραφο 3 του ανωτέρω άρθρου παρέχεται η δυνατότητα κατασχέσεως όχι μόνο πραγμάτων, αλλά και απαιτήσεων.
16. **Άρθρο 734:** Στην παρ. 3 η υφισταμένη πρόβλεψη για την εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 652 παρ. 3 περί ορισμού σύντομων προθεσμιών τυχάνει ανεφάρμοστη στην πράξη, και ως εκ τούτου δεν έχει πλέον λόγο υπάρξεως και καταργείται. Η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως, που διέταξε ασφαλιστικά μέτρα νομής ή κατοχής, ρυθμίζεται από τα άρθρα 696-698. Εξαιρέση αποτελεί η διάταξη του άρθρου 696 παρ. 3, η οποία δεν εφαρμόζεται, όταν πρόκειται για απόφαση του ειρηνοδικείου, αφού η δυνατότητα εφέσεως κατά της αποφάσεως αυτής παρέχει ευρύτερη προστασία. Με την νέα ρύθμιση της παρ. 5 εισάγεται και η εξαίρεση του άρθρου 697, με αποτέλεσμα οι αποφάσεις που διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα νομής ή κατοχής δεν ανακαλούνται ούτε μεταρρυθμίζονται από το δικαστήριο της κύριας δίκης, ως ίσχυε μέχρι τώρα. Η διόρθωση της εσφαλμένης αποφάσεως θα γίνει από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κατόπιν εφέσεως που θα ασκηθεί.
17. **Άρθρο 736:** Ως αρμόδιο δικαστήριο για την ακύρωση των αποφάσεων της γενικής συνελεύσεως, σωματείων ή συνεταιρισμών ορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 17 αριθ. 3, το μονομελές πρωτοδικείο. Κρίνεται ότι ως πλέον αρμόδιο δικαστήριο να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως των ίδιων αποφάσεων είναι το μονομελές πρωτοδικείο, αφού δεν δικαιολογείται απόκλιση από τις γενικές διατάξεις του άρθρου 683 παρ. 2 και 3 με τη διατήρηση της αρμοδιότητας του ειρηνοδικείου. Για το λόγο αυτό με την νέα ρύθμιση το άρθρο 736 καταργείται.

VII. Βιβλίο έκτο – Εκουσία δικαιοδοσία (κεφ. 1 έως 2).

1. **Άρθρα 740 παρ. 1:** Όπως είναι γνωστό με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 20 του Ν. 4055/2012 όλες οι υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας υπήχθησαν στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων, πλην της περίπτωσης της ανακοπής των άρθρων 787 και 82 Α.Κ. Στη συνέχεια όμως με τους Ν. 4077/2012 και 4138/2013 επήλθαν και νέες τροποποιήσεις σχετικά με την αρμοδιότητα των υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή προκρίνει, ως δικαστήριο γενικής αρμοδιότητας για τις

υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας το μονομελές πρωτοδικείο. Για να εξασφαλιστούν όμως τα εκέγγυα ορθής κρίσης και να εμπεδωθεί η ασφάλεια δικαίου ορισμένες ιδιαίτερα σοβαρές υποθέσεις, όπως είναι η υιοθεσία και η ιατρικώς υποβοηθούμενη ανθρώπινη αναπαραγωγή υπάγονται στην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου. Αντίστοιχα στην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου υπάγονται πλέον ορισμένες απλούστερες υποθέσεις, τις οποίες ρητά προβλέπει ο νόμος.

2. **Άρθρο 747 παρ. 1:** Με την τροποποίηση που επέρχεται στη διάταξη αυτή η αίτηση ασκείται ενώπιον όλων των δικαστηρίων, δηλαδή και ενώπιον του ειρηνοδικείου μόνο με δικόγραφο. Εξάλλου, ενόψει της πιο πάνω ρύθμισης της αρμοδιότητας με τη διάταξη του άρθρου 740 παρ. 1, επιβάλλεται να προβλεφθεί ότι η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και όχι μόνο στη γραμματεία του ειρηνοδικείου.
3. **Άρθρο 748:** Προς αποφυγή παρερμηνειών διασαφηνίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 748, ότι στις υποθέσεις αρμοδιότητας πολυμελούς πρωτοδικείου, δηλαδή στις υποθέσεις υιοθεσίας και ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, ο προσδιορισμός δικασίμου της υπόθεσης γίνεται από τον πρόεδρο. Στις παραγράφους 3 και 4 του ίδιου άρθρου αντικαθίσταται η λέξη «ειρηνοδίκης» με την προσιδιάζουσα πλέον λέξη «δικαστής».
4. **Άρθρο 749:** Στο άρθρο 749 ορίζεται ότι στις υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας εκτός από την απόπειρα συμβιβασμού δεν επιτρέπεται ούτε ο συναφής θεσμός της διαμεσολάβησης.
5. **Άρθρο 750:** Γίνεται η αναγκαία τροποποίηση ώστε να είναι δυνατή η παράσταση του εισαγγελέα όχι μόνο στο ειρηνοδικείο, αλλά και στα άλλα αρμόδια δικαστήρια.
6. **Άρθρο 751:** Γίνεται η αναγκαία αντικατάσταση της λέξης «ειρηνοδίκης» από τη λέξη «δικαστής».
7. **Άρθρο 754:** Προβλέπεται η ματαίωση της συζήτησης σε περίπτωση που δεν εμφανισθεί κανένας διάδικος ή εμφανισθούν οι διάδικοι και δεν λάβουν μέρος στη συζήτηση κανονικά. Σε περίπτωση όμως που δεν εμφανισθεί ο αιτών (ή τρίτος) ή εμφανισθεί και δεν λάβει μέρος στη συζήτηση κανονικά, το δικαστήριο δεν ματαιώνει τη συζήτηση, αλλά εξετάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν.
8. **Άρθρα 755 και 756:** Τα άρθρα 755 και 756 που αφορούν τον τρόπο τήρησης των πρακτικών και του τρόπου και του χρόνου έκδοσης απόφασης καταργούνται και στα ζητήματα αυτά εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της διαδικασίας στα πρωτοβάθμια δικαστήρια (άρθρο 741).
9. **Άρθρο 759 παρ. 2:** Προβλέπεται η διεξαγωγή της αυτοψίας ή πραγματογνωμοσύνης σύμφωνα με τις προβλέψεις των νέων ρυθμίσεων του άρθρου 591 παρ. 4.
10. **Άρθρο 776 παρ. 1:** Προβλέπεται η τήρηση βιβλίων εκουσίας δικαιοδοσίας σε όλα τα πρωτοβάθμια δικαστήρια και όχι μόνο στα ειρηνοδικεία, αφού τα δικαστήρια αυτά είναι αρμόδια για την εκδίκαση των υποθέσεων της εκουσίας δικαιοδοσίας, ανάλογα με την υλική αρμοδιότητά τους κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα.
11. **Άρθρο 782 παρ. 1:** Ορίζεται ως αρμόδιο για τη βεβαίωση γεγονότων προς σύνταξη ληξιαρχικής πράξης το ειρηνοδικείο.
12. **Άρθρο 786:** Σύμφωνα με την παρ. 1, για το διορισμό ή την αντικατάσταση προσωρινής διοίκησης νομικού προσώπου ορίζεται, ως αρμόδιο, αντί του ειρηνοδικείου, το μονομελές πρωτοδικείο. Επιπλέον, προστίθεται παρ. 4, με την οποία σαφώς πλέον διευκρινίζεται ότι η ευθύνη των διορισμένων μελών της προσωρινής διοίκησης και των εκκαθαριστών περιορίζεται στις πράξεις ή παραλείψεις τους, κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

13. Άρθρο 796 παρ. 6: Γίνεται η παραπομπή στις αντίστοιχες πλέον διατάξεις του άρθρου 612.
14. Άρθρα 797 και 798: Διευκρινίζεται ότι αρμόδιο σχετικά δικαστήριο είναι το ειρηνοδικείο.
15. Άρθρο 799: Σε συμφωνία προς το άρθρο 740 ορίζεται, ως αρμόδιο δικαστήριο, για την ιατρικώς υποβοηθούμενη ανθρώπινη αναπαραγωγή το πολυμελές πρωτοδικείο.
16. Άρθρο 800: Καταργείται η δυνατότητα υποβολής αίτησης για υιοθεσία σε κάθε δικαστήριο της ελληνικής επικράτειας και επανέρχεται η ισχύσασα πριν από το ν. 4138/2013 ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία για την τέλεση της υιοθεσίας, όταν ο υιοθετών ή ο υιοθετούμενος είναι ελληνικής ιθαγένειας, ακόμη και αν δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα. Στην τελευταία αυτή περίπτωση είναι αρμόδια τα δικαστήρια της πρωτεύουσας του Κράτους. Παράλληλα σε εναρμόνιση με το άρθρο 606, καθορίζεται στην παρ. 6 το δέκατο έκτο έτος ηλικίας του ανηλίκου ως το χρονικό σημείο από την συμπλήρωση του οποίου ο ανήλικος μπορεί να παρίσταται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο και να διενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές πράξεις αναφορικά με την υιοθεσία. Η παρ. 2 τροποποιείται επίσης αντίστοιχα.
17. Άρθρο 808 παρ. 3: Προστίθενται νέα εδάφια στην παρ. 3 του άρθρου 808 αναφορικά με την ιδιόγραφη διαθήκη, όταν έχει οριστεί αποκλειστικά εξωτικός κληρονόμος. Σε αυτές τις περιπτώσεις το αρμόδιο δικαστήριο προκειμένου να κηρύξει την ιδιόγραφη διαθήκη ως κύρια, διατάσσει γραφολογική πραγματογνωμοσύνη για την απόδειξη της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη. Στη σχετική δίκη καλείται υποχρεωτικά το ελληνικό δημόσιο. Η διάταξη αυτή σκοπεύει να καταπολεμήσει το φαινόμενο των πλαστών διαθηκών και να διαφυλάξει τα συμφέροντα και του δημοσίου, το οποίο καλείται ως κληρονόμος στην εξ αδιαθέτου διαδοχή στην έκτη τάξη, σύμφωνα με το άρθρο 1824 ΑΚ. Παράλληλα με τις μεταβατικές διατάξεις καταργείται η παρ. 1 του άρθρου 77 του Ν. 4182/2013 (Α' 185), η οποία όριζε ότι «α. Εξωτικός εγκαθίσταται ως κληρονόμος κληρονομιάς που δεν έχει εξ αδιαθέτου κληρονόμους μόνο με δημόσια διαθήκη. β. Αν με ιδιόγραφη διαθήκη διαθέτη που δεν είναι εν ζωή κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου έχει εγκατασταθεί εξωτικός ως κληρονόμος κληρονομιάς που δεν έχει εξ αδιαθέτου κληρονόμους, το δικαστήριο διατάσσει γραφολογική πραγματογνωμοσύνη προκειμένου να αποδειχθεί η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη. Στην περίπτωση αυτή καλείται υποχρεωτικά στη δίκη, τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση, το Ελληνικό Δημόσιο».
18. Άρθρα 843 και 851: Ορίζεται ως αρμόδιο δικαστήριο το ειρηνοδικείο.

VIII. Βιβλίο έβδομο – Διαιτησία.

1. Άρθρο 867: Γίνεται η αναγκαία προσαρμογή στις νέες διατάξεις των ειδικών διαδικασιών και ειδικότερα των εργατικών διαφορών.
2. Άρθρα 878, 879, 880: Επαναφέρονται από το ειρηνοδικείο στην αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου τα σχετικά με τον ορισμό διαιτητών ζητήματα.
3. Άρθρο 882 παρ. 6: Γίνεται παραπομπή στην προσήκουσα πλέον διάταξη του άρθρου 622Α.
4. Άρθρο 898: Γίνεται παραπομπή στην προσήκουσα διαδικασία των περιουσιακών διαφορών.
5. Άρθρο 901: Γίνεται παραπομπή στην προσήκουσα διαδικασία των περιουσιακών διαφορών.

IX. Βιβλίο όγδοο – Αναγκαστική εκτέλεση (κεφ. 1 έως 9).

1. Άρθρα 908 και 909: Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση.
2. Άρθρο 912: Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση αναστολής της προσωρινής εκτελεστότητας το ένδικο μέσο της ανακοπής που ασκείται για την εξαφάνιση της προσωρινώς εκτελεστής πρωτοβάθμιας απόφασης είναι εκείνο της ανακοπής ερημοδικίας, ώστε να μην δημιουργούνται τα ερμηνευτικά προβλήματα, τα οποία ήταν δυνατόν να δημιουργηθούν με την προϊσχύσασα διατύπωση, που έκανε λόγο μόνο για ανακοπή, υπονοώντας φυσικά, εμμέσως, ότι επρόκειτο για ανακοπή ερημοδικίας. Η προηγούμενη διατύπωση δημιουργούσε ερμηνευτικά προβλήματα, διότι εκτός από το ένδικο μέσο της ανακοπής ερημοδικίας υπάρχει και το γενικό ένδικο βοήθημα της ανακοπής των άρθρων 583 επ., 933 επ. κ.λπ.
3. Άρθρα 913 και 914: Οι σκέψεις που αναπτύσσονται στο προηγούμενο άρθρο 912 ισχύουν अपαράλλακτα και για τις ρυθμίσεις των άρθρων 913 και 914.
4. Άρθρο 917: Γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές στην αρίθμηση.
5. Άρθρο 924: Για να καταστεί αποτελεσματικότερη η εφαρμογή της ρύθμισης αυτής σχετικά με το διορισμό αντικλήτου προβλέπεται σε κάθε περίπτωση ο διορισμός αντικλήτου που να κατοικεί στην περιφέρεια του πρωτοδικείου του τόπου της εκτέλεσης και όχι του ειρηνοδικείου, όπως προβλέπεται μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι θα είναι πιο εύκολο στον επισπεύδοντα δανειστή, να βρει αντίκλητο στην περιφέρεια του πρωτοδικείου από ό,τι στην περιφέρεια του ειρηνοδικείου του τόπου της εκτέλεσης.
6. Άρθρα 933, 934 και 937: 1. Η διάταξη του άρθρου 933 αλλά και όλη η δομή της εκτελεστικής διαδικασίας με τις πολλές δυνατότητες του οφειλέτη αλλά και οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει ανακοπή ζητώντας είτε την ακύρωση μιας εκτελεστικής πράξης είτε τη λήψη ρυθμιστικών μέτρων, οι οποίες συνοδεύονται στις περισσότερες περιπτώσεις με τη δυνατότητα άσκησης αίτησης για αναστολή της διαδικασίας, είχε επιβαρύνει ιδιαίτερα το χρόνο διάρκειας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Μάλιστα, αν υπολογιστεί και το γεγονός ότι στις περιπτώσεις των ανακοπών εξαντλείτο όλη η σειρά των προβλεπόμενων ένδικων βοηθημάτων, τελικά η διάρκεια της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης πολλές φορές ήταν ισοδύναμη με εκείνη της διαγνωστικής δίκης. Με το προτεινόμενο σύστημα ακύρωσης των ελαττωματικών πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης και ειδικά για την περίπτωση της ικανοποίησης χρηματικών απαιτήσεων, προβλέπεται ένα πιο συνεκτικό, σε σχέση με το προηγούμενο σύστημα: Αμέσως μετά την κατάσχεση διενεργούνται όλες οι κρίσιμες γνωστοποιήσεις και επιδόσεις και πραγματοποιείται για να καλυφθεί η ανάγκη δημοσιότητας της διαδικασίας η ανάρτηση στην προβλεπόμενη σχετική ιστοσελίδα, ώστε μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, λίγων ημερών, από την ημερομηνία της κατάσχεσης να έχουν γίνει όλες αυτές οι ενέργειες και από εκείνη τη στιγμή να αρχίσει να τρέχει προθεσμία των τριάντα ημερών για την άσκηση όλων των ανακοπών. Όποιος επιθυμεί να ασκήσει ανακοπή θα πρέπει να συγκεντρώσει όλα τα παράπονά του σε μια ή περισσότερες ανακοπές, οι οποίες πάντως θα εκδικαστούν σε μια δικάσιμο. Αν μεν ο ανακόπτων είναι το ίδιο πρόσωπο, αυτός θα γνωρίζει την άλλη ή τις άλλες ανακοπές που έχει ήδη ασκήσει, αν όμως είναι άλλος ο ανακόπτων, τότε με την επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου θα προσδιορίζονται όλες οι ανακοπές για συζήτηση στην ίδια δικάσιμο. 2. Περαιτέρω, η διαδικασία που ακολουθείται για την εκδίκαση της ανακοπής είναι εκείνη που προβλέπεται για τις περιουσιακές διαφορές, με κεντρική ρύθμιση εκείνη του άρθρου 591. Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν στο σύνολο τους την

παλιά ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, μια διαδικασία που ήταν πετυχημένη για την απλότητα αλλά και την αποτελεσματικότητά της. Ρητά προβλέπεται στο άρθρο 937 παρ. 1 περ. β' ότι κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της ανακοπής, όταν πρόκειται για εκτέλεση με τίτλο δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής επιτρέπεται μόνο η άσκηση έφεσης, ενώ στις περιπτώσεις των λοιπών εκτελεστών τίτλων επιτρέπεται η άσκηση όλων των ένδικων μέσων πλην εκείνου της ανακοπής ερημοδικίας. 3. Από το άλλο μέρος, στις περιπτώσεις εκείνες που επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση με βάση εκτελεστό τίτλο που δεν προέρχεται από δικαστική διαδικασία, όπως είναι λ.χ. τα συμβολαιογραφικά έγγραφα ή τα πρακτικά συμβιβασμού ή άλλες διαταγές, που δεν συνοδεύονται από δικαστική διάγνωση, είναι προφανές ότι, επειδή τα παράπονα κατά της επισπευδόμενης εκτέλεσης θα προβληθούν το πρώτον με την ανακοπή του άρθρου 933, πρέπει να προβλεφθεί η άσκηση ένδικων μέσων, ώστε η σχετική κρίση να έχει υποστεί την επανειλημμένη βάση της δικαστικής λειτουργίας. Στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η άσκηση ανακοπής ερημοδικίας, αφού η δυνατότητα άσκησης έφεσης, καλύπτει την ανάγκη θεραπείας ενός τέτοιου ελαττώματος. Επειδή, όμως, η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν πρέπει να καθυστερεί με την άσκηση ένδικων μέσων, προβλέπεται ρητά ότι η άσκηση ένδικων μέσων δεν αναστέλλει την πρόοδο της εκτέλεσης, εκτός αν, μετά από αίτηση του ασκούντος το ένδικο μέσο, που μπορεί να υποβληθεί και αυτοτελώς, το δικαστήριο του ένδικου μέσου διατάξει την αναστολή, με παροχή ή και χωρίς παροχή εγγύησης, εφόσον κρίνει ότι η ενέργεια της αναγκαστικής θα προξενήσει ανεπανόρθωτη βλάβη στον αιτούντα και πιθανολογείται η ευδοκίμηση του ένδικου αυτού μέσου. Η λύση αυτή ικανοποιεί όλα τα εμπλεκόμενα συμφέροντα: Και του επισπεύδοντος δανειστή που επιδιώκει το συντομότερο δυνατό την ικανοποίηση της απαίτησής του, αλλά και του οφειλέτη, αν τα παράπονά του κατά της εκτελούμενης απαίτησης και της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης πιθανολογούνται ως βάσιμα. 4. Η απόφαση επί της ανακοπής, δικαζόμενη με την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών, εκδίδεται υποχρεωτικά εντός εξήντα ημερών από τη συζήτηση της ανακοπής.

7. Άρθρο 934: Η νέα διαχείριση της ανακοπής του άρθρου 933, όπως προσδιορίστηκε προηγουμένως, επιβάλλει και την τροποποίηση του άρθρου 934, ώστε όλες οι ανακοπές που αφορούν ενδεχόμενες πλημμέλειες που εντοπίζονται στο χρονικό πλαίσιο από την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση μέχρι και τη δημοσίευση του αποσπάσματος της κατασχετήριας έκθεσης να πρέπει να ασκηθούν μέσα σε προθεσμία σαράντα πέντε ημερών από την ημερομηνία της κατάσχεσης. Μέσα στην ίδια προθεσμία προβάλλονται και οι αντιρρήσεις που αφορούν την απαίτηση. Όταν επισπεύδεται κατάσχεση στα χέρια τρίτου, στην οποία επίσης ακολουθείται η προδικασία της σύνταξης και επίδοσης επιταγής προς εκτέλεση, το ανωτέρω χρονικό πλαίσιο επεκτείνεται μέχρι και την επίδοση του κατασχετήριου εγγράφου στον καθ' ου. Για όλες τις ενδεχόμενες πλημμέλειες που αφορούν την εγκυρότητα της τελευταίας πράξης της εκτέλεσης η προθεσμία είναι τριάντα ημέρες, αφότου η πράξη αυτή ενεργηθεί, ενώ αν πρόκειται για εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, η προθεσμία είναι τριάντα ημέρες από την ημέρα του πλειστηριασμού ή αναπλειστηριασμού αν πρόκειται για κινητά, και εξήντα ημέρες αφότου μεταγραφεί η περιλήψη της κατακυρωτικής έκθεσης, αν πρόκειται για ακίνητα. Στην ίδια προθεσμία των τριάντα ημερών ασκείται, σε περίπτωση άμεσης εκτέλεσης και η ανακοπή κατά της επιταγής προς εκτέλεση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης αίτησης αναστολής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ανακοπή.

8. **Άρθρο 939:** Ρητά προβλέπεται ότι σε επείγουσες περιπτώσεις, η απόφαση που διατάζει να ανασταλεί η αναγκαστική εκτέλεση ή απόσπασμά αυτής γνωστοποιείται στα εκτελεστικά όργανα με επιμέλεια των διαδικών ή της γραμματείας του δικαστηρίου. Σε επείγουσες περιπτώσεις η γνωστοποίηση μπορεί να γίνει από το δικαστήριο και με ηλεκτρονικά μέσα.
9. **Άρθρο 943 παρ. 3:** Διαγράφεται η κήρυξη.
10. **Άρθρο 947 παρ. 1:** Προσαρμόζεται η διαδικασία.
11. **Άρθρο 950:** Στην περίπτωση του άρθρου 950 αυξάνεται το ανώτατο όριο της χρηματικής ποινής έως το ποσό των 100.000 ευρώ και προβλέπεται ρητά ότι η απαγγελία της προσωπικής κράτησης γίνεται υποχρεωτικά σωρευτική και όχι εναλλακτική. Επίσης, προστίθεται νέα τρίτη παράγραφος, με την οποία ρυθμίζεται η δυνατότητα εκτέλεσης της επικυρούμενης κατά το άρθρο 1441 ΑΚ από το δικαστήριο συμφωνίας των συζύγων για την επιμέλεια των ανήλικων τέκνων και για την επικοινωνία με αυτά.
12. **Άρθρο 952:** Με την τροποποίηση της ισχύουσας διάταξης επιδιώκεται η πληρέστερη προστασία των δανειστών. Η υποχρέωση του οφειλέτη για γνωστοποίηση των περιουσιακών του στοιχείων αναφέρεται σε όλα τα δεκτικά αναγκαστικής εκτέλεσης στοιχεία, κάτι που επιβάλλει η ανάγκη πραγμάτωσης της αξίωσης του κατασχόντος δανειστή, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η διαφάνεια στην αναγκαστική εκτέλεση και καταπολεμούνται δόλιες τακτικές από την πλευρά του οφειλέτη.
13. **Άρθρο 953 παρ. 1:** Διευκρινίζεται ότι αντικείμενο της κατάσχεσης στα χέρια του οφειλέτη μπορεί να είναι και κινητό πράγμα το οποίο έχει ήδη κατασχεθεί και βρίσκεται στα χέρια του μεσεγγυούχου. Λόγω του επιτρεπτού των πολλαπλών κατασχέσεων αυτό είναι πιθανό να συμβεί. Το κατασχεθέν κινητό πράγμα θα μείνει στα χέρια του μεσεγγυούχου που ορίστηκε με την πρώτη κατάσχεση, εκτός αν συντρέχει λόγος αλλαγής του.
14. **Άρθρο 954:** Με την παράγραφο 2 στοιχείο ε της διάταξης του άρθρου 954 διευκρινίζεται ότι η ημέρα του πλειστηριασμού ορίζεται υποχρεωτικά επτά (7) μήνες από την ημέρα περάτωσης της κατάσχεσης και όχι πάντως μετά την παρέλευση οκτώ (8) μηνών από την ημέρα αυτή. Με την παράγραφο 4 της ίδιας διάταξης προβλέπεται ότι η απόφαση με την οποία διορθώνεται η κατασχετήρια έκθεση πρέπει να δημοσιεύεται έως τις 12.00' το μεσημέρι της δέκατης πριν από τον πλειστηριασμό ημέρας και αναρτάται την ίδια ημέρα με επιμέλεια της γραμματείας στην ιστοσελίδα δημοσιεύσεων πλειστηριασμών του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων, χρόνος επαρκής για την γνώση της διόρθωσης από τους ενδιαφερόμενους υπερθεματιστές.
15. **Άρθρο 955:** Με τη διάταξη αυτή, όπως τροποποιείται, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της προδικασίας του πλειστηριασμού κινητών πραγμάτων. Με τη νέα αυτή διάταξη, λόγω της κατάργησης της περίληψης της κατασχετήριας έκθεσης του άρθρου 960 και με σκοπό την κάλυψη της ανάγκης δημοσιότητας του πλειστηριασμού, απόσπασμα της κατασχετήριας έκθεσης, το οποίο περιλαμβάνει τα στοιχεία που κατά το ισχύον καθεστώς περιέχει η (καταργηθείσα) περίληψη, αναρτάται στην ιστοσελίδα Δημοσιεύσεων Πλειστηριασμού του Δελτίου Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων. Η έκδοση του σχετικού αποσπάσματος, καθώς και η ανάρτηση αυτού πραγματοποιείται από τον αρμόδιο δικαστικό επιμελητή. Για την ανάρτηση απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος, το οποίο θα εξειδικεύει τους όρους δημιουργίας της σχετικής ιστοσελίδας.

16. **Άρθρο 956:** Με το προστιθέμενο τελευταίο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 956, ενόψει του γεγονότος της πρόβλεψης δυνατότητας πολλαπλών κατασχέσεων, διευκρινίζεται ότι η ιδιότητα του μεσεγγυούχου που ορίστηκε με την πρώτη κατάσχεση διατηρείται και για τις κατασχέσεις που ενδεχομένως ακολουθήσουν.
17. **Άρθρο 958:** Με την τροποποιούμενη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 958 προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής πολλαπλών κατασχέσεων από περισσότερους δανειστές του ίδιου οφειλέτη πάνω στο ίδιο περιουσιακό στοιχείο. Κάθε διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης διενεργείται ξεχωριστά και δεν επηρεάζει η μια την άλλη, ενώ, τέλος, προβλέπεται ότι δεν επιτρέπεται η αναζήτηση των εξόδων της εκτέλεσης που προκατέβαλε εκείνος ο δανειστής, η εκτέλεση του οποίου δεν περατώθηκε.
18. **Άρθρο 959:** Για την οικονομία της διαδικασίας καθορίζεται στην παρ. 1 ότι σε περίπτωση πολλαπλών κατασχέσεων ο πλειστηριασμός διενεργείται ενώπιον του ίδιου συμβολαιογράφου που ορίστηκε αρχικά από τον πρώτο επισπεύδοντα. Οι διατάξεις του άρθρου 959 παρ. 1 έως 5 εφαρμόζονται αναλόγως και στον πλειστηριασμό ακινήτων κατά ρητή παραπομπή του άρθρου 998 παρ. 1. Επιπροσθέτως για να αποφευχθεί το σοβαρό ενδεχόμενο του επηρεασμού του αποτελέσματος του πλειστηριασμού κατά τη διαδικασία των προσφορών από εκείνους που ενδιαφέρονται μόνο να αποκομίσουν αθέμιτα οφέλη από τους υποψήφιους πλειοδότες, οι οποίοι ενδιαφέρονται σοβαρά, προβλέπεται στην παρ. 4 ότι αν υποβλήθηκαν δύο ή περισσότερες γραπτές προσφορές, τα πράγματα που πλειστηριάζονται κατακυρώνονται σε εκείνον που προσφέρει τη μεγαλύτερη προσφορά, ενώ μόνο αν οι περισσότερες αυτές προσφορές είναι ίσες, η διαδικασία συνεχίζεται με την υποβολή προφορικών προσφορών προς τον υπάλληλο του πλειστηριασμού.
19. **Άρθρο 960:** Το άρθρο 960 καταργείται, αφού με τη νέα διαδικασία της εκτέλεσης, όπως αυτή διαμορφώνεται, δεν υπάρχει ανάγκη πλέον σύνταξης περίληψης κατασχετήριας έκθεσης και κοινοποίησης αυτής.
20. **Άρθρο 962:** Ειδικά για τα κατασχεμένα πράγματα που μπορεί, κατά την κρίση του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, να υποστούν φθορά, λόγω της κατάρτησης της κήρυξης του πλειστηριασμού από κήρυκα, ως θεσμού χωρίς κανένα απολύτως πρακτικό αποτέλεσμα, προβλέπεται ότι αυτά πλειστηριάζονται αμέσως και αν ο υπάλληλος του πλειστηριασμού θεωρήσει ότι απαιτείται δημοσιότητα έχει τη δυνατότητα να προβεί σε κάθε κατάλληλη ενέργεια για την εξασφάλιση δημοσιότητας. Ο κανόνας όμως, λόγω ακριβώς της ιδιόζουσας φύσης των προς πλειστηριασμό κινητών πραγμάτων, είναι η έλλειψη δημοσιότητας.
21. **Άρθρο 963:** Καταργείται η κήρυξη του πλειστηριασμού από κήρυκα, θεσμού χωρίς κανένα απολύτως πρακτικό αποτέλεσμα.
22. **Άρθρο 965:** Στη διάταξη του άρθρου 965 επιφέρονται τροποποιήσεις σε επιμέρους ζητήματα της διαδικασίας. Έτσι: 1) Προβλέπεται ότι κάθε πλειοδότης οφείλει να καταθέτει, σε μετρητά ή με εγγυητική επιστολή τράπεζας, διάρκειας τουλάχιστον ενός μηνός ή με επιταγή που έχει εκδοθεί από τράπεζα ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα, εγγυοδοσία ίση προς το τριάντα τοις εκατό (30%) της τιμής της πρώτης προσφοράς. Επειδή η οικονομική κρίση στη χώρα μας έχει ως συνέπεια τη δυσκολία στην κυκλοφορία των μετρητών, η εγγυοδοσία έστω του μισού της τιμής της πρώτης προσφοράς αποτελεί ασφαλές αντικίνητρο για όποιον δεν ενδιαφέρεται να πάρει σοβαρά μέρος στον πλειστηριασμό. Εννοείται πως σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγυοδοσίας, θα διενεργηθεί αναπλειστηριασμός για το υπόλοιπο της τιμής της πρώτης προσφοράς. 2) Το

- πλειστηρίασμα καταβάλλεται σε μετρητά ή με επιταγή έκδοσης τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα και όχι έκδοσης του υπερθεματιστή.
23. **Άρθρο 970:** Στη διάταξη του άρθρου 972 επέρχονται τροποποιήσεις ως προς το διορισμό αντικλήτου στην περιφέρεια του πρωτοδικείου του τόπου της εκτέλεσης και όχι του ειρηνοδικείου, όπως πρόβλεπε η μέχρι τώρα ρύθμιση, ενώ αν δεν οριστεί, αντικλήτος είναι ο δικηγόρος που τυχόν υπέγραψε την αναγγελία. Επίσης, αλλάζει η προθεσμία επίδοσης της αναγγελίας και ορίζεται, για τη συντόμευση της όλης διαδικασίας, ότι η αναγγελία πρέπει να επιδοθεί το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από τον πλειστηριασμό και μέσα στην ίδια προθεσμία πρέπει να κατατεθούν τα έγγραφα που αποδεικνύουν την απαίτηση.
24. **Άρθρο 973:** Στη διάταξη του άρθρου 973 επέρχονται τροποποιήσεις για επιμέρους λεπτομέρειες για την περίπτωση κατά την οποία ο πλειστηριασμός δεν έγινε κατά την ημέρα που είχε οριστεί και επισπεύδεται πάλι με δήλωση.
25. **Άρθρο 975:** Το άρθρο 975 τροποποιείται μερικώς με σκοπό την ορθότερη και δικαιότερη για τους δανειστές διάρθρωση του πίνακα κατάταξης. Οι απαιτήσεις που αναφέρονται στη δεύτερη τάξη υπολογίζονται με βάση το χρόνο όχι μόνο της διενέργειας του πλειστηριασμού, αλλά και της κήρυξης της πτώχευσης. Το ίδιο γίνεται και για τις απαιτήσεις της τρίτης τάξης, από τις οποίες επιπροσθέτως αφαιρέθηκαν οι απαιτήσεις των δασκάλων, καθώς και των δικηγόρων που αμείβονται κατ' υπόθεση. Στην ίδια τρίτη τάξη προστέθηκαν οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρο προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές. Επιπροσθέτως στην πέμπτη τάξη κατατάσσεται το δημόσιο, καθώς και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης για απαιτήσεις τους που προκύπτουν από κάθε αιτία με τις προσαυξήσεις κάθε φύσης και τους τόκους που επιβαρύνουν τις απαιτήσεις αυτές και χωρίς την ύπαρξη του χρονικού περιορισμού για τον υπολογισμό τους που προβλέπει η ισχύουσα διάταξη. Για τις απαιτήσεις της τέταρτης τάξης, ο χρόνος υπολογισμού τους περιορίζεται σε ένα έτος από τα δύο του ισχύοντος καθεστώτος.
26. **Άρθρο 977:** Στη διάταξη του άρθρου 977 προβλέπεται για πρώτη φορά και η ικανοποίηση από το εκπλειστηρίασμα και των μη προνομιούχων απαιτήσεων σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού του πλειστηριάσματος που πρέπει να διανεμηθεί στους πιστωτές. Με τον τρόπο αυτό ενθαρρύνονται και οι μη προνομιούχοι δανειστές να επιχειρήσουν αναγκαστική εκτέλεση, ώστε ακόμα και αν υπάρχουν προνομιούχοι δανειστές, να λάβουν και αυτοί ποσοστό, έστω μικρό, του πλειστηριάσματος.
27. **Άρθρο 978:** Τον κανόνα στην πρακτική αποτελεί η τυχαία κατάταξη, με την έννοια ότι δεν υφίσταται τελεσίδικη απόφαση που διαπιστώνει την απαίτηση. Με βάση και τη νομολογία του Αρείου Πάγου ο υπάλληλος του πλειστηριασμού δεν μπορεί να θέσει προθεσμία για την προσκομιδή τελεσίδικης απόφασης. Δεν αποκλείεται έτσι να παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα μέχρι να πληρωθεί ο σχετικός όρος. Με τη νέα ρύθμιση, λοιπόν, επιδιώκεται η είσπραξη του πλειστηριάσματος αμέσως, χωρίς να είναι απαραίτητη η ύπαρξη βέβαιης απαίτησης ή η έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της ανακοπής. Η λύση αυτή ωφελεί όχι μόνο τους δανειστές, αλλά και τον οφειλέτη, αφού αυτός παύει να βαρύνεται με τους τόκους, όπως συμβαίνει μέχρι τώρα. Σχετική ρύθμιση προβλέπει για τις τράπεζες το ν.δ. 4001/1959, αν και όχι για την περίπτωση της τυχαίας κατάταξης. Βεβαίως, η προτεινόμενη λύση συναρτάται με προσκόμιση εγγυητικής επιστολής σε πρώτη ζήτηση. Η παρούσα λύση ισχύει και για το Δημόσιο ή τους φορείς κοινωνικής

ασφάλισης. Η υποχρέωση καταβολής τόκων εκ μέρους του αρχικώς καταταγέντος αναφέρεται σε τόκους υπερημερίας.

28. **Άρθρο 980:** Στην πράξη πολλές ανακοπές κατά του πίνακα κατάταξης στη διαδικασία του πλειστηριασμού ασκούνται αβάσιμα, με συνέπεια να διαιωνίζεται εκ των πραγμάτων η διαδικασία της κατάταξης. Έτσι, αντικαθίσταται σχετικά η παράγραφος 2 του άρθρου 980 και η λήψη εγγυητικής επιστολής προστατεύει επαρκώς σε περίπτωση που ήθελε ευδοκιμήσει η ανακοπή. Η υποχρέωση καταβολής τόκων εκ μέρους του αρχικώς καταταγέντος αναφέρεται σε τόκους υπερημερίας.
29. **Άρθρο 983:** Με τη νέα ρύθμιση της παραγράφου 4 αποσαφηνίζεται ότι η κατάσχεση εις χείρας τράπεζας ως τρίτης μπορεί να γίνει με επίδοση του κατασχετήριου εγγράφου και στην έδρα του πιστωτικού ιδρύματος ή σε οποιοδήποτε κατάστημα αυτού. Η λύση αυτή εμφανίζεται εύλογη ενόψει της ηλεκτρονικής διασύνδεσης του δικτύου των Τραπεζών. Η αντίθετη λύση θέτει στο δανειστή σχεδόν ανυπέβλητα εμπόδια, αφού δεν μπορεί να γνωρίζει με ασφάλεια που τηρείται ο λογαριασμός του οφειλέτη. Παράλληλα, εντάσσεται το περιεχόμενο της σχετικής ρύθμισης του άρθρου 24 ν. 2915/2001 στον ΚΠολΔ, χωρίς όμως να καταργείται η διάταξη αυτή, η οποία εξακολουθεί να ισχύει για όσες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται ο ΚΠολΔ.
30. **Άρθρο 985:** Στη διάταξη αυτή αντικαθίσταται η πρώτη παράγραφος και καθιερώνεται η υποχρέωση του πιστωτικού ιδρύματος να δηλώσει, σε περίπτωση κατάσχεσης στα χέρια του, αν υφίσταται σε αυτό ακατάσχετη απαίτηση κατά την έννοια του άρθρου 982 παράγραφοι 3 και 4.
31. **Άρθρο 993 παρ. 2:** Με τη νέα ρύθμιση που εισάγεται, για την εκτίμηση της αξίας του ακινήτου, που κατάσχεται, λαμβάνεται υπόψη η εμπορική του αξία, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά το χρόνο της κατάσχεσης και όχι η αντικειμενική αξία, όπως ορίζει η ισχύουσα ρύθμιση. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της νέας αυτής διάταξης θα καθοριστούν με προεδρικό διάταγμα κατά τα ειδικότερα στις μεταβατικές διατάξεις οριζόμενα. Μέχρι την έκδοση του διατάγματος αυτού, όπου προβλέπεται για το ακίνητο που κατάσχεται αντικειμενική αξία για τον υπολογισμό του φόρου μεταβίβασης, θα λαμβάνεται υπόψη η αντικειμενική αξία αυτή.
32. **Άρθρο 995:** Στη διάταξη αυτή επιφέρονται τροποποιήσεις αναφορικά με τις επιδόσεις της κατασχετήριας έκθεσης σε περίπτωση κατάσχεσης ακινήτου, με σημαντική νέα ρύθμιση τη δυνατότητα επίσκεψης από υποψήφιους πλειοδότες του προς πλειστηριασμό ακινήτου. Προβλέπεται συγκεκριμένα στην παρ. 6 η δυνατότητα επίσκεψης του κατασχεθέντος ακινήτου από υποψήφιους πλειοδότες, με τη συνοδεία του δικαστικού επιμελητή, ο οποίος στη συνέχεια θα συντάξει έκθεση, κατ' εφαρμογή της γενικής διάταξης των άρθρων 931 και 117 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση που εισάγεται, ως τιμή της πρώτης προσφοράς για το ακίνητο, που εκπλειστηριάζεται, ορίζεται η εμπορική του αξία, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά το χρόνο της κατάσχεσης και όχι η αντικειμενική αξία, όπως ορίζει η ισχύουσα ρύθμιση. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της νέας αυτής διάταξης θα καθοριστούν με προεδρικό διάταγμα κατά τα ειδικότερα στις μεταβατικές διατάξεις οριζόμενα. Κατά το μεταβατικό χρόνο, μέχρι την έκδοση του διατάγματος αυτού, εφαρμόζεται η μέχρι σήμερα ισχύουσα ρύθμιση και ως τιμή πρώτης προσφοράς ορίζεται η αξία που προκύπτει από τον προσδιορισμό της αξίας του με αντικειμενικά κριτήρια σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41α του ν. 1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α'), όπως εκάστοτε ισχύουν και των κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδιδόμενων κανονιστικών αποφάσεων.

33. Άρθρο 997: Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 997 γίνεται μικρότερη η προθεσμία για την καταγγελία εκ μέρους του υπερθεματιστή της μίσθωσης που καταρτίστηκε μετά την κατάσχεση του ακινήτου, ενώ στη δεύτερη παράγραφο με τη νέα ρύθμιση επιδιώκεται η πληρέστερη διασφάλιση των αποτελεσμάτων που επάγεται η επιβολή της κατάσχεσης. Ειδικότερα, με τη νέα ρύθμιση προστίθεται ως αφετηριακό σημείο για την έναρξη των αποτελεσμάτων της κατάσχεσης ακινήτου και το χρονικό σημείο της σύνταξης της έκθεσης, που πιστοποιεί την άρνηση εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση να παραλάβει το αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης, με την προϋπόθεση όμως, ότι θα ακολουθήσει η επίδοση αντιγράφου της κατάσχεσης μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών.
34. Άρθρο 999: Το άρθρο 999 καταργείται, αφού με τη νέα διαδικασία της εκτέλεσης, όπως αυτή διαμορφώνεται, δεν υπάρχει ανάγκη πλέον σύνταξης περίληψης κατασχετήριας έκθεσης και κοινοποίησης αυτής.
35. Άρθρο 1000: Στο άρθρο 1000 γίνεται μεγαλύτερη η προθεσμία πριν από τον πλειστηριασμό, μέσα στην οποία μπορεί να ζητηθεί η αναστολή του πλειστηριασμού.
36. Άρθρο 1001 παρ. 1: Καταργείται η παρ. 1 του άρθρου 1001, λόγω της κατάργησης του κήρυκα στον πλειστηριασμό.
37. Άρθρο 1009: Με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 1009 ρυθμίζονται λεπτομέρειες αναφορικά με το δικαίωμα του υπερθεματιστή να καταγγείλει τη μίσθωση του εκπλειστηριασθέντος ακινήτου που ήταν μισθωμένο για την άσκηση σε αυτό επιχείρησης.
38. Άρθρο 1011Α: Με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 1011 Α ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες του πλειστηριασμού πλοίου, οι οποίες δικαιολογούνται, κατ' απόκλιση από τις ρυθμίσεις του πλειστηριασμού κινητών και ακινήτων, από τη φύση του αντικειμένου της εκτέλεσης.
39. Άρθρα 1012 και 1015: Από τη ρύθμιση αυτή απαλείφονται οι διατάξεις εκείνες που αφορούσαν την περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης και τις επιδόσεις αυτής. Για να καλυφθούν οι ανάγκες δημοσιότητας αντί για περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης επιδίδεται στα ενδιαφερόμενα μέρη αντίγραφο αυτής.
40. Άρθρα 1047 και 1049: Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 1047, εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, η προσωπική κράτηση είναι ρητά δυνατική και όχι υποχρεωτική για το δικαστήριο για απαιτήσεις από αδικοπραξία. Η απόφαση όμως που διατάζει την προσωπική κράτηση, σύμφωνα με τα άρθρα 1047 και 1049, δεν εκτελείται αν εκείνος που καταδικάστηκε βρίσκεται κατά το χρόνο της εκτέλεσης σε αδυναμία να εκπληρώσει τη χρηματική οφειλή του. Αυτό σημαίνει ουσιαστικά ότι τα πρόσωπα που βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία να εκπληρώσουν τις πιο πάνω υποχρεώσεις τους, είναι ανεπίδεκτα προσωπικής κράτησης. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο για τα πρόσωπα που είναι οικονομικώς εύρωστα, άλλα αποκρύπτουν τα περιουσιακά τους στοιχεία για να αποφύγουν την πληρωμή των βεβαιωμένων με δικαστική απόφαση υποχρεώσεων τους, απέναντι ενδεχομένως δανειστών που είναι οικονομικώς ασθενέστεροι και αναμένουν ευλόγως την ικανοποίηση των απαιτήσεων τους για την κάλυψη των δικών τους αναγκών, κατά κανόνα επιτακτικών. Κρίσιμος χρόνος για την εξακρίβωση της αδυναμίας του οφειλέτη προς εξόφληση του χρέους του καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 1049 αυτός της εκτέλεσης της απόφασης.

X. Μεταβατικές και τελικές διατάξεις.

- 1) Με τις παραγράφους 1 έως 4 των μεταβατικών διατάξεων ρυθμίζεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος των διατάξεων του προτεινόμενου σχεδίου, κατά τρόπον ώστε να παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής στις νέες ρυθμίσεις όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης.
- 2) Άρθρο 3 παρ. 4 ΕισΝΚΠολΔ: Καταργείται ενόψει της επαναφοράς υποθέσεων της εκουσίας στην αρμοδιότητα των πρωτοδικείων.
- 3) Άρθρο 52 περ. 18 ΕισΝΚΠολΔ: Κατά τη διάταξη του άρθρου 22 του Α.Ν.1539/1938 «Περί προστασίας των δημοσίων κτημάτων» που εφαρμόζεται αναλογικά και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 1 παρ. 1 του Ν.Δ.31/1968, 62 του Ν.1416/1984, 52 παρ.18 του ΕισΝΚΠολΔ) ή άλλου εξομοιούμενου με αυτά ως προς τη νομική μεταχείριση του ΝΠΔΔ, καθιερώνεται αρμοδιότητα του Εισαγγελέα για την προσωρινή ρύθμιση της διακατοχής των δημοσίων ή δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων (ακινήτων), που αμφισβητείται μεταξύ του Δημοσίου ή Οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή ΝΠΔΔ και ιδιώτη. Η απόφαση που εκδίδεται από τον Εισαγγελέα στα πλαίσια της ως άνω αρμοδιότητάς του, αποτελεί πράξη δικαστικής αρχής σε ιδιωτική διαφορά (Αν.Ειδ.Δικ. 2/1977 Δ8. 147) και σαν τέτοια αποτελεί, μετά την τελεσιδικία της, ιδιότυπο εκτελεστό τίτλο, πέραν από αυτούς που ορίζονται στο άρθρο 904 ΚΠολΔ ή άλλες ειδικές διατάξεις και εκτελείται κατά τις δικονομικές διατάξεις περί αναγκαστικής εκτελέσεως. Κρίνεται ότι έχουν πλέον εκλείψει οι λόγοι, οι οποίοι επέβαλαν την αρμοδιότητα αυτή του Εισαγγελέα και γι' αυτό πρέπει να καταργηθεί, ώστε οι σχετικές διαφορές να εκδικάζονται πλέον από τα αρμόδια δικαστήρια. Προς τούτο αντικαθίσταται η σχετική διάταξη της περίπτωσης 18 του άρθρου 52 Εισαγωγικού νόμου του ΚΠολΔ και απαλείφεται η διάταξη του άρθρου 22 Α.Ν. 1539/1938.
- 4) Οι μέχρι σήμερα στον ΚΠολΔ ισχύουσες ρυθμίσεις των άρθρων 632 παρ. 3 εδ. γ' και 938 παρ. 1 εδ. γ', οι οποίες προβλέπουν υποχρεωτική συνεκδίκαση της αιτήσεως αναστολής με την ανακοπή των άρθρων 632 και 933 αντίστοιχα, οδήγησαν στο μη επιθυμητό αποτέλεσμα οι αιτήσεις αναστολής να προσδιορίζονται για εκδίκαση σε πολύ μακρινό χρόνο, το οποίο επέφερε επίσης ως συνέπεια, οι προσωρινές διαταγές που χορηγήθηκαν επί αυτών να «διαιώνίζονται». Προς αποκατάσταση του προβληματικού αυτού φαινομένου, προβλέπεται στις μεταβατικές διατάξεις δικονομικό βάρος για τους διαδίκους να επαναφέρουν τις αιτήσεις αναστολής σε σύντομο χρονικό διάστημα από την έκδοση του παρόντος νόμου (έξι μήνες), με άμεση συνέπεια σε αντίθετη περίπτωση την αυτοδίκαια παύση της ισχύος του ασφαλιστικού μέτρου που διατάχθηκε.
- 5) Προβλέπεται «προγραμματικά» στις μεταβατικές διατάξεις η θεσμοθέτηση ενός ξεχωριστού θεσμού «εντολής για πληρωμή» (άρθρο 623 παρ. 2), ο οποίος έχει αντληθεί από τον ευρωπαϊκό χώρο, με διαφορετικές από την ισχύουσα διαταγή πληρωμής προϋποθέσεις έκδοσης. Η διαδικασία εκδόσεως, το περιεχόμενο, ο τύπος και οι έννομες συνέπειες της νέας αυτής δικονομικής διαδικασίας θα καθοριστούν με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- 6) Για το χρονικό διάστημα μέχρι την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος που θα καθορίζει τα σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της εμπορικής αξίας των ακινήτων, ως βάση υπολογισμού για την εκτίμηση της αξίας του ακινήτου και τον προσδιορισμό της πρώτης προσφοράς, ορίζεται η αντικειμενική αξία, όπως προβλέπουν και οι μέχρι σήμερα ισχύουσες διατάξεις των άρθρων 993 παρ. 2 εδ. γ' και 995 παρ. 1 εδ. δ'.
- 7) Για την ίδια ως άνω μεταβατική περίοδο που θα ισχύει η αντικειμενική αξία για την εκτίμηση του κατασχεθέντος ακινήτου και την τιμή πρώτης προσφοράς για τον

πλειστηριασμό αυτού, εισάγεται ειδική νομοθετική ρύθμιση για τις περιπτώσεις άκαρπου πλειστηριασμού. Κατά βάση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 966 παρ. 1 έως 4, στις οποίες η μέχρι σήμερα ρύθμιση του άρθρου 1003 παρ. 4 παρέπεμπε με ανάλογη εφαρμογή. Στη διαδικασία αυτή παρεμβάλλεται ένα νέο διαδικαστικό στάδιο επαναληπτικού πλειστηριασμού, ο χρόνος διεξαγωγής του οποίου ορίζεται εξ αρχής στην κατασχετήρια έκθεση και με προκαθορισμένη μειωμένη τιμή πρώτης προσφοράς, ανερχόμενη στο ένα δεύτερο της αξίας στην οποία εκτιμήθηκε το κατασχεμένο ακίνητο. Για τον επαναληπτικό αυτόν πλειστηριασμό δεν τηρείται νέα προδικασία και νέες διατυπώσεις δημοσιότητας και δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση της ανακοπής διόρθωσης της κατασχετήριας έκθεσης, κατά το άρθρο 954 παρ. 4. Η διαδικασία που ακολουθείται μετά τον επαναληπτικό πλειστηριασμό σε περίπτωση που και αυτός δεν έχει αποτέλεσμα (δηλαδή δεν εμφανιστούν πλειοδότες) είναι αυτή που και το σημερινό άρθρο 966 παρ. 3 και 4 περιγράφει.

- 8) Προβλέπεται «προγραμματικά» στις μεταβατικές διατάξεις η διενέργεια πλειστηριασμού με ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικός πλειστηριασμός). Προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θα καθορίζει τις ειδικότερες προϋποθέσεις για τη διενέργεια του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.
- 9) Λόγω της σημασίας που έχει η ναυτιλία για την χώρα μας, αλλά και διεθνώς, δυνάμει του άρθρου 51 ν. 2172/1993 (Α' 207) συνεστήθησαν στο Πρωτοδικείο και Εφετείο Πειραιώς Ναυτικά Τμήματα, με αποκλειστική αρμοδιότητα για τις ναυτικές διαφορές του Νομού Αττικής. Προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη συγκέντρωση ναυτικών υποθέσεων στα Ναυτικά αυτά Τμήματα, μεγαλύτερη εξειδίκευση και ενοποίηση της νομολογίας προστίθεται ειδική ρύθμιση στο άρθρο 51 παρ. 2 του παραπάνω νόμου, σύμφωνα με την οποία το Πρωτοδικείο Πειραιά έχει συντρέχουσα (και όχι αποκλειστική εδώ) αρμοδιότητα για τις ναυτικές υποθέσεις της υπόλοιπης επικράτειας. Από τη διάταξη αυτή δεν προκαλείται επιπλέον δαπάνη στον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθόσον για την εκδίκαση των πρόσθετων ναυτικών υποθέσεων θα επιληφθούν τα ήδη υπάρχοντα ειδικά ναυτικά τμήματα που έχουν συστηθεί, τα οποία ούτως ή άλλως δεν έχουν μεγάλο φόρτο εργασίας.

Αθήνα, 14 Νοεμβρίου 2014

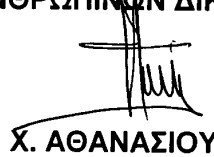
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ